پێشەنگ

گۆڤارێکی ڕامیاری وڕۆشنبیریە ڕاگەیاندنی ناوەندی پارتی دیموکراتی گەلی کوردستان دەریدەکات

ژمارە (٩) سالّی: ٣ تەموزی ١٩٨٥

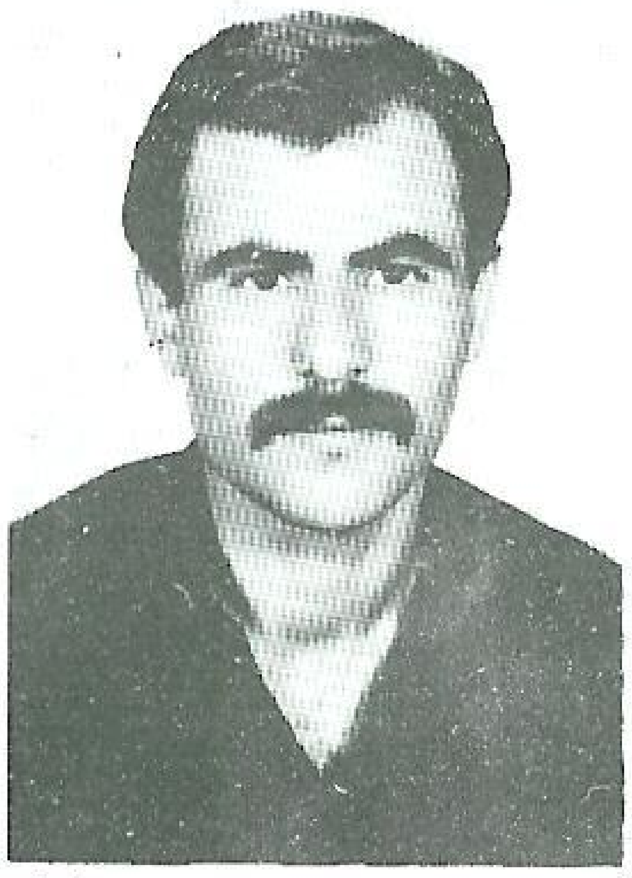

شەهید جەمال
(جەمال محمد باکۆزی)

شەهیدفارس (عیزەت عەبدولعەزیز)

شەهید هەکار
(ئەنوەرمحمدسالح)

شەهیدجەنگۆ (یونس مستەفا شێخانی)

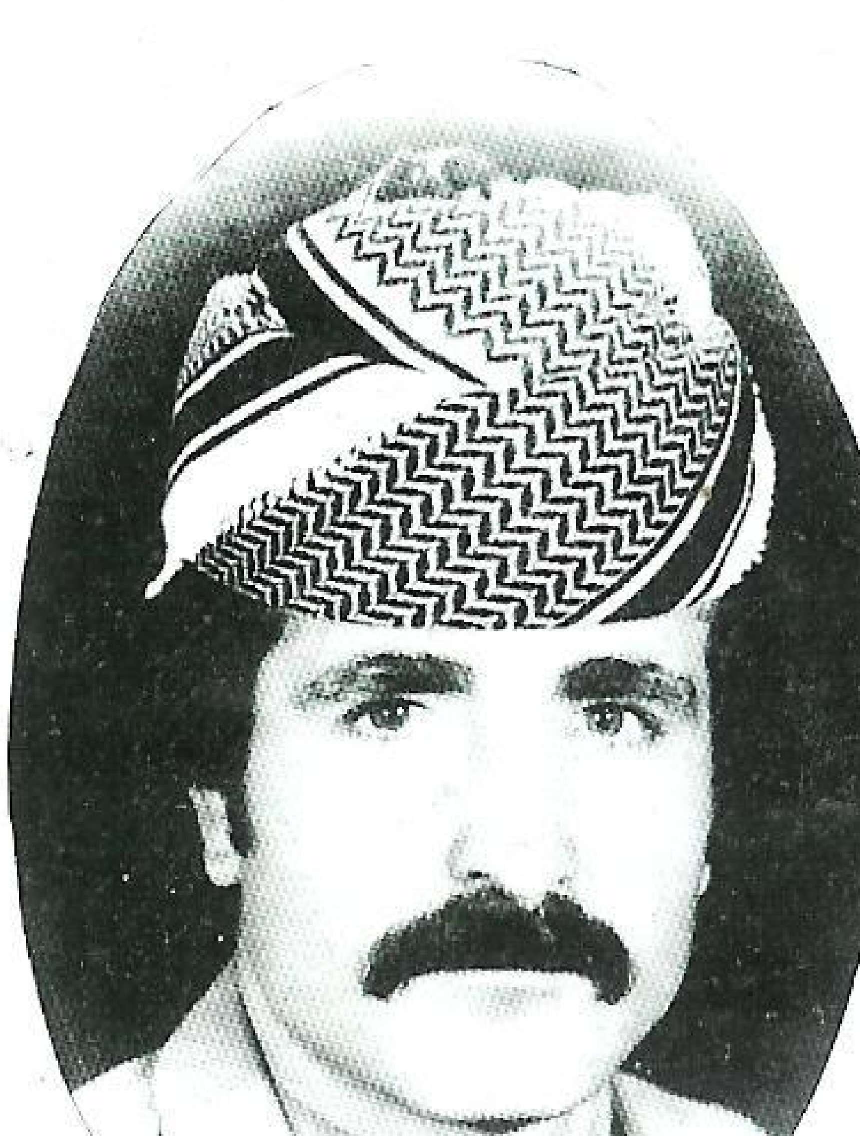

شەهید دەشتی
(ئەحمەد تەها عوبەید)

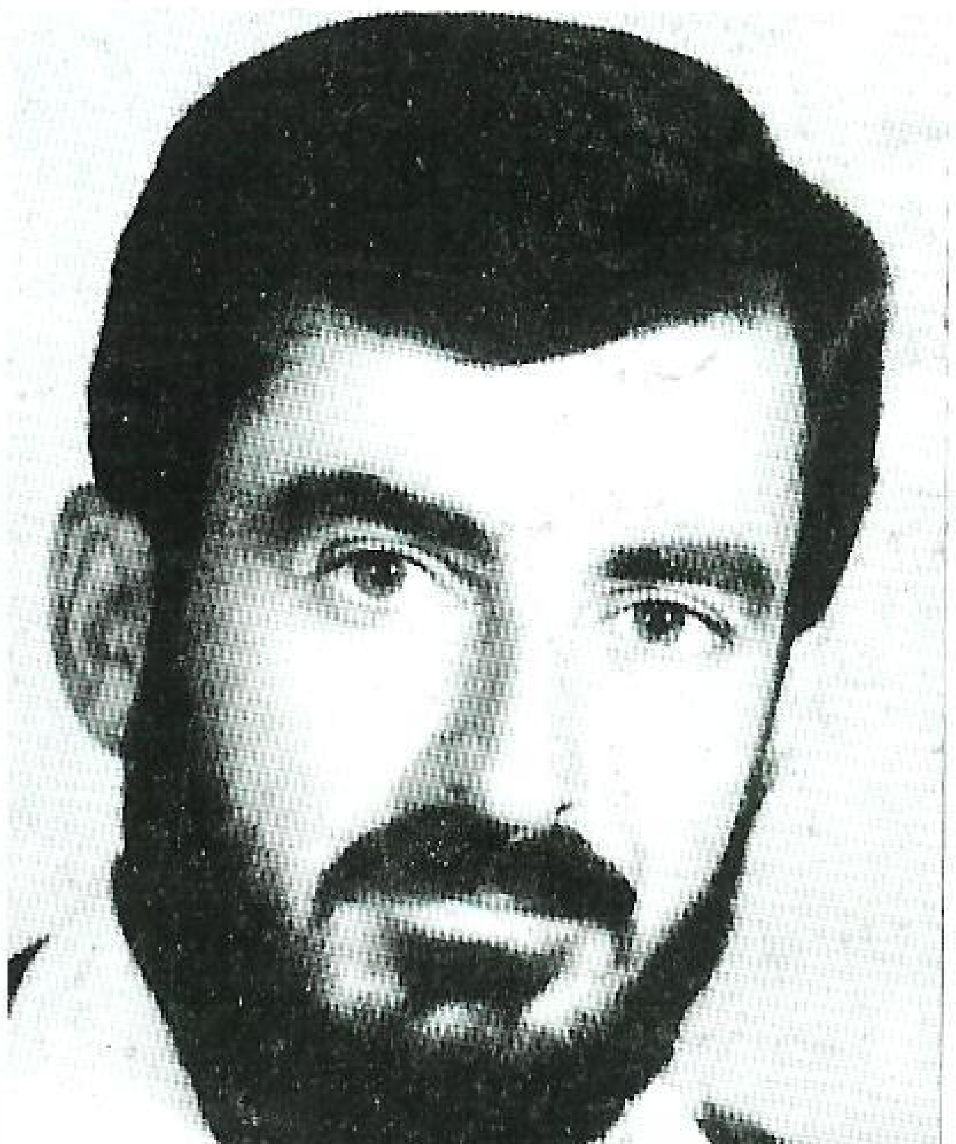

شەهید مەمۆ
(مسکین برو عەلی)

شەهید سیامەند
(ئەحمەد تاهیر ئەرتووشی)

خستنە سەر نێت: چالاک
chalakmuhamad@gmail.com

بۆ یادی سی و پێنج ساڵەی کۆچی
دوایی شاعیرو ئەدیب و ڕۆژنامەنووسی
پایە بڵند (پیرە میرد)ی نەمر ،

وەفدی
کوردستان

وەفدی کوردستان میللەت فرۆشان
هەرزە وەکیلی شاری خامۆشان
چەپکێ لە گوڵەکەی باغەکەی سەرا
کە بە خوێناوی لاوان ئاو درا
بی بەنە خزمەت عەرشی عێراقی

بڵێن یار باقی و هەم سوحبەت باقی
پەردەو تارای سوور بەرن بۆ ئەمیر
بڵێن پاشکوشتار ، هێشتا تۆی دڵگیر
دەک خەجاڵەت بن لەڕووی مەحشەرا !!
ئێمە خاکی غەم ئەکەین بە سەرا
ئێوەش ئەو عەرشی بەخوێن گوڵڕەنگە

سوجدەی بۆ ئەبەن هیچ ناڵین نەنگە
کورد نەمردووە ، خەیاڵتان خاوە
بەراتی نەجات بەخوێن نووسراوە
من ڕەنگی سوورم بۆیە خۆش ئەوی
مژدەی شەفەقی لێ دەر ئەکەوی

خوپیشاندان دژی ڕژێمی خوێنڕێژی عێراق لەسوید

پێشەنگ

گۆڤارێکی رامیاری و رۆشنبیرییە ڕاگەیاندنی ناوەندی پارتی دێموکراتی گەلی کوردستان دەری دەکات .

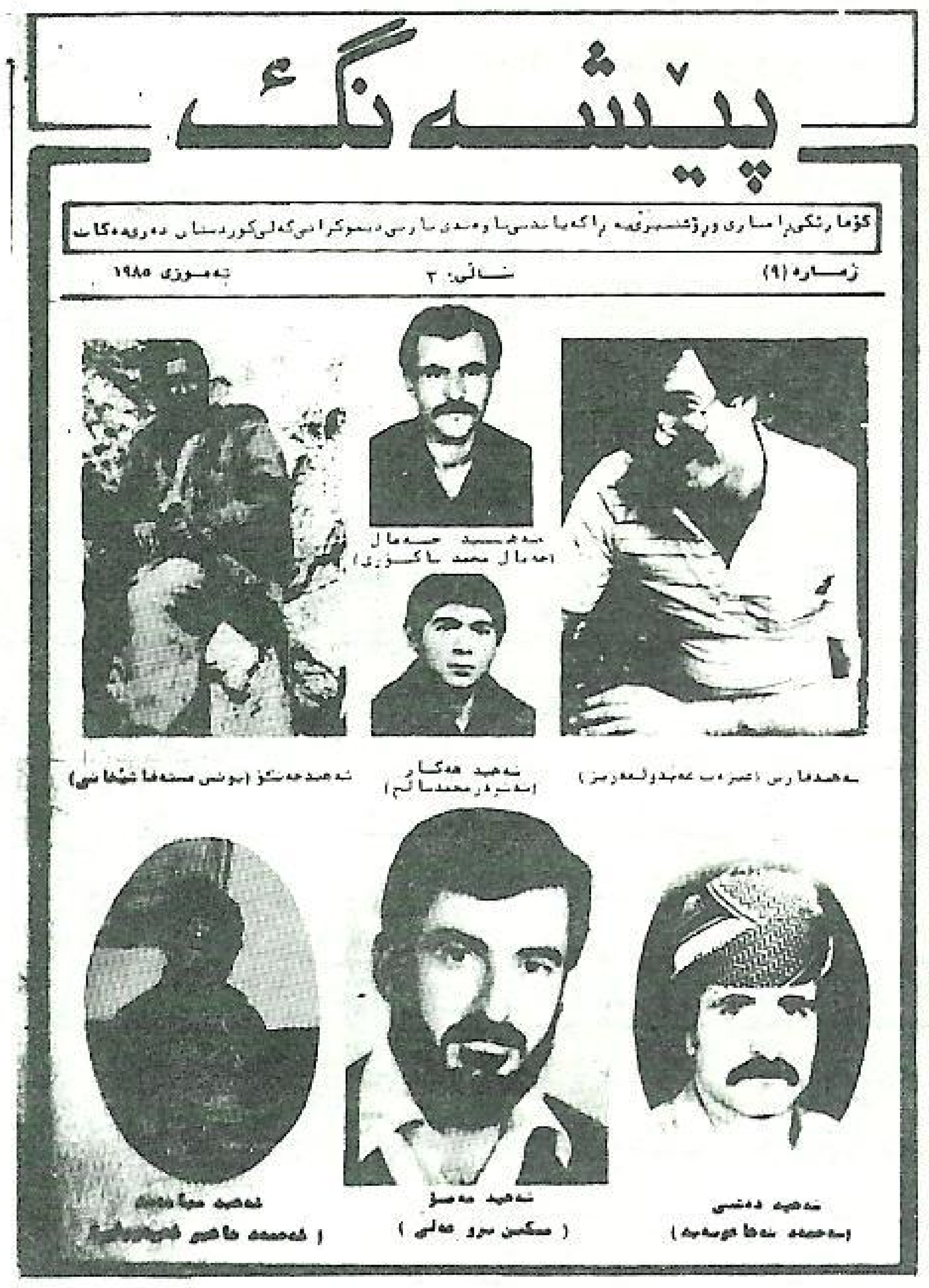

نرخی (٥٠٠) فلسە

لەم ژمارەیەدا

٤ــ بەیاننامەی کۆتایی هێنان بەکۆبونەوەیکۆمیتەی ناوەندی .

٨ــ شەهیدانی کوردستان شەهیدانی گــــەل

١١ــ لە بیرەوەرییەکانم .... نوری شاوەیسی نەمر

١٥ــ نــۆی حوزەیران ... ئۆردوگای زێــــوە

١٦ــ قەزافی : لایەنگرتنی میللەتی کــورد

١٧ــ حەیدەر کۆتلو: ئەمینداری پارتی کۆمۆنیستــی تورکیا : گەلی کوردومافی خۆبڕیاردانی چارەنووس و دامەزراندنی دەوڵەتی سەربەخۆ .

١٩ ئیسماعیل باشکچی..نامەیەکی مێژووی بـــۆ بەرگری لە نەتەوەی کورد ....

٢٠ــ یادی چل ساڵەی کۆتایی هێنان بەجەنگی جیهانی دووەم ....

٢٢ــ لەکەلەپووری شۆڕشگێڕانەی گەلەکەمان ......

٢٤ــ کێشەی چینایەتی ...... نەحمەددینی کەریـم

٢٧ــ ئانابازیس .. نووسینی کزینفۆن .. وەرگێڕانی جەمشیـد کـوردو .

٣٤ــ ڕۆژ ژمێری کـوردستان ....

٣٥ــ لەیادی قارەمانێکی نەمردا ..... سەلام

٣٨ــ ئاخ دەبا ڕۆژگار وابێ ..شیعر .. کرمانـج

٣٨ــ دیارییەکی نەورۆز .. شیعر ... سەمیـرە

٣٩ــ ژانە کانی ئەودیو سنوور .. شیعر.. چیـا

٣٩ــ گـــۆڕ ... شیعر ... فخرالدین محی الدین

٣٩ــ سووتان .... شیعر ...کاروان پەرەنــگ

HELBEST.............................(4I)

ÇAVPÊKETÎNEK BÎ PÎSPORA SOVÊTÎ....(44)

DÎWANA ENSÎKLOPÎDÎA ERMENÎAYE.SOVÊTÎ DERHEQA KURDA DA ....(45)

CEJNA ROJNAMEVANÎYA KURDÎ..........(47)

JÎ RAPORTA POLETÎKÎYA P.D.G.K.....(48)

NERAZÎBÛNÊN CEMAWERÎ LÎ SER TÎRBARAN KIRINA HEVALÊN ME.................(49)

ÇAVPÊKETINEK LÎ GEL SÎKRETÊRÊ PARTÎYA KED A KOMUNÎSTA TIRKÎ..........(52)

SÎKRETÊRÊ PARTIYA KOMUNÎSTA TIRKÎ DERHEQA DOZA KURDÎ DIPEYVE........(53)

BEYANNAMA DAWÎYA CIVÎNA KOMÎTA NAVÎNÎYA PARTÎYA ME.....................(57)

بەیاننامەی کۆتایی هێنان بەکۆبونەوەی کۆمیتەی ناوەندی پارتییە

خەباتگێڕەکەمان پارتی دیموکراتی گەلی کوردستان

کۆمیتەی ناوەندی پارتییە خەباتگێڕەکەمان، پارتی دیموکراتی گەلی کوردستان، لەمانگی ئایاری ئەمساڵ، کۆبونەوەیەکی ئاسایی سازکرد، سەرەتا کۆبوونەوەکە بە دوو دەقیقە بێ دەنگی بۆ گیانی شەهیدانی پارتیمان، فارس، جەنگۆ، شەمۆ و هەڤاڵە نەمرەکانیان و هەموو شەهیدانی بزووتنەوەی ئازادیخوازی کوردو بزووتنەوەی نیشتمانی عێراق دەستی پێکرد. دوا بەدوای ئەوە ڕاپۆرتێک خوێندرایەوە دەربارەی باری جیهانی و ڕۆژهەلاتی ناوەڕاست و عێراق و کوردستان. سەرەڕای ئەوەش لایەنێکی ڕاپۆرتەکە تەرخان کرابوو بۆ لێکۆڵینەوە و ووردبوونەوە لە کاروباری پارتایەتی لە هەموو ڕوویەکەوە، لەگەڵ ئەو ئەرکانەی، کە بەتایبەتی لەم قۆناغەدا، لەبەردەم پارتیمان دایە.

لەسەر ئاستی جیهانی :

ڕاپۆرتەکەی کۆمیتەی ناوەندی پارتیمان، تێبینی ئەوەی کردبوو کە ئیمپریالیزم، بەتایبەتی ئیمپریالیزمی ئەمریکی، بەردەوامە لە ئالۆز کردنی باری جیهانی و سەپاندنی پێشبڕکێی خۆ پڕچەککردن و بەکارهێنانی ڕامیاری دوژمنکاریانە لە زۆر لە ناوچەکانی جیهان. وولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا، هێشتا بەتەواوی لە کاری چاندنی مووشەکی پیرشنگ و کروز نەبۆتەوەلە ئەوروپای ڕۆژئاوا، دەستی کردووە بە خۆ ئامادەکردن بۆ گواستنەوەی پێشبڕکێی خۆ پڕچەک کردن بۆ ئاسمان، واتە دانانی ئەو پرۆژەیەی کە ناو دەبرێ بە (ئەستێرە جەنگ) هەروەها خەون دەبینێ بۆ بەدەستهێنانی زاڵ بوونی سەربازی بەسەر ڕێکخراوی وولاتە سۆشیالیستە-کان، بەتایبەتی بەسەر یەکێتی سۆڤێتی دا. ئەمەش کارێکە هەموو وولاتانی سۆشیالیستی و هێزە پێشکەوتنخوازەکان و شۆڕشگێڕەکانی جیهان ڕەفزی دەکەن. لەلایەکی تریشەوە دام ودەزگای "ریگن" و هاوپەیمانەکانی، بەپێی پەیرەوکردنیان بۆ ئەو ڕامیارییەی پاشجەنگی جیهانی دووەم دانراوە، هەوڵ دەدەن بۆ ناچارکردنی وولاتە سۆشیالیستیەکان بە تەرخان کردنی ڕێژەی بەرز لە داهاتی وولاتەکانیان بۆ کاروباری بەرگری، تا نەتوانن کامەرانی و ژیانی خۆش بۆ گەلەکانیان بهێننە دی و تا نەتوانن بەپێی پێویست یارمەتی گەلانی وولاتانی تازە پێگەیشتوو بدەن یمایارمەتی بزووتنەوە ئازادیخوازییەکان بدەن. هەر بۆ نموونە بودجەی بەرگری ئەمریکا ساڵی ١٩٨٠ کە نزیکەی (١١٠) ملیار دولار بوو ساڵی ١٩٨٥ بەرز بوتەوە بۆ پتر لە (٢٢٠) ملیار دولار.

هەموو گەلان، تەنانەت بەشێکی زۆری گەلانی وولاتانی ناتۆ، بەرەنگاری ئەم ڕامیارییە دەکەن، هەر وەک لە بزووتنەوە ئاشتیخوازییە جەماوەرییە فراوانەکان و لە وەرگرتنی ڕای گشتی دا و لەسەرنەکەوتنی چوونی ئەم دواییەی "ریگن" بۆ ئەوروپا دەردەکەوی. بەلام لە لایەنی ئابووری یەوە بودجەی جەنگ هەمیشە کە ڕوو لە زیاد بوونە بۆتە هۆی دروستکردنی زۆر تەنگ و چەلەمە بۆ ئابووری ئەمریکا خۆی، بەتایبەتی پەککەوتن(العجز) لە بودجەی فیدراڵی و پڕکردنەوەی بە ڕێگای قەرزکردن و بەرێژەی بەرزی سوو. بۆ یەکەم جار لەماوەی دەیان ساڵی رابوردوو دا وولاتە یەکگرتووەکان بووە بە دەولەتێکی قەرزدار. لەهەمان کاتیش دا هاو پەیمانەکانی نارەزایی دەردەبرن بەرامبەر ئەم ڕامیاریە ئابوریيانە، لەبەر ئەو زیانەی دەیگەیەنی بە ئابووری ئەمان، بەتایبەتی لە گواستنەوەی سەرمایە لەم وولاتانەوە بۆ واشنتون لەبەر ڕێژەی بەرزی سوو.

ڕۆژ هەلاتی ناوەڕاست :

گرنگترین بەرەو پێشەوە چوون لە ڕووداوەکانی ڕۆژهەلاتی ناوەڕاستدا، خەباتی پیرۆزی خوارووی لوبنانە دژی هێزەئیسرائیلیە داگیرکەرەکان. هەر لە چەند مانگی یەکەمەوە، لە لوبنان، لە ڕووی ئەخلاقی و ڕامیارییەوە ئیسرائیل جەنگەکەی دوراند، دوابەدوای ئەوەی دوو چاری زیانی بەردەوامی ئابووری بووە. کە بووە مەزنترین هۆ لە کێشەی ئابووری کۆمەلگای زایۆندا. پاشئەوەش تێکشکانی سەربازیهێزەکانی زایونی بەدوادا هات لە سەر دەستی پاڵەوانانی بەرگری نیشتمانی لوبنان. لەڕاستی دا ئەمە یەکەم جەنگە ئیسرائیل هەموو شتێکی تیا دەدوڕێنی و ناچار دەبێ لە ژێر پاڵە پەستۆی سەربازی و بەرگری چەکدارانە و لە بەرچاوی هەموو جیهان ناچاری کشانەوە بێ. سەرکەوتنی نیشتمانی لە خوارووی لوبنان، کە بەر لەمەش هێزەکانی مارینز و ناتۆلەبێروت ڕاونران. گەورەترین سەرکەوتنی عەرەبی یە بەسەر زایونیزم و ئیمپریالیزم دا لەم سەردەمەدا کە بە هوی شیوازی یەکگرتنی هێزە نیشتمانییەکان و پشتگیری کردنی سوریا و جەماهیری لیبیا و هێزە شۆڕشگیرە عەرەبی و ناوچەیی و جیهانییەکان هاتە دی.

لە ڕوویەکی تریشەوە، وەک لایەنێکی سەلبی دژوار لە ناوچەکەدا، ریکەوتنی عەمان، سەری

هەڵ دا ، لە نێوان مەلیک حوسەین و عەرەفات ، کە دەبێتە بەردی بناغە بۆ چارەسەرکردنی سەرشۆڕکەرانە:- لێرەدا هەڵوێستی ڕاستڕەوی فەلەستینی لە بنکەی بورژوایی فەلەستینی ـ کەنداوی و بۆرژوای بیروکراتی و لەو بۆچوونانەوە سەری هەڵدا کە دەڵێ بزووتنەوەی نیشتمانی لە ناوچەکەدا ، دوای گەمارۆدانی بێروت ، هەرەسی هێناوە ، هەموو هۆیەکانی چارەسەرکردن لەنێو مستی ئەمریکادایە . بەلام خەباتکردن لە خوارووی لوبنان ئاشکرای کرد کە هۆیەکانی چارەسەرکردن لە نێو مستی کچە پاڵەوانی شەهید" سناء محیدلی " و هەڤاڵەکانی دایە .

ریکەوتننامەی عەمان گەورەترین زیانی گەیاند بە کێشەی ڕەوای فەلەستین و کەرتکردنی ڕێکخراوی ئازادیخوازی فەلەستین ، لەکاتێکدا کە ئیسرائیل ڕازی نابێ بە دامەزراندنی دەولەتی فەلەستینی ، بەتایبەتی لە ژێر سایەی پارسەنگی هێزەکانی ئەم کاتانەدا . ئەوپەری تەنازل کردن لەلایەن ئیسرائیل ، دەست هەلگرتنە لە هەندێ زەوی و زاری فەلەستینن کە دەخرێتە ژێر ئیدارەی ئەردەن بێ ئەوەی دەستەلاتی تەواوی بەسەریان دا هەبێ ، چونکە ئیسرائیل مافی ئەوە دەهێلێتەوە بۆ خوی . سەرگرتنی ئەو ڕێکەوتننامەیە کارێکی گرانە بە هۆی دژایەتی کردنی یەوە لەلایەن بەرگری نیشتمانی فەلەستینی و عەرەبی و نیونەتەوەیی. لەژێر سایەی ئەم بارو دۆخەش دا خەباتکردن لە پێناوی گێڕانەوەی یەکێتی بۆ ڕێکخراوی ئازادیخوازی فەلەستین، لەسەر بناغەیەکی نیشتمانی دژ بە زایونیزم و ئیمپریالیزم و دژ بە پرۆژەکانی خۆ بەدەستەوەدان و لە سەر بنچینەی بریارەکانی خولەکانی ئەنجوومەنی نیشتمانی فەلەستین ، ئەو ئەرکە سەرەکی یە یە کە ڕوو بەڕووی گەلی خەباتگێڕی فەلەستین و هێزە شۆڕشگێڕو پێشکەوتنخوازەکانی دەبێتەوە .

لە سەر ئاستی عێراق:

زۆر ئاسایی یە جەنگە شێتانەکەی " صدام " زاڵ بێ بەسەر هەموو ڕووداوەکانی ژیانی سەربازی و ڕامیاری و ئابووریی و کۆمەلایەتی و ڕۆشنبیری لە وولاتەکەمان دا . ئەوجەنگەی، کە ئیمپریالیزم و کۆنەپەرستان بوونە هاندەری" صدام " بۆ هەڵگیرساندنی ، تائێستاش خزمەتی ئاوات و ئامانجی هاوپەیمانەکانی دەکات کە ئیسرائیلیش دەگرێتەوە . جەنگ ووزەو توانای هەردو وولاتی دراوسێی لاواز کردوە ، هەروەها زیانێکی بێ ئەژماری گەیاندووە بە گەلی هەردوو وولات بێ ئەوەی هیچ سوودێکی لێ بەدەست بێنن . ئێمەش لەگەڵ خۆزگەو ئاواتی گەلەکەمانین بو داواکردن بەکوتایی هێنان بەجەنگ ، لەسەر بناغەی دیموکراسیانەی رەوا و ڕووخاندنی رژێمی فاشی و خوێنمژی" صدام "، کە پێویستە لە هەموو لایەکەوە دەنگ بەرز بێتەوە بۆ داواکردنی گۆڕ کردنی رژێمە رەش و شومەکەی "صدام" . بۆ ئەم مەبەستە دەبێ هەموو هۆ وڕێگایەک بگیرێتە بەر ، بەلام دەبێ ڕێگای سەرەکی ، پشت بەستن بێ بە خەباتی گەلی عێراق و هێزە نیشتمانییەکانی ، بەهەموو لایەنە جۆربەجورەکانییەوە .

ماوەیەکی درێژە ، لەبواری سەربازی دا ، جەنگ ، لە کێشەو گیرو گرفت دایە ، بەبۆچوونی ئێمە گرنگترین ڕێگای سەرکەوتن بەسەر ئەو گیرو گرفتەدا ، ڕێگا ئاسان کردنە لە بەردەم هێزە نیشتمانییە عێراقی یەکان دا بۆ پتەو کردنی خەبات و بەرەو پێشەوە بردنی و بەدیهێنانی رادەی زیاتری یەکگرتن لە سەر ڕێی بەرەنگار بوونەوەی فاشیستی دا .

کوردستان، لە ماوەی جەنگدا ، دوو ڕاپەرینی بەخۆیەوە دیوە، یەکەم لە بەهاری ١٩٨٢، ئەوی تر بەهاری ١٩٨٤ ، کە خەباتگێرانی پارتیمان تیایان دا ڕۆلێکی باشیان هەبوو، بەلام ڕژێم ناروخێ گەر ڕاپەڕینی میللی ناوچەی عەرەبیش نەگرێتەوە لە عێراق بەتایبەتی گەر بەغداد نەگرێتەوە . پێویستە خەبات بکرێ بۆ هێنانەدی ئەم ئەرکە .

لەلایەکی تریشەوە کێشەی ڕژێم کەڵەکە دەبێ و قوڵتر دەبێتەوە و لوتکەی رژێمی گرتوتەوە ، پاککردنەوەو لەناوبردن لە ناو ڕژێم دا بەردەوامە ، تەنانەت لەم دواییەدا گەیشتە سەر "عەماش" و "غەیدان" گەرچی ئەمان دووریش بوون لە مەلبەندی دەستەڵاتداری . لەوەش گرنگتر ناکۆکی نێوان بنەماڵەو گیرەو کێشەی نێوان " صدام" و " بەرزان " و زۆرانبازی نێوان دەستەڵاتی ئینگلیز و ئەمریکایە لەعێراق لەپشت ئەو گیرەو کێشەیەوە ، بەلگەش هەیە کە " عدنان طلفاحیش" لە ناو چوار چێوەی ئەو گیرەو کێشەیەدایە .

هەروەها بۆردمان کردنی بەغداد، کەهێشتا بەردەوامە ، بە مووشەک کارێکی گەورەی کردوتە سەر وورەی خەلکی ، بەشێوەیەکی ناڕاستەوخۆ جەنگ بۆتە میوانی هەموو ماڵێک ، هەر لەبەر ئەو کاریگەرییە خێزانی داردەستەکانی ڕژێم کەوتوونەتە خۆپێچانەوەو کۆچ کردن بەرەو کێڵگەو هەوارگەکانیان لەنێوان بەغداد و دۆرە و تکریت و چەندەها شوێنی تر .

سەرەڕای کەڵەکە بوونی خەم و پەژارەی جەنگ ، هێرشێکی نوێی کوشتن و برین هەیە کەلەگەڵ ڕاگەیاندنی لێبووردنی " قەرەقووشی" ئەم دواییەدا دەستی پێکرد، لەم هێرشەدا شەهیدان"فارس جەنگۆ ، شەمۆ و هەڤالە نەمرەکانیان لەسێدارەدران و ژمارەیەکی زۆر لە کەس و کاری خەباتگیرانی پارتیمان زیندان کران . ئاشکرایە کە ئەم هێرشە تەنیا بۆ سەر پارتیمان نەبوو، بەلکو سەرتاپای هێزە نیشتمانییەکانی گرتۆتەوە ، بەتایبەتی پارتییەکانی ناو بەرەی" جود " .

بەهەرحاڵ، جەنگ ڕژێمی فاشی و شۆڤینی " صدام "ی بەرەو هەڵدێری مەرگ بردووەو هۆیەکانی مانەوەی پێ لەدەست داوە. بەڵام هێشتنا بەهۆی لێدان و کوشتن و بڕین دەستی گرتووە بەسەر چارەنووسی ڕۆڵەکانی گەلی عێراقدا .

بەلای پارتیمانەوە، پێویستە خەباتکردن لە پێناوی ڕووخاندنی دیکتاتۆری فاشی داشان بە شانی خەباتکردن بێ لە پێناوی کۆتایی هێنان بە جەنگ و بەدیهێنانی ئاشتییەکی دیموکراسیانە و ڕەوا لەگەڵ ئێران ، بەبێ زەوتکردن و داگیر کردنی خاکی یەکتر ، دیارە رژێمی فاشی توانای نیە بۆ بەدیهێنانی ئاشتی دیموکراسیانەی ڕەوا و بەڕاستیش هەولی بۆ نادات .

گرنگترین گۆڕانی ئیجابی :

راپۆرتەکەی کۆمیتەی ناوەندی ، تیبینی کردبوو کە لەماوەی ساڵ و نیوی رابووردوودا چەند گۆرانێکی ئیجابی گرنگی بەخۆیەوە دیوە، وەک :

١- نزم بوونەوەی رادەی شەری برا کوژی و هەموو شێوەکانی شەری ناوخۆ لە هەموو گۆرەپانەکانی کوردستان، بێ گومان هێرشی نارەزایی دەربرین لەلایەن جەماوەری ووشیارەوە، کاریگەرییەکی بێ هاوتای هەبوو بۆ لەناوبردنی بەگژ یەکدا چوونی خوێناوی . پارتیمان داوا لە هەموو هێزە خێر خوازەکانی گەلەکەمان ودوستان و جەماوەری بەئاگادەکات بۆ ووریایی و ووشیاری ، تا رەگ و ریشەی بەگژ یەکدا چوونی خوێناوی دەردەهێنرێ و شێوازەکانی گفتوگۆی دیموکراسیانە دەچەسپێنرێ بۆ چارەسەر کردنی ناکۆکی نێوان هێزە نیشتمانییەکان .

٢- فراوان بوونی بەرەی نیشتمانی دیموکراسی عێراق(جود) بە چوونە ریزی پارتیمان وپارتی ئیشتراکی عیراق و تەجەموعی دیموکراتی عێراقی بۆ ناو ئەم بەرەیە ، تاقیکردنەوەی پراکتیکی،لە ماوەی ئەم شەش مانگەی دوایی دا ، سەلماندوویەتی ئەم فراوانبوونە هەنگاوێکی چۆنیەتی بووە لە بەرژەوەندی گەلی عێراق بە عەرەب و کوردو کەمایەتی یەکان و لەبەرژەوەندی هەمووپارتیەکانی ناو " جود " بوو بەبێ جیاوازی ، هەروەها بووە هۆی زیاد بوونی شکۆی بەرە و هەموو لایەنەکانی ، تائێستاش بواری گەلێ فراوان هەیە لە بەردەم " جود " دا بۆ بەرەو پێشەوەبردنی کارو خەباتی هاوبەش .

٣- دامەزراندنی یەکگرتنی چەپ لە تورکیا ، کە بریتی یە لە یەکگرتنی چوار پارتی تورکی پێشکەوتنخواز و دوو پارتی کوردستانی پێشکەوتنخواز . دامەزراندنی یەکگرتنی چەپ هەنگاوێکی پێشکەوتووە لەپێناوی یەکخستنی خەباتی میللی و نیشتمانی تورکی و کوردی دا .
باوەرمان وایە بواری زۆر باش هەیە بۆ زیاتر فراوانکردنی ئەم یەکگرتنە بە چوونی پارت و هێزی پێشکەوتنخوازی تری کوردی بۆ ناو ئەم یەکگرتنە .

٤- سەرنەگرتنی رێکەوتنی (ی .ن .ک) لەگەڵ رژێمی فاشی شۆفینی . کە سەر لەنوی مەترسی و زیانی پەیوەندی بەستنی سەلماند لەگەل ئەم رژێمەی کە تا بنا گوێ نقومی کلکایەتی یە بۆ ئیمپریالیزم و کونەپەرستان .

ئاواتە خوازین پاش ئەم تاقیکردنەوە تاڵە، (ی.ن.ک) بچێتە سەر رێگای بەرەو پێشەوەچوونی خۆی لە چوارچێوەی یەکگرتنی هێزە نیشتمانییە کوردستانی و عیراقییەکان. لەو بروایەشداین هەڵوێستی (جود) بەرامبەر راگرتنی (مفاوضات) کەلەبەیاننامەیەکی تایبەتی خۆی دا دیاری کردبوو سەبارەت بەم مەسەلەیە هەلوێستێکی ئیجابی و دروستکەربوو .

بەرەو پێشەوە چوونی خەباتی پارتیمان :

بلاوبوونەوەی بەر فراوانی رۆژنامەی (گەل) و گۆڤاری (پێشەنگ) و سەرجەمی چاپەمەنیەکانی تری پارتیمان لەناو جەماوەری کوردستان و پێشوازی لێ وەکردنی بە شێوەیەکی گشتی لە لایەن هەموو لایەنە نیشتمانیەکان ، جارێکی تریش راستی و دروستی رێبازی پێشرەوی فیکریی دەسەلمێنی، ئەو رێبازەی پارتیمان دیاریکردبوو بۆ خۆی ، کە دەربری ئاوات و خواستەکانی هێزە نیشتمانی و پێشکەوتنخوازەکانی جەماوەری گەلەکەمانە ، کە تینووی یەکگرتن و پێشکەوتن و ئازادی یە .

چاپەمەنیەکانی پارتیمان توانیویەتی زیاتر لە (٦٠) شەست نووسەرو شاعیر و هونەرمەند بەلای خۆی دا رابکێشێ ، چ لە هەڤالانی پارتیمان و چ لە پێشکەوتنخوازە سەربەخوکان، ئەمەش لەخوی دا خزمەتێکی گەورەیە ، بەوپەری دلخۆشی یەوە پێشکەشی دەکەین بە نووسەران و خوێنەران بەشێوەیەکی تایبەتی و بە گەلەکەمان بە شێوەیکی گشتی . ئەم وتەیە دەدرکێنین بێ ئەوەی لە خۆمان بایی ببینآ، دووپاتی دەکەینەوە کە هێشتا چەندەها بواری چاک هەیە بۆ بەرەو پێشەوە بردنی راگەیاندنی پارتیمان ، بە تایبەتی بە زیاتر قوولبونەوەو چوونە ناو ژان و ئازارو ئاواتەکانی جەماوەر ، کەلەژێر چەپۆکی مێردەزمەی فاشی دا دەژی .

لەبواری رێکخستن دا ، دەتوانین ، بەژمارە، بیسەلمینین کە هێڵی بەیانی فراوانکردنی بنکەی پارتایەتی لە بەرز بوونەوەدایە ، سەرەرای ئەو گیرو گرفتە مەوزووعیە مەزنانەی هاتونەتە سەر رێی پارتیمان لە رۆژی دامەزراندنیەوە ،کە لەم دوایەدا تا رادەیەک ئەو گیرو گرفتانە کز بوون . کادرە خەباتگێرەکانی پارتیمان خاوەن بەخشش بوون و پالەوانی هەستپێکراویان نواندووە ، لە پێناوی چەسپاندنی رێکخستنی پارتایەتی لەناو نیشتمان دا بۆ ئەوەی خوێنەر بتوانێ بەئاسانی ئەو گیرو گرفتە گەورانە بهێنێتە پێش چاوی خۆی ، کە پارتیمان بەسەری دا زاڵ بووە ، بۆ جێ بەجێ کردنی ئەم ئەرکە خەباتگێرییە بنەرەتی یە ، ئەوەندە بەسە کە ئاشکرای بکەین ، زیاد لە بیست شەهیدمان داوە ، لە چاکترین سەرکردەو کادر ، لە پێناوی ئەم رێگایەدا ،لەوانە : فارس، جەنگۆ ، شەمۆ ، جەمال ، مسکین وهەڤالە نەمرەکانیان ، بەر لەوانیش شەهیدان کاوە، رزگار، گوندی و چەندان شەهیدی تر ، ئەمە جگە لە بریندارانو دەیان زیندانی . لە رابووردو ئێستاشدا هەڤالەکانمان پێشبرکێ دەکەن لەم رێگا دژوارو پر مەترسیەدا .

بەڵام لەرووی چۆنیەتیشەوە ، پارتیمان ، بەردەوام ، وەک رێبازێکی نەگۆری هۆی، لەگەل هەر هەڤالێک کە دێتە ناو ریزەکانی ، بە هەموو شێوەیەک کە لە توانادا بێ یارمەتی دەدات بۆ بەرز کردنەوەی ئاستی ووشیاری و رۆشنبیر کردن و فراوانکردنی بیرو زیاتر کردنی خۆبەستنەوەی ووشیارانە .

دەزانین پارتیمان رێگایەکی درێژو چەندەها بواری بەرفراوانی لەپێشدایە بۆ دامەزراندنی رێکخستنی خۆی لەسەر ئاستی جەماوەری و قولکردنەوەی خۆ بەستنەوە لە ریزەکانی دا، دووبارە

دەشزانین ئەوە پێویستی هەیە بە تێكوشانێكی بێ ووچان و لێهاتوویی داهێنەرانە و قوربانی مەزن •

رامیاری پەیمان بەستن

كۆمیتەی ناوەندی ، بەشێوەیەكی ئیجابی ، رامیاری پەیمان بەستن(تحالفات)ی هەلسەنگاند ،ئەو رامیارییەی پارتیمان لەسەری رۆیشتووە لەگەلّ سەرئەنجامەكانی • هەر لە دەركردنی بەیاننامەی چوارقۆلّی و حەوتقۆلّی یەوە تا دەگاتە فراوان بوونی بەرەی نیشتمانی دیموكراسی (جود) لە ماوەی سالّی رابووردوودا • هەروەها هاوپەیمانێتی پارتیمان ، كە بەردەوام پتەو تر دەبێ لەگەلّ هێزە پێشكەوتنخوازە كوردستانی یەكان و پەیوەندی قوولّی خەباتگیرانە لەگەلّ هێزە نیشتمانی و پێشكەوتنخوازە عەرەبی یەكان تا دەگاتە سوریا و جەماهیری لیبیا و ولایەنە خەباتگێرەكانی شۆرشی فەلەستین •

هەروەها ، كۆمیتەی ناوەندی ، دامەزراندنی سەركردایەتی نەتەوەیی هێزەكانی شۆرشی عەرەبی (القیادة القومیة لقیادةالقوات الثورةالعربیة)ی هەلسەنگاند لەگەلّ هەلوێستی سەركردەی ئەم سەركردایەتی یە (معمرالقذافي) كە لە كۆنگرەی دامەزراندنی دا هەلوێستی خۆی دووبارەكردەوە دەربارەی مافی میللەتی كورد بۆ دیاریكردنی چارەنووسی خۆی و دامەزراندنی دەولەتی سەر بەخۆی خۆی بە تەنیشت میللەتی عەرەب و تورك و میللەتانی ئێرانی و بۆ دووبارە كردنەوەی پشت گیری كردنی خۆی و سەركردایەتی نەتەوایەتی لەگەلّ خەباتی رەوای میللەتی كورد •

هەروەها راپۆرتەكەی كۆمیتەی ناوەندی ، دووپاتی كردەوە ، ئەو دەستكە و تانەی بە دەست هاتوون لە بواری پەیمان بەستن دا بۆ پارتیمان و گەلەكەمان لە پراكتیكی دروستكەرانەی بەر ـ دەوام ئەنجام دراوە، پێویستە هەر بەردەوام بێ بە تێكوشان و قوربانی مەزنترەوە •

كۆمیتەی ناوەندی پارتیمان، دووپاتی كردەوە كە پێویستە هیچ بایەخێك نەدرێ بە هێرشی روخسار شێواندن و درۆ وبوختان بۆ هەلبەستن• كەهەندێك دژی پارتیمان و(جود) ولایەنەكانی بەرپایان كردووە، ئەو هێرشەی هیچ لایەنێكی نیشتمانی عێراقی نەماوە لێی قوتار بووبێ• هۆی سەرەكی ئەم كارە دەگەرێتەوە بۆ لاتبوونی هەندێك و سەرنەكەوتنی هەندێكی تر، لەكاتێك دا ئاشكرا بووە ئەم هێرشە بەردەوام خەریكە سەرئەنجامی سەلبی دژی بەرپاكەرانی دەدا بەدەستەوە، هیچ كاریگەرییەكی نەبووە بۆ سەر پارتیمان ، جگە لەوەی پتر ریزەكانی پتەو بوون و پەیمان بەستنەكانمان زیاتر بەهێز بوون و پەیوەندییەگشتییەكانمان زیاتر رەگیان داكوتا •

ئەو ئەركانەی لەبەردەم پارتیمان دایە بۆئەنجام دان لەم قۆناغەدا :

كۆمیتەی ناوەندی ، پێویستی سێ ئەركی فیكری دەستنیشان كرد ، بۆ ئەنجام دانی سێ هەڤالّی ئەندامی كۆمیتەی دانا كە دەربارەی ئەو بابەتانە لێكۆلّینەوە ئامادە بكەن ، ئەو بابەتانەش ئەمانەن ١) بابەتی دیموكراسی شۆرشگێری و رۆلّی لە رووی كوردستانی و جیهانی یەوە، ٢) دیاری كردنی پەیوەندی نێوان كوردستان و حكوومەتە مەركەزییەكان لە سەر بناغەیەكی زانستی و بابەتی بە پشتبەستن بە سەرچاوەی زانستی ، ٣) دروشمی ناوەندی پارتیمان •

لەرووی پراكتیكەوە ، ئەو ئەركە سەرەكییەی ئەمرۆ لەبەردەم پارتیمان دایە ، مەسەلەی بوونی چەكداریی پارتیمانە لە كوردستان ، بە هاوكاری و شان بەشانی لایەنەكانی تری ناو (جود) پارتیمان دەزانی بەدیهێنانی ئەم ئەركە بە سەركەوتویی، پێویستی بە خەباتی رامیاری وبەرەیی بی ووچان هەیە بو زال بوون بەسەر ئەو گیرو گرفت و بارودوخەئالوزانەی لەم بوارەدا دێنە سەر رێی كاركردن لە كوردستان •

كۆمیتەی ناوەندی ، چەند بریارێكی گرنگی دا دەربارەی رێكخستن ، بەئامانجی جێ بەجێ كردنی ئەو ئەركانەی لەبەردەم پارتیمان دایە لەبەر رۆشنایی راپورتەكەو پێشنیاری هەڤالان •

كۆمیتەی ناوەندی پێویستی بەردەوام بوونی خەباتی دووبارە كردەوە بۆ پتەو كردنیپایەی پارتی یە خەباتگێرەكەمان وەك یەكی لە هێزە نیشتمانییە پێشكەوتنخوازەكان لە سەر گورەپانی كوردی و كوردستانی و عێراقی و فراوانكردنی رۆلّی فیكری و راگەیاندنی كە پارتیمان پێی هەلدەستێت لەگەل لەخۆ بوردنی بێ رادە بۆ خزمەتی جەماوەری گەل و ئاوات و خواستە رەواكانی، ئەو جەماوەرەی لەهەموو هەلێك دا پشتگیری و سۆزی خۆی دەربریوە لەگەلّ خەبات و شەهیدان و قوربانییەكانی پارتیمان دا •

لە كۆتایی دا ، راپۆرتەكەی كۆمیتەی ناوەندی ، داوای لە گشت ئەندام و لایەنگرانی پارتیمان كرد بۆ زیاتر بەرز كردنەوەی رادەی چالاكی و پەرە بەخەباتبدەن و پتر قوربانی بدەن ، تا پارتی یە خەباتگیرەكەمان بتوانێ رۆلّی پێویستی خۆی ببینێ و ئەو ئەركانەی گرتویەتییە ئەستۆی خۆی ئەنجام بداتە لە پێناوی خزمەتی گەل و نیشتمان دا ، شان بەشانی گشت پارتی یە نیشتمانی یە هاوپەیمانەكانی ناو " جود" و بەیارمەتی و هاوكاری لەگەلّ گشت هێزو لایەنە كانی تری عێراق •

حوزەیرانی / ١٩٨٥

كۆمیتەی ناوەندی

پارتی دیموكراتی گەلی كوردستان

شەهیدانی کوردستان ... شەهیدانی گەل

لەسەر ڕێی ئازادی و سەرفرازی کوردستان،لە پێناوی هێنانەدی داهاتوویەکی ڕووناک بۆگەلە بەشخوراوو چەوساوەکەمان، کاروانی خەبات هەر بەردەوام بووە، هەردەم ڕۆڵە نەبەردو دلێرەکانی کوردستان بەدەم سروودی(ئەی رەقیب) ەوەشێرانەو چاونەترسانە بەرەو کۆڕی خەبات هەنگاویان ناوە.. ڕووبەڕووی دڕندەترین دوژمن ڕاوەستاون و نیشتمانیان کردۆتە دۆزەخ و گۆڕستان بۆ دوژمنان و داگیرکەران.

ئەمجارەش سیانزە پێشمەرگەی بەجەرگ ،دوانزە کادری لێهاتوو وئەندامێکی سەرکردایەتی پارتی دیموکراتی گەلی کوردستان، لەگەڵدەیان ڕۆڵەی تری ئەم خاکە زامدارە گیانی خۆیان کردە قوربانی بۆ ئەو خاکە شیرینەیکوردستان.

شەوی١٣-١٤/ئازاری ئەمساڵ، ڕژێمی فاشی و شۆڤێنی و خوێنمژی"صدام" ی تینو بە خوێن سیانزە کادری سیاسی و عەسکەری پارتیدیموکراتی گەلی کوردستانی لە سێدارەدا لەزیندانی موسڵ.. ئەم خەباتگێڕانە ڕۆژی ١٩٨٤/٥/١٣ لە نزیک ڕووباری دیجلە لە ناوچەی زاخۆ بەدیل گیرابوون.. پاشئازارو ئەشکەنجەیەکی زۆر لە زیندانەکانی ڕژێمە بۆگەنەکەی "صدام" دا دوای محاکمە کردنێکی سەرپێیی لە دادگایەکی سەربازی کارتۆنی لەسێدارەدران.. هەروەهاش ئەو ڕژێمە خوێنمژە چەندەها ڕۆڵەی تری گەلەکەمانی لە سێدارەداوە ، هەواڵەکان دەڵێن ئەوشەوە ژمارەی لە سێدارەدراوەکان گەیشتە (١١٦) شەهید .

زۆربەی ئەم شەهیدانە ماوەیەکی زۆری ژیانی خۆیان تەرخان کردبوو بۆ خەبات و تێکۆشان.

هەڤاڵ فارس (**عیزەت عبدالعزیز**)کەبەناوی مامیەوە (ئەفسەری شەهید عیزەت عبدالعزیز) ناونرابوو.. ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی بوو، یەکێکە لە دامەزرێنەرانی پارتی دیموکراتی گەلی کوردستان. خێزانەکەی و کوڕێکی کۆرپەی لە ئەوروپا بەجێهێشت و ڕووی کردە چیا سەرکەشەکانی کوردستان .

هەڤاڵ جەنگۆ(**یونس مستەفا شێخانی**)لەسەرەتای لاوێتی یەوە تا دواڕۆژی ژیانی هەرپێشمەرگە بوو ، چەند جار زیندان کراوە، لەزیندانی ساڤاکی سەردەمی شای گۆڕکراودا ئازارێکی زۆری چەشتووە، شاعیرێکی شۆڕشگێڕو نووسەرێکی زیرەکبووە شیعری بۆ کوردستان وفەلەستین و هەموو ئازادیخوازانی جیهان ووتووە، تاکاتی بەدیل گیرانی لێپرسراوی لقی یەکی پارتی دیموکراتی گەلی کوردستان بوو.

هەڤاڵ شەمۆ(**شمس الدین محمدحاجی**) ڕۆڵەی خێزانێکی ڕەنجدەری هەژارە ، لەپێناویئازادی کوردستان دا ، وازی لەکرێکاری هێناو بووە بە پێشمەرگە ..سەرکردەیەکی عەسکەری ئازا و لێهاتوو زیرەکبوو .. دووجار لەلایەن ڕژێمی ڕەگەز پەرستی تورکیاوە .. خێزانەکەی و کیژۆڵەیەکی ساوای جێ هێشتووە .. بەناوی ئەم گۆڤارەوە کیژۆڵە نازدارەکەی ناونا (پێشەنگ).

هەڤاڵ ڕزگار (**جەمال محمد شینۆ**) لەسەرەتای لاوێتی یەوە هاتۆتە ڕیزی شۆڕشی ئەیلول ، کادرێکی سیاسی و عەسکەری چالاک وژیرە بوو... خێزانەکەی و چوار منداڵی جێ هێشتووە .

هەڤاڵ مەمۆ(**مسکین برو علی**) وازی لەمامۆستایی هێنای بوو بە پێشمەرگە ،کادرێکی سیاسی بوولە ناوچەی شێخان، خێزانەکەی و دوومناڵیبەجێ هێشتووە ، شەهید مەمۆ نموونەی مرۆڤی شۆڕشگێڕو هۆشمەندو لە خۆبووردوو بوو.

هەڤاڵ هەکار (**ئەنوەر محمدصالح**) تەمەنی لە پانزەساڵ تێپەڕی نەدەکرد کە هاتە ناو ڕیزی شۆڕش . لەزیندانەکانی دیاربەکر ماوەیەک زیندان کرابوو ..خەباتگێڕێکی بەجەرگ وخوێن گەرم و لێهاتوو بوو .

هەروەها هەڤاڵان شەهید سیامەند (**ئەحمەد طاهر ئەرتوشی**)شەهید نەوزاد (**عومەر تەها عومەر**)، شەهید جەمال(**جەمال محمد باکۆزی**) ، شەهید دەشتی (**ئەحمەد تەها مجید**)شەهید سوارو(**شاکر**

علی ئیسماعیل)، شەهید جووتیار (**یاسین محمد یاسین**)، شەهید بەرەڤان(**یاسین ئیبراهیم ئەحمەد**)پێشمەرگەو کادری چالاک و ئازا و زیرەک بوون.

ئەم کارەدڕندانەیەی ڕژێمی دیکتاتۆری خوێن مژ بووە هۆی ناڕەزایی و بێزاری جەماوەری گەل بەتایبەتی لە پارێزگای دهۆک ونەینەوا .. لە زۆر جێگا پرسە دانرا بۆ هەڤاڵەشەهیدەکانمان هەرچەند ڕژێم ڕێگا نادات بەپرسە دانان بۆ شەهیدان ، بەڵام جەماوەرێکی یەکجار زۆر چوونەی پرسەی شەهیدان ..

پارتی و هێزە نیشتمانییە کوردستانی و عێراقییەکان و جەماوەری گەلەکەمان لەچەند شوێنی جیاوازو لەگەڵ ژمارەیەکی زۆری هێز و پارتییە عەرەبییە پێشکەوتنخوازەکان و دۆستانی پارتیمان ناڕەزایی و بێزاریخۆیان دەربڕی بەرامبەر ڕژێمی فاشی و شۆڤێنی"صدام".

سوریا :

ڕۆژی ٢٨/ نیسانی ڕابووردوو بەرەی‌نیشتمانی دیموکراسی (جود) لەدیمەشقپرسەی دانا بۆ شەهیدان ، نوێنەرانی ژمارەیەکی زۆری پارتی و هێزە نیشتمانی یە کوردستانی و عێراقی و عەرەبییەکان و پتر لە سێ سەد هاو نیشتمانی ئامادەی بوون.
ڕۆژی ٢٩ /نیسان بۆ ماوەی سێ روژ لەسەر یەک لە قامیشلی پرسە دانرا ، پتر لە (٨٠٠)هاو نیشتمانی ئامادەی بوون، دەیان قوتابی کوڕو کیژ ی قامیشلی هاتنە پرسەی شەهیدانیگەل.

لەندەن :

لایەنگرانی بەرەی (بەند جود) ڕۆژی بیست و چواری نیسان بەبۆنەی یادی بۆردمانی قەڵادزە و بۆ ناڕەزایی دەربڕین بەرامبەر لە سێدارە دانی ئەم شەهیدانە خۆپیشاندانێکیان سازکرد لەبەرامبەر باڵوێز خانەی "صدام" لەلەندەن. لەلایەکی تریشەوە نوێنەرانی پارتیدیموکراتی گەلی کوردستان چەند جارێک لەگەڵ ڕێکخراوی لێبووردنی جیهانی کۆبوونەوەیان کردووە — سەبارەت بە چۆنیەتی بەدیل گرتن و زیندان کردن و لەسێدارەدانی ئەم هەڤاڵە نەمرانە.

ڤیەننا :

ڕۆژی ٢١/ی ئایار پتر لە (٢٠٠)کەس لەکوردو عەرەب و چەندەها دۆستانی بیانی خۆپیشاندانێکیان ساز کرد لەبەردەم باڵوێز خانەی "صدام" لە ڤیەننا ، بۆ ناڕەزایی دەربڕین بەرامبەر ڕژێمی خوێنمژان .

ئەمستردام :ڕۆژی ١٩٨٥/٥/١٨ لەئەمستردام پایتەختی هۆڵەندە، (بەند ـ جود) پرسەیدانا بۆ شەهیدانی کوردستان، هەروەها پارتی سۆشیالیستی ئاشتی خوازی هۆڵەندی بروسکەیەکی ناڕەزایی ناردبۆ "صدام ".

بۆن :

ڕێکخراوی سەر بەپارتیمان، لەئەڵەمانیای ڕۆژ ئاوا ، بەهاوکاری لەگەڵ چەند پارتیەکی براو دۆست ڕۆژی ١٥/حوزەیرانی/١٩٨٥ خۆپیشاندانیان ساز کرد بۆ ناڕەزایی دەربڕین بەرامبەر لە سێدارەدانی هەڤاڵانمان .

ستۆکهۆڵم :

لە ستۆکهۆڵم ، پایتەختی سوید، ڕۆژی٢٨/نیسان زیاتر لە (٥٠٠)کوردی سەر بە گشت پارچەکانی کوردستان لەگەڵ چەندان عێراقی و سویدی و کەسانی دی خۆپیشاندانێکی مەزنیان ساز کرد بۆ بێزاری و ناڕەزایی دەربڕین بەرامبەر لە سێدارەدانی هەڤالانمان ، خۆپیشاندەرەکان پاش ئەوەی بە شەقامە سەرەکیەکان و بە ناوەندی شاردا تێ پەڕین ،ڕوویان کردە باڵوێز خانەی "صدام" ناڕەزایی نامەیەک ڕەوانەکرا بۆ دیکتاتوری عێراق و بۆ بەڕێز خافییر پێریس دیکوێار ئەمینداری گشتی نەتەوە یەکگرتووەکان و بۆ بەڕێزئۆلۆف پالمێ سەرۆک وەزیرانی سوید و بۆ بەڕێز لینارت بودستروم وەزیری دەرەوەی سوید و بۆگشت پارتییە سیاسیەکانی ناو پەرلەمانی سویدی و بۆ ڕۆژنامەو ڕادیۆ وتەلەفزیونی سویدیو بۆ کەسایەتییە سیاسیەکانی سوید و بۆڕێکخراوی لێبووردنی جیهانی .

پارتیمان ڕۆژانی ٢٦و١٩٨٥/٤/٢٧لە سوید پرسەی دانا ، ژمارەیەکی زۆری کوردو عەرەب و بیانی ئامادەی بوون و هاوکاری و پشتگیری خۆیان دەربڕی .
هەروەها لەلایەن هێزو پارتییە کوردستانی و

عیّراقی و عەرەبییە پیّشکەوتنخوازەکانەوە ژمارەیەکی زۆر بروسکە گەیشتۆتە مەکتەبی سیاسی پارتیمان، کەتیای دا هاوکاری خۆیان دەردەبڕن لەگەڵ خەباتی پارتیمان و شۆڕشی ئازادیخوازی میللەتەکەمان . ئەمەش ناوی هەندیّک لەو پارتی و ڕیّکخراوانەیە :

پارتی کۆمۆنیستی عیّراق، پارتی سۆشیالیست عیّراق، پارتی سۆسیالیستی کوردستان ـ عیّراق، تەجەمموعی دیموکراتی عیّراق، پارتی پیّشەنگی کارکەرانی کوردستان ، بزووتنەوەی ئازادیخوازی کوردستان(کوک/سۆسیالیست)، پارتی سۆشیالیستی کوردستان ـ تورکیا (ڕۆژا وولاّت) پارتی کارکەرانی کوردستانی تورکیان (کیپ)، یەکیّتی سۆشیالیستی کوردستان ـ تورکیا ،یەکیّتی لاوانی سۆسیالیستی کوردستان ـ عیّراق،یەکیّتی لاوانی کوردستان .

دەنگدانەوەی ئەم تاوانە دڕندانەیە لە ڕۆژنامەگەری دا :

چەندەها گۆڤار و ڕۆژنامەی عیّراقی وبیانی لەسەر لاپەڕەکانی خۆیان باسی ئەو تاوانە گەورەیەی ڕژیّمی جەللادی عیّراق"صدام "ی فاشی خویّنڕیّژیان کرد. گۆڤاری (رسالة العراق) کە ڕاگەیاندنی دەرەوەی پارتی کۆمۆنیستی عیّراق دەری دەکات لەژمارە ٤٨و٤٩ی مانگی ئازار و نیسان لەژیّر ناونیشانی شەهیدانی شۆڕشی کورد ... شەهیدانی گەل ئەم هەواڵەی بلاّوکردۆتەوە لەگەڵ ویّنەی شەهیدان فارس ، جەنگۆ ، شەمۆ .

ڕۆژنامەی (الغد الدیمقراطی) ئۆرگانی تەجەمموعی دیموکراتی عیّراقی لەژمارە ٢٠ / ی نیسانی ١٩٨٥ لە ژیّر سەردیّڕی " ڕژیّم قەسابخانەیەکی تر ئەنجام دەدات " ، لەگەڵ ویّنەی هەر سیانزە شەهیدەکەدا وتاریّکی بلاّو کردۆتەوە .

گۆڤاری (الحریة) گۆڤاری بەری دیموکراتی ئازادکردنی فەلەستین ژمارە ١١٤(١١٨٩) لە ١٩٨٥/٥/١٢ بەناونیشانی " هیّرشی نوێی لە سیّدارەدان و گواستنەوەی گوندە کوردییەکان " لەگەڵ ویّنەی شەهیدان فارس ،جەنگۆ ، شەمۆ، وتاریّکی بلاّو کردۆتەوە .

ڕۆژنامەی پاشکۆی ڕیّگای ئازادی، کە پارتی سۆسیالیستی کوردستان ـ عیّراق بە عەرەبی دەری دەکات لە مانگی ئایاری ١٩٨٥ لە وتاریّکدا بەناوی (لەسیّدارەدان و یاساکانی لیّ بووردن) پەنجەی بۆ لەسیّدارەدانی ئەم سیانزە پیّشمەرگە قارەمانە ڕاکیشا بوو .

ڕۆژنامەی (الثورة و البعث) ی سوریا لە ژمارەی ڕۆژی ١٩٨٥/٥/٢ لەگەڵ ڕادیۆوتەلەفزیۆنی سوریا هەواڵەکەو ناوی شەهیدەکانیان بلاّو کردەوە .

ڕۆژنامەی (جیهاد) ژمارە ١٨٥ لە ٦/ئایار لەگەڵ ڕۆژنامەی (کیهان العربی)ناوی شەهیدان و هەواڵی شەهید بوونیانی بلاّو کردۆتەوە .

لەلایەکی تریشەوە گۆڤاری (تایمز)ی لەندەنی ڕۆژی ٣/ ئایار/١٩٨٥ بەپیّنووسی ڕۆژنامەنووسی کوردی بەناوبانگ " هژیری تەیموریان "لەم بارەیەوە وتاریّکی بلاّو کردوتەوە .

ڕۆژنامەی هیومانیتی فەرەنسی ڕۆژی ٨٥/٥/١٦ باسی شەهید بوونی ئەم هەڤاڵە نەمرانەی پارتیمانی کردووە .. سەرەڕای ئەمانەش لە سوید ڕۆژنامە سەرەکییەکان بە ناونیشانی گەورە باسی ئەم تاوانەی ڕژیّمی عیّراقیان کرد بوو و ویّنەی هەڤاڵی شەهیدفارس و ئازاری کوڕی و خیّزانەکەیان بلاّوکردۆتەوە . ڕۆژنامەی داگنس نیوهیتر، مەزنترین بەیانییەڕۆژنامەی سویدی لەسەر لاپەڕەی یەکەم باسی ئەم تاوانەی کردووە، هەردوو ئیّوارە ڕۆژنامەش (ئەفتون پلادیت) و ئەکسپریسن) لاپەڕەی تەواویان بۆ تەرخان کردووەو چەندەها چاوپیّکەوتنیان لەگەڵ دایکی ئاراس بلاّو کردۆتەوە، لەگەڵ چەندەها ویّنەئەمە لە١٩٨٥/٤/٢٣دا١٠جاریّکی تریش ڕۆژنامەی داگنس نیوهیر ڕۆژی ٢٥/نیسان هەواڵەکەی بلاّوکردۆتەوە پاشئەوەش دەربارەی خۆپیشاندانەکەی ستۆکهۆڵم ڕاپۆرتی نووسیبوو، هەروەها ئاژانسی دەنگوباسی سویدیش هەواڵەکەی بەسەر گشت دەزگاکانی ڕاگەیاندنی سویدی بلاّو کردەوە .

* بوزیاتر زانیاری دەربارەی ئەم شەهیدە نەمرانە بروانە ڕوژنامەی "گەل" ژمارە ١٥و١٦،

لەبیرەوەریەکانم

نوری شاوەیس نەمر

پاش کۆنگرەجەژنی نیشتمانی چیکۆسلۆفاکیا بوو، لەبالۆیزخانە ئاهەنگیان دەگیرا، ئێمەش لەگەڵ مەلا مستەفا چووین، نوێنەرانی پارتی کۆمۆنیستی عێراقوپارتی(الوطنی الدیمقراطی) وچەند پارتێکی تر و خەڵکی نیشتمانپەروەر و نوێنەرانی بالۆیزخانەکانی ترهاتبوون، لە ناوەڕاستی ئاهەنگەکەدا عەبدولکەریم قاسم هات، چووەناو خەڵکەکەوە، دەیویست واپیشان بدات کە مرۆڤێکی کۆمەڵایەتی یە، بەڵام بەلای ئێمەدا نەهات، ئیبراهیم ئەحمەد ووتی ڕوومان ناداتێ، چونکە چاوەڕێ بوو دووبەرەکی بکەوێتە ناومان، ئێستا پێی ناخۆشە کە یەکگرتوو بەهێزین .

پاش سێ مانگ کۆمیتەی ناوەندی بڕیاری دا عونی یوسف دەربکات، چونکە بەشێوەیەکی گومانلێکراو پەیوەندی هەبوو لەگەڵ عبدالکریم قاسم. وورده وورده بار شێوا، حکوومەت بدرالدین علی موتەسەریفی موسڵی هان دا لەگەڵ هەندێ سەرۆک خێل وەک ڕێکانیەکان، زێباریەکان، سورچیەکان، کە پەلاماری بارزانیەکان بدەن. عبدالکریم قاسم زیاتر بەرەودیکتاتۆری و تاک ڕەوی دەڕۆیشت چەوساندنەوەی نیشتمانپەروەرەکان دەستی پێکرد، لەڕووی سیاسی یەوە بەرەو ڕاستڕەوی دەڕۆیشت، حوکمی عورفی زۆر بوو، خەڵک کوشتن بڵاوبۆوە، لەبەغدادو موسڵ و کەرکوک پەلاماری ئەندامانی ئێمەیان ئەدا،ئێمە هەمیشە هەوڵمان ئەدا ڕیزی نیشتمانی پتەو بکەین، ڕێکەوتن‌وپەیمان بەستن گرێ بدەین چ بەئاشکرا چ بە نهێنی لەگەڵ کۆمۆنیستەکان و دیموکراسیەکان .

لەوماوەیەدا لەگەڵ پارتی کۆمۆنیست هاریکاریمان ئەکرد. بۆنموونە لەهەڵبژاردنی نیقابەی ئەندازیاران‌و پارێزەراندا پێکەوە لیستەمان دابەزاند. من هەڵبژێررام بە جێگری نەقیبی ئەندازیاران و سامی عبدالرحمن بووبە سکرتێر .

لەهاوینی ١٩٦٠بڕیار درا کۆنگرەی نیقابەی مامۆستایانی کورد لە شەقڵاوە بگیرێ، ئێمە بە دەورێکی باڵا هەستاین لەگەڵ پارتی کۆمۆنیست بەتایبەتی لە هەڵبژاردنی نەقیب و دەستەی بەریوەبەرایەتی . عبدالکریم قاسم دەیویست کونگرەکە تێک بدات بەڵام ڕێگامان نەدا .ئێمە دەمانویست نیقابەی مامۆستابانی کورد دروست بکرێ نەک مامۆستایانی کوردستان لقێک بن لە نیقابەی مامۆستایانی عێراق . من و ئیبراهیم ئەحمەد لەپشت پەردەوە زۆر خەریک بووین، چونکە ئێمە هیچمان مامۆستا نەبووین،مافمان نەبوو بە ئاشکرا بەشداری کۆنگرەکە بکەین . لە پارتی کۆمونیستە نافع یونس‌و بهاء الدین نووری هاتبوون،بەنهێنی پەیوەندیمان پێوە کردن ، لەکۆنگرەکەدا وەک میوان دانیشتبوین.

لەو هاوینەدا نێوان من و ئیبراهیم ئەحمەد باش نەبوو، ئەوەبوو استقالەم کرد، لەدائرەش ئیجازەم وەرگرت‌و چووم بۆ کوردستان،مەلا مستەفا ڕازی نەبوو، ئیجازەکەم تەواو بوو گەڕامەوە بۆ بەغداد، تا مەلامستەفا نەهات نەچووم بۆ بارەگا، هەر سوور بووم لە سەر استقالەکەم، بەڵام مەلامستەفا هەر ڕازی نەبوو، زۆری لێکردم کە بگەڕێمەوە، لەسەر داخوازی ئەو و دکتۆر مرادو سیدعەزیز استقالەکەم کێشایەوە .

لە کۆبوونەوەیەکی فراوان دا کە ئەندامانی کۆمیتەی ناوەندی و ئەندامانی ئیحتیات‌و کادرە پێشکەوتووەکان کە لە لقەکانەوەهاتبون و لەگەڵ دەزگایچاودێری و پشکنین (هیئة المراقبة والتفتیش) کە زکیە اسماعیل حەقی لێپرسراوی بوو،ئامادەی ئەو کۆبونەوەیەبوون. لەو کۆبوونەوە فراوانەدا مەلا مستەفا ووتارێکی خوێندەوە دژی عبدالکریم قاسم، ووتی لەگەڵ ئەم کابرایەدادیموکراتیەت‌و نووسینی ڕۆژنامە کەڵکی نی یە . بەڕای من دەبێ خۆمان ئامادە کەین. مەلامستەفا دەیویست خۆی بچێتەکوردستان بەڵام جارێ پارتی بمێنی و لە نێوان عبدالکریم ومەلا مستەفادا ببێ بەناوبژی کەر ، هەوڵبدەن

لەگەڵیا پەیوەندی چاک بکەن تا واز لەو هێرش و پەلاماردان و جوێن دانە بهێنێ، ئەگەر چاک نەبێ دەبێ لێی بدرێ. یەکێ لەبڕیارەکانی ئەو کۆبونەوەیە ئەوە بوو کەدەبێ ڕێکخستنی پارتی بەشێوەیەکی نهێنی بەهێز بکەین، ووردە وردە خەریکی چەک کڕین بین و خۆمان ئامادەکەین بۆ بەرگری لە خۆکردن لەکاتی تێکچوونی نێوان ئێمەو عبدالکریم قاسم.بڕیارێکی تر ئەوەبوو ئەگەر هێزەکانی حکوومەت پەلاماری بارزانبدەن دەبێ پارتی ئامادەبێ بۆ بەرگری کردن لە بارزان ، هەروەها لەسەر پێشنیاری مەلامستەفا بریار درا ئەگەر پەلاماری عەباسی مەمەند ئاغا (سەرۆک عەشیرەتی ئاکۆ) درا وەک ئەوەیە کەپەلاماری بارزان درابێ، دەبێ بەرگری لێ بکرێ. لەبڕیارە سیاسیەکانیشدا هاتبوو کە عبدالکریمقاسم بەرەودیکتاتوری دەڕوا ، دەبێ ئێمە پەیوەندی بەهێز بکەین لەگەڵ هێزە سیاسیەکانی تری وەک پارتی کۆمۆنیست و دیموکراسی خوازەکان، لەگەڵیان ڕێ کەوین بۆ خەباتکردن لەپێناوی بەرگری کردن لە ئازادییە دیموکراسیەکان وەک ئازادی ڕۆژنامەگەری و ئازادی بیروڕا ، دامەزراندنی پەرلەمان،بڵاو بوونەوەی دیموکراسی و کۆتایی هێنان بە (الفترة الاستثنائية)باری نائاسایی .

لەوبارەدا وەفدێکی حکومی دەعوەتکرابوو بۆ یەکێتی سۆڤیەتە مەلا مستەفاش دەعوەتکرا بوو، مەلا مستەفاچوو، لەوێ باسی باری کوردستانی بۆ کردبوون، مەلامستەفالەوباوەڕەدا بوو، ئەگەر شۆڕش هەڵبگیرسێ، سۆڤیێت لە ڕۆژنامەو ئیستگەی خۆیاندا هاوکاریمان ئەکەن.

پاشگەڕانەوەی مەلا مستەفا لە یەکیشوباتی ساڵی شەست و یەک لەگەڵ وەفدێکی ڕەسمی چووم بۆ یەکێتی سۆڤێتی ، چوار هەفتە لەوێ بووم ، لەوێ پەیوەندیم بە کوردەکان و بەهەندێ لە لێپرسراوانی سیاسی ئەوێ کرد، باسی بارودوخی ناخۆشی عێراق و ئیحتیمالی بەرپابوونیشۆڕشم بۆکردن . لەگەڕانەوەداچووم بۆ چێکۆسلوفاکیا لەوێش پەیوەندیم کرد بە ڕێکخراوی پارتیمان، دوای ئەوە چووم بۆ میونیخ لەوێش ڕێکخراومان هەبوو، پاش ئەویشچووم بۆ نەمسا ، هەندێلە خویندکارانی کورد کە پارتی بوون لەوی دەیانخوێند، نەوروزی ئەوساڵەمان لە شاری (بۆن) کردبەرلەهاتنی نەوروزیش کۆنفرانسی پارتی - ڕێکخستنی ئەورپا مان کرد. بۆ خوێند - کاران و ئەوکوردانەی ئەورپامان شی دەکردەوە کە عێراق وکوردستانی عێراق بە چ بارێکی ئاڵۆزدا تێ دەپەڕێت .

کە گەڕامەوە باری سیاسی زیاتر بەرەو ناخۆشی دەچوو. ئیبراهیم ئەحمەدخۆی لەحکوومەت شاردەوە ، ڕۆژنامەی دەنگی کوردستان داخرا.. لە چواردەی نیسانی ساڵی شەست و یەک کۆمیتەی ناوەندی، لەماڵی دکتۆر مرادلە مەسبەح بەغدا کوبوونەوەیەکی کرد، لە کۆبوونەوەکەد چەند خاڵێک دانرا کە بکرێ بە یاداشت و بدرێ بە عبدالکریم قاسم. داوابکرێ ئازادی هەبێ، ئەوانەی لەسەرکار لابراون یانگوێزراونەتەوە بگێڕرێنەوە شوێنی خۆیان، کۆتایی بهێنرێ بە دەست درێژی کردنە سەر بارزان، کۆسپ و تەگەرە نەخەنە سەر ڕێگای پارتی و ئیجازەکەی بدەنەوە جەلال تاڵەبانی یادداشتەکەی برد، لەناوپارتیدا بڕیار وابوو، تا دەتوانین لەگەڵ حکومەت پەیوەندیمان باش بێ و دەست پێشکەری کەر بۆ لەیەکتر دان ئێمە نەبین . خۆمان ئامادەکرد- بوو گەر حکوومەتلە بارزان بداتئەوکاتەئێمە دەست پێ ئەکەین.

* * *

وەفدێکی حکوومەتچووبوو بۆ ڕانیە، لەگەڵ هەندێ لە ئاغاکان دا کۆبوونەوەی کردبوو ، ئاغاکان داواکاری خۆیان پێشکەش کردبوو ، داوایان کردبوو ئیسلاح زەراعی گۆرانکاری تیا بکرێ ، مزگەوت دروست بکرێ، ئەوانەیکەدوور- خراونەتەوە بهێنرێنەوە شوێنی خۆیان، ئەوی گیراوە بەربدرێ ، ئا لەم جۆرە داواکارییە پڕوپوچانە کە ئەوە نەبوو پاڵ بەمرۆڤەوە بنێ بچێتە ناویانەوە ، بەتایبەتی کە سەر کردەی لەشکر ئەم ئاغا و دەرەبەگانەبن وەک شێخ حسێن بۆسکێنی ، عەباسی مەمەند ئاغا ، عەلی ئاغای مەنگوڕی،ئیسماعیلی سوارئاغا ،یان ئەنوەر بەگی بێتواتە . ئەمانە لەشکریان دروست کرد، چوونە خەلەکان، چوونە سەرچیایهەیبەت سوڵتان و دەوروبەری تەقتەقو تانزیکی کەرکوک

هەروەها حەمەڕەشید خانی بانە لەشکری پێکەوە نا ، دەربەندی خانی گرت . حاجی ئیبراهیمی چەرمەگا لەگەڵ کوێخا ئیسماعیلی تەلان دەربەندی‌بازیانیان گرت .

* * *

هەر لەوماوەیەدا سەیدا صالح یوسفی گیرا و دوورخرایەوە بۆ ناسریە ، عومەر مستەفا گیرا و ڕەوانە کرا بۆ گرتوو خانەی‌جەلەولا،علی حەمدی کە فەرمانبەری تاپۆ بوو لە کەرکوک گوێزرایەوە بۆ ناسریە . ئێمەش بەپێی توانا ئەو فەرمانبەرانەی دەگوێزرانەوە، گەر لە ژێر دەستەڵاتی ڕاستەوخۆی میری دا نەبونا - یە نەمان دەهێشت بڕۆن بۆ ئەو شارانەی بۆی گوێزراونەتەوە ، بەڵکو ڕەوانەمان‌ئەکردن بۆ کوردستان .

هاشم عەقراوی گوێزرابۆوە بۆ خواروی عێراق ، بەپێی بڕیاری پارتی دەبوایە نەڕوات پێمان ڕاگەیاند گەر بڕوات (تەجمید)دەکرێ، چووە لای شێخ ئەحمەدی بارزانی ، تا هەوڵێکی بۆ بدات ، شێخ ئەحمەد وتبووی : با بڕوات بۆ سەر فەرمانی خۆی . ئێمەش بڕیاری پارتیمان جێ‌بەجێ کرد بە "تەجمید " کردنی ، کە شۆڕش دەستی پێکرد لەسەرداخوازی مەلا مستەفا لە پارتی دا وەرگیرایەوە. عومەر مستەفا لە جەلەولا وە هێنرا بوو بۆ بەغدا بۆ "تەحقیق" لەگەڵ کردن ، لەزیندان ڕای کرد ، هاتە ماڵی ئێمە لەوکاتەدا من و دکتۆر مراد لەبەرئەوەی ئۆتۆمبیلمان هەبوو هەڵ دەستاین بەکاروباری پەیوەندی کردن لەگەڵ هەڤالان، چ لەبەغدادو چ لە شارەکانی تر .

جەلال تاڵەبانی ڕەوانە کرا بۆ کوردستان بۆ ئارام کردنەوەی باری شێواوی کوردستان‌و هێمن کردنەوەی خەڵک ، کەجاڕێ دەست‌نەدەنە چەک دژی حکوومەت لەوێوە نامەیەکی بۆنا ردین نووسیبووی کە من لەگەڵ بڕیارەکانی کۆمیتەی ناوەندییم ، نامەوێ لەو بڕیارانە لابدەم‌بەڵام ئێوە وەرن بۆ کوردستان ، ببینن چۆن کاتی شۆڕش‌هاتووە و هەموو ئامادەی شۆڕشن.بەڵام ئێمە تەنانەت‌پەلێک پێشمەرگەمان نەبوو، جگە لەو کۆمەڵە کەسەی کە " صدیق میران "یان کووشتبوو ، مەلا ماتۆڕ لێپرسراوی عەسکەری ئەو چەند کەسە بوو. نامەیەکی ترمان نارد بۆ جەلال تاڵەبانی نووسیبوومان ئەمە سەرپێچی کردنە ، لەپەیڕەوی پارتی ، مەلامستەفاش ڕازی لەسەر نی یە . نامەکەمان بە عومەر مستەفادا ڕەوانە کردبوو ، بەڵام تا ئەم گەیشت‌هێرش دەستی پێکردبوو .

هەوڵمان ئەدا خەڵک قەناعەت‌پێ بکەین کە واز لەو کۆمەڵ بوونە عەشائریە بهێنن و بکەونە خەباتی جەماوەریانەی سیاسی،بەبونەی یادی شەڕی بەردەرکی سەرا لە شەشی ئەیلولی ساڵی شەست و یەک ، مانگرتنێکمان ساز کرد لە سلێمانی و کەرکوک و هەولێر و بادینان ،بەڵام لەئەنجام دا شەڕ دەستی پێکرد، قاسم لەو ڕۆژانەدا فڕۆکەی نارده سەر دەربەندی بازیان و بۆردومانی کرد، ئیتر لەبەر ئەوە ڕۆژی یانزەی ئەیلوولی ساڵی شەست و یەک دانرا بەیەکەم ڕۆژی بەرپا بوونی شۆڕش .

ئەوکاتە بە وەکالەت مدیری ئیسکان بووم ، فەوزی صائب معاونی موتەسەرریفی بەغدا بوو تەلەفونی بۆ کردم ووتی ئەڵێن فڕۆکەبۆردمانی دەربەندی‌بازیانی‌کردووە. " واتەئاگاداربە " من حەزم نەدەکرد شەڕ دەست‌پێ بکات ،هەوڵمان دەدا گەر لەتوانادابێ ڕاوەستێنرێ چاکترە ، هەر ئەو ڕۆژە چووم بۆلای حەسەن‌ڕەفیق کەوەزیر بوو، ووتم کاک حەسەن شەڕ دەستی پێکرد. ووتی چی بکەین ؟ ووتم : ئەگەر من لە جێی تۆبم لەگەڵ فوئاد عارف پەیوەندی دەکەم بە "محمد حدید" و هێزە دیموکراسی خوازەکانی ترەوە تا بڕۆنە لای قاسم و ناڕەزایی خۆیان دەربڕن، داوا بکەن شەڕ بوەستێ ، مەسەلەکە بەئاشتی چارەسەر بکرێ. ووتی: باشە چی تر ؟ ووتم: من بم لەبری تۆ گەر شەڕ بەردەوام بێ ئیستقالە دەکەم ، وەزیری ناکەم لە حکوومەتێک دالەگەڵ گەلەکەم شەڕ بکات . لەوێ دەرچووم ، چووم بۆ ماڵی فوئاد عارف ، هەمان شتم پێ ووت ..

ئێوارە کۆبونەوەیەک‌هەبوو لە بانقی عەقاری ، من ئەندام بووم لەو بانقەدا ، کە چووم بۆ ئەوێ باسی شەڕەکە دەکرا ، لەدەرەوە گوێم لە چەند ووشەیەک‌بوو وەک (قطاع‌الطرق)

جەردەو ڕێ گر ، دەبێ حکوومەت لێیان بدات ..
گوێم لە بەڕێوەبەری گشتی بانق بوو دەیووت : گەر بەئاشتی چارەسەر بکرێ چاکترە ،بەڕێوەبەر مرۆڤێکی چاک بوو ، زۆر هاوڕێم بوو ، لە ئەڵەمانیا دکتۆرای وەرگرتبوو، هەرچەند عەرەبێکی قەومی بوو ، بەڵام شۆڤێنی نەبوو ،لە پڕ خۆم کرد بە ژووری کۆبوونەوەکەدا ، ڕووم کردە ئەوەی کە ووتبوی (قطاع الطرق) کە " یونس الطائی " بوو بە توڕەییەوە ووتم گوێم لە قەکانتان بوو ، چاوەڕێ نەبووم لە مرۆڤێکی پێشکەوتنخوازی وەک تۆ ئەمە ببیستم ، قسەیەکی زۆرم پێ ووت ، کۆبوونەوەکەم جێ هێشت. هەر ئەو ئێوارەیە پەیوەندیم کرد بە لقی پارتییەوە ، هەندێکیانم دۆزیەوە ، ئەوانیش ئاگادار بوون کە شەڕ بووە، خۆیان شاردبۆوە .

بۆ بەیانی کە لە خەو هەستام خۆم ئامادە کرد بۆ ڕۆیشتن ، چاوەڕێ بووم زەبحی بێتەوە پێکەوە بچین بۆ کوردستان، ئەو ماوە پڕ مەترسی یە لەبەر ئەوە لەبەغداد مابوومەوە. دەورو بەری نیوەڕۆ بورهان جاف هات بۆلام ، هاوڕێم بوو، ئەندام بوو لە " مجلس الخدمة" دژی شەڕ بوو، خۆی بە نیشتمان پەروەردائەنا بورهان ووتی لە دەربەندی خان شەر بووە، "دیاری) برام لەو لەشکرەی پارتی دایە.دڵم دایەوە کە لەوێ شەڕ نەبووە خەمی براکەی نەبێ هیچی لێ نایەت... بورهان ماڵ ئاوایی کرد، سەعاتێکی پێ نەچوو پۆلیس هاتن !! ماڵێکی سەربەبنەماڵەی (بابان) دراوسێمان بوو لە کۆنەوە هاتبوونە بەغداد،کوردیان نە ئەزانی ، لەسەربانەوە چوومە ئەو ماڵە، کوڕەکەیان ئەفسەر بوو، دەترسا لەوەی لەوێ بگیرێم ، پێی ناخۆش بوو کە چوومەتە ماڵەکەیان بەڵام دایکەکەی زۆر مەردانە هاتە پێشەوەو ووتی ئێمەش کوردین، ئەبێ یارمەتی بدەین، بە کوڕەکەی ووت جلە سەربازییەکانت لەبەرکە من و دووخوشکەکەت لەگەڵتا سواری ئۆتۆمو- بیلەکە دەبین ، با ئەم بچێتە ناو سندوقەکە، دەچین بۆ ماڵی یەکێ لە خزمەکانمان، من پیلانەکەم زۆر لا پەسەند بوو، چوومە ناوسندوقی ئۆتۆمبیلەکەیان، بردیانم بۆ ماڵی خەزووری کوڕەکەی ، خانەخوێ سەر بە پارتی "الوطنی الدیمقراطی" بوو ژنەکەی شیوعی بوو خوشکی "خالد طبرة " بوو"خالدطبرة" شبەعسی بوو ئەویش لەوێ خۆی شاردبۆوە ، لەوێ یەکترمان ناسی ، سێ شەو لەوێ بووم لەپاشان دا چووم بۆ شوێنێکی تر لە "کاظمیە " نزیکەی دوومانگ لەوێ مامەوە، لەدوایی دا چووم بۆ کوردستان .

---

* نووسەر باسی پلەو پایەی ئەو ئەفسەرانە ناکات لە سەرکردایەتی یە نوێ یەکەی پارتی بەڵام ئاشکرایە کە هەرسێکیان ئەندامی کۆمیتەی ناوەندی بوون، لە دواییشدا ، جەلال تاڵەبانی و عەزیز شەمزینی بوون بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی .. لەڕاستی دا ئامادەنەبوونی ئەمان لە کۆنگرەکەدا تەنها کارێکی ڕۆتینی بوو .

* لەژمارە (٧)ی ئەم گۆڤارەدا ،لاپەڕە شانزە بەهەڵە نووسراوە :مەلا ماتۆڕ(عبدالستار طاهر شریف) ،ڕاستیەکەی مەلاماتور(مەلا عەبدوللا ئیسماعیل) ە. کە ئەویش یەکێکە لە جاشەکانی ڕژێمی صدام . داوای لێبووردن دەکەین .

* لەژمارە شەشی ئەم گۆڤارە لە لاپەڕە(٩) دا بە هەڵە نووسراوە : سەعید قەزاز ئەوکاتە وەزیری ناوخۆ بوو، پەیوەندی لەگەڵ بارزانییەکان هەبوو، لەبەرئەوە حکوومەت گرتی ....). ڕاستیەکەی ئەمەیە ((سەعید قەزاز ئەوکاتە وەزیری ناوخۆ بوو، کە نەری ئەحمەدی تەها لەلایەن حکوومەتەوە گیرا لەبەر ئەوەی پەیوەندی هەبوو لەگەڵ بارزانییەکان .....

* ئەم بەشە ، دوا بەشی بیرەوەرییەکانی ماموستا نووری شاوەیسی نەمرن ، داخمان ناچی کە بەر لە تەواو کردنی سەرجەمی بیرەوەرییەکانی،مەرگ لێی دوور خستینەوە.

نۆی حوزەیران.. ئۆردوگای زیوە

ڕژێمە دیکتاتورییە فاشییە خوێنمژەکەی بەغداد، مەرگ نەبێ تینوێتیبەخوێنی گەلە چەوساوەکەمان دانامرکێ .. جەللادەکانی بەغداد بڕیاری لەسێدارەدان و کوشتن و لەناو بردنی گشت ڕۆڵەکانی ئەم گەلە مافخوراو و خەباتگێڕەیان داوە بێ جیاوازی لە نێوان گەورەو بچووک،پیروپەککەوتە ،ئافرەت ومناڵ ، بێدەستەڵات وبێ چەک . لەناو میللەتی کورددا بەلای ئەوانەوە بێ تاوان نیە ، کۆرپەوساوای کوردستانیش بە دوژمنی خۆیان دەزانن ... دەیانەوێ لە ڕەگ و ڕیشەوە کورد بنەبڕ بکەن ئەوەتا بە هەموو توانایەکەوە پەلاماردەدەن ، دەکوژن ، دەبڕن، گوند وشارو شارۆچکەکان وێران دەکەن ، هەزاران خێزانی چەوساوەوبێ توانا ئاوارەو سەرگەردان و دەربەدەردەکەن.

جارێکی تریش ئەم خوێنمژانە کوێرانە دەکەونە کوشتاری ڕۆڵەکانی گەلەکەمان. کوشتاری قەڵادزەو هەڵەبجە نوێ دەکەنەوە .... ڕۆژی نۆیَ حوزەیرانی ئەمساڵ ،ڕۆژێکی وەک نۆی حوزەیرانی شەست و سێ بووڕۆژێکی وەک بیست و چواری نیسانی نۆسەدو حەفتا و چوار بوو.

سەعات (٩/٤٥) ی سەر لەبەیانی بوو پێنج فڕۆکەی ڕژێمی عەفلەقی هێرشیان کردە سەر ئۆردوگای زێوە لە کوردوستانی خۆرهەڵاتەهەموو بۆمبا و تەقەمەنییەکانی خۆیان بەسەر ئافرەتو مناڵ و پیرو پەککەوتەکانی ئەوئۆردوگایەدا باران..(١٤٠) سەدو چل کوردی پەناهندە شەهید بوون و پتر لە (٢٣٠) دووسەدو سی تر بریندار بوون .(٧٨) کەسلە شەهیدو بریندارەکان هێشتا لەسەرەتای تەمەنی منالّی دا بوون.

ئۆردوگای زێوە، ئۆردوگای خێزانی کوردە ئاوارەبووەکانە، کەلەدەست دڕندەیی ڕژێمی

فاشی و ڕەگەزپەرست کوردستانی خواروویان جێ هێشتووە .

ئەم قەسابخانەیەلەگەڵ چەندەها قەسابخانەی تر لەبانەو سەردەشتو مەریوان و کرماشان و خانەو شارەکانی تری ئێران بەردەوام لە لایەن ڕژێمە ڕزیوەکەی (صدام) ئەنجام دەدرێ، قەسابخانەی نازییەکان وزایۆنییەکان دێنێتەوە یادمان. .کوشتارەکەی شاریقەڵادزەوهەڵەبجەو زیندەبەچاڵ کردنی دەیان لاوی کوردی شاری سلێمانی دێنێتەوەیادمان .

ئەمڕۆ زیاد لە هەموو کاتێ گەلەکەمان چاو دەبڕێتە پارتی و هێزە شۆڕشگێڕەکان بۆ یەکگرتن و یەکخستنی خەباتو خستنەکاری هەموو توانایەک بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی دوژمنیگەل و نیشتمان، بۆ پەرەدان بە خەباتلە پێناوی هەرەسهێنان بەڕژێمە شلۆقەکەی بۆبەدیهێنانی مافە ڕەواکانی گەلی کوردمان..

لەدوا ووشەدا دەڵێین شەهیدان هاوارمانلێ دەکەن خوێنمان بەفیڕۆ مەدەن .

قەزافی: لایەنگرتنی میللەتی کورد

نوێنەرانی ڕێکخراوە شۆڕشگێڕییەکانی وولاتانی عەرەبی لە نێوان ٢٩-٣١/ مانگی ئازاری ئەمساڵ ،لەلیبیا چەند کۆبونەوەیەکیان کرد، لەئەنجام دادامەزراندنی سەرکردایەتی نەتەوایەتی بۆسەرکردەکردنی هێزە شۆڕشگێڕییە عەرەبییەکان ڕاگەیەندرا ،.وەک چوار چێوەیەک بۆ یەکخستنی خەباتی شۆڕشگێڕانە دژی هێرشی ناڕەوای ئیمپریالیزم و زایۆنیزم و کۆنەپەرستان بۆ سەر ناوچەکەو لە پێناوی ئازادی زەوییە داگیرکراوەکان. لەگەڵ پەرەدان بە خەباتی چەکداری لە لەپێناوی ڕووخاندنی ڕژێمە کۆنەپەرست و فاشییەکان ، سەرکردەی شۆڕشی لیبیا موعەممەرقەزافیبەشداری هەموو کۆبونەوەکانی کرد... لەبزووتنەوەیئازادیخوازی کورد لە کوردستانی خواروو پارتی دیموکراتی گەلی کوردستان ، پارتی دیموکراتی کوردستان، پارتی سۆسیالیستی کوردستان لەناو وەفدی بەرەی نیشتمانی دیموکراسی(بەند - جود) ئامادەی کۆبوونەوەکان بوون.

هەروەک چەند جار گوێمان لەهەڵوێستی قەزافی بووە بەرامبەر بە کێشەی کورد ...... ئەمجارەش کێشەی ڕەوای کورد لە گوتنەکانی قەزافی دا شوێنی تایبەتی خۆی هەبوو..

لەبەردەم نوێنەرانی پتر لە پەنجا پارتی و ڕێکخراودا بۆ چەند جارێک باسی کێشەی میللەتی کوردی کرد.. لەووتاری کردنەوەی یەکەم کۆبوونەوە هاتە سەر باسی میللەتی کوردو مافی خۆ بڕیاردانی چارەنووسی کوردان و دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی سەربەخۆ بەتەنشت دەوڵەتی عەرەبی یەکگرتوو، دژی چەوساندنەوەی میللەتی کورد ڕاوەستا کە حکوومەتەکۆنەپەرست و ڕەگەز پەرستەکان ئەنجامی دەدەن، لە کۆبوونەوەکانی تریش دا چەند جارێکی تر باسی میللەتی کوردی کرد، سەرەڕای ئەوەش لەووتاری کۆتایی هێنان بە کۆبوونەوەکان دا ڕۆژی٣/٣١/ ١٩٨٥ بەم شێوەیە باسی بزووتنەوەئازادیخوازییەکەمانی کرد:

ئەم چاوپێکەوتنە، جگەلەوەی باسم لێوەکرد سەبارەت بە میللەتی عەرەب، دەبێتە پاڵ پشتێکی نوێ بۆ میللەتێکی تری پارچەپارچەکراوی ئازاردراو، واتە میللەتی کوردی برا کەهەندێ ڕۆڵەکانی هاتونەتە ژێر ئاڵای ئەم سەرکردایەتییە، ئەوخەباتکەرە کوردانەش کە ئێستا لەگەڵمان نین، ئەمڕۆ هەست دەکەنپشتێکی نوێ بۆ بەرژەوەندی ئەوان لەدایک بووە.

ئازاد کردنی میللەتی عەرەب یەکگرتنی میللەتی عەرەب لەسەر بنچینەی پێشکەوتنخوازی میللی مانای لایەنگرتن دەگەیەنێ،لایەنگرتنی میللەتی عەرەب بۆ میللەتی کورد ..لە ئێستا بەدواوە تێکۆشانی میللەتی عەرەب و میللەتی کورد هەردوودەبنە پاڵپشتی یەکتر .. ئێمە کە ئازاردەچێژین بەهۆی چەوساندنەوە و دەستدرێژی کردنەسەرمیللەتەکەمان و بەسووک تەماشا کردنی مێژووی درێژمان لەسەردەمی جەمال پاشاوە تا ئەمڕۆ، نابێ خیانەتبکەین بەرامبەر میللەتێککە هەمانژانو ئازاری تاڵ دەچێژێ کە میللەتی عەربیش هێشتا دەیچێژێ.

هەڵوێستی تایبەتیم بۆ لایەنگرتنی میللەتی کورد لەبەر چ هۆیەکی جیوپولیتیک یا مێژوویی نیە، واتە دەشێ هاندەری یەکەم ئەوەبێ ئەو ئازارەی لە مێژووی عەرەبدا ڕەنگی داوەتەوە ، کەخوێندومانە، لەگەڵ ئەو ژان و ئازارە تاڵەی ئێستا تیا دەژین وایلێ کردووم بێ سێ و دوو سۆزم هەبێ بەرامبەر میللەتێکی وەک خۆمان پارچەپارچەکراوی داگیرکراوی زۆرلێکراوی چەوساوە ، ئەوە وام لێ دەکات نەخیانەت لەخۆم بکەم و نە لەو نەریتە

نەمرانەی باوەڕم پێیان هەیە ..

ناتوانم چی دی بکەم جگە لەلایەنگرتنی تەواوی میللەتی کوردو سەربەخۆیی و یەکگرتنی خاکەکەی ..

ئەم گوتەیە کە کەدەگاتە خەباتگێڕە کوردەکان ، ئەوانەشکە لێرەنین، دەبێتە پشتگیریبۆیان، بێگومان وایان لێ دەکات ئەوانیش لایەنگری سەرکردایەتی نەتەوایەتی هێزە شۆڕشگێڕییەکان بکەن و بەیەکگرتنی هێزە شۆڕشگێڕییەکانی میللەتی عەرەب ولایەن گرتنی میللەتی عەرەب و کێشەکەی خەباتمان دەبێتە خەباتی هاوبەش ... بۆ پێشەوە بۆ خەباتی شۆڕشگێڕانەی بەردەوام .

حەیدەر کۆتلو: ئەمینداری گشتی پارتی کۆمۆنستی تورکیا:

گەلی کوردو مافی خۆبڕیاردانی چارەنووس و دامەزراندنی دەوڵەتی سەربەخۆ

لەچاوپێکەوتنێکا لەگەڵ گۆڤاری (النهج) گۆڤاری پارتییە کۆمۆنیستەکانی وولاتانیعەرەب ژمارە (٧) مانگی شوباتی ١٩٨٥ ئەمینداری گشتی پارتی کۆمۆنیستی تورکیا ،هەڤاڵ حەیدەر کۆتلو ، دەربارەی هەموو لایەنەکانی سیاسەتی دەستەڵاتداریتیفاشیزمی تورکیا دوا . لەباسی هەڵوێستی پارتی کۆمۆنیستی تورکیا بەرامبەر کێشەی نەتەوایەتی کورد لەوەڵامی پرسیارێک دا ووتوویەتی :

گەلی کورد کە نزیکەیپێنج یەکی سەرجەمی دانیشتووانە ، بەدەست چەوساندنەوە-یەکی دوولایەنییەوە دەناڵێنی. گەلی کورد دوچاری چەوساندنەوەی مۆنۆپۆلە ناوچەیی و بیانییەکان و چەوساندنەوەی گەورەخاوەندارە-کانبووە، هەروەک دووچاری چەوساندنەوەیەکی نەتەوایەتی چەپەڵ دەبێ .

سەرەڕای ئەو خەباتەی کورد شان بەشانی تورک کردی لە خەباتی نیشتمانی ئازادیخوازدا دژی داگیر کەرە ئیمپریالیزمیەکان، ئەوا بۆرژوای تورک بەردەوام بوو لە ڕامیاری چەوساندنەوەو ئازاردانی کورد کە بەمیرات بۆیان بەجێماوەلە ئیمپراتوریعوسمانلییەوەلە دژی کورد، ئێستا چەند ڕووکەشێکی نوێ بەخشراوە بەم ڕامیارییە.

بورژوای کورد دان نانێ بە بوونی گەلی کورد دا ، بەزەبرو زۆرێکی دڕندانەتر بەرپەچی داواکارییەکانی گەلی کورد دەداتەوە بۆ مافە نەتەوەیی و دیموکراسیەکان . لەکاتێک داکە دان نانێبەمافە بنەڕەتییە دیموکراسیەکانی گەلی کوردا وەک مافی بەکارهێنانی زمانی نەتەوەیی خۆیان و بەئازادی نووسینو قسە پێکردن و خوێندن بە زمانی کوردی .. هتد ، کوردستانی تورکیا دواکەوتووترین ناوچەیە لە هەموو تورکیا دا لەڕووی ئابوورییەوە .

پاش دەست گرتنی ئەم تاقمەی ئێستا بەسەر دەستەلات دا ، ڕامیاری چەوساندنەوەوئازار دان بەرزبۆوە بۆ ڕادەیەکی نوێ ، ئاشکرایەزەبرو

زەنگی دەولەتی شۆڤێنی بە جۆرێکی بێوێنە لە هاوینی ١٩٨٤ەوە پەرەی سەندووە، ئەم ڕژێمە هێزی سەربازی و چەکی قورسی ناردۆتە ناوچەکە. ژەنەراڵە عەسکەرییەکان کوشتاری بەکۆمەڵ

ئەنجام دەدەن بەهۆی زنجیرەیەک چالاکی ئاراستە کراو دژی گەلی کورد . لەئەیلوول تشرینی یەکەم هێزەکانی ئێڤرین و ئۆزاڵ بەرێکەوتن لەگەڵ ڕژێمی کۆنەپەرستی" صدام" هێرشیانکردە سەر خاکی عێراق .لەبەیاننامەرەسمییەکان دا باسی کوشتنی دەیان کوردو بەدیل گرتنی هەزارانی تریان بلاوکردەوە. .هێشتابەردەوام بوردومانی گوندەکوردییەکان ئەکەن لەگەڵ ئازاردانی بەکۆمەڵ و چۆڵ کردنی گوندەکان.

ڕژێمی دەستەلاتدار جەنگێکی نهێنی بەرپا کردووە دژی گەلی کورد .

پارتیمان ، دژی ئەم قەسابخانە خوێناوییە ڕاوەستا ، ڕایگەیاند کەشان بەشانی گەلی کورد ڕادەوەستێ . حەز دەکەم پەنجە بۆ ئەو بەیاننامە هاوبەشە درێژ بکەم کە کۆمیتەی ناوەندی پارتی کۆمۆنیستی عێراق و کۆمیتەی ناوەندی پارتیکۆمۆنیستی تورکیا لە٢٦/تشرینی دووەمی ١٩٨٤ دەریان کردده‌رباره‌یقه‌سابخانه‌ی ئەنجام دراو لەلایەن ژەنەراڵەکانی ئەنقەرە . لەلایەن تورک و کوردو گشت نیشتمانپەروەرانی تورکیا بەگەرمی پێشوازی لەو بەیاننامەیەکرا.

ڕژێمی دەستەلاتدار کە ئەمڕۆ هەوڵ دەدات بۆ کردنی تورکیا بەدەرەکییەکی ئەمەریکیلە ناوچەکە، بەئەنجام دانی قەسابخانەی خوێناوی دژی گەلی کورد خۆی لەسەر نواندنی ئەم ڕۆڵە ڕادەهێنێ کەپێی سپێردراوە ، هەروەها لەم کەین و بەینەدا بەلێدانی گەلی کوردو بەتیژ کردنی هەردوو گەلی(تورک وکورد) لەیەکتری دەیەوێ هەناسەیەکیش بهێنێتەوە بەرخۆی، کە لەناوخۆیدا دووچاری گیروگرفت بووە.

زۆر لایەن ئێستا هەست دەکەن ناتوانرێ لە سەر ڕێیدیموکراسیی دا پێشکەوتن هەبێ گەر کێشەی نەتەوەیی گەلی کورد لەتورکیا پشتگوێ بخرێ، بەلام هێشتا پارتییەکانی موعارەزە کە بەڕەسمی ڕێگای کارکردنیان پێ دراوە لەگەڵ

هەندی لەناوەندە دیموکراسیەکان، هێشتا دوورن لە تێگەیشتنی پێداویستی دانان بەمافە دیموکراسیەکانی گەلی کورددا ، لەگەڵ ئەوەشدا هێشتا بڕوامان وایە دەتوانین

لەگەڵیان یەکبگرین لەسەر تاوانبارکردنی ئەو کوشتارەی دژی گەلی کورد ئەنجامدەدرێ.

ئێمە هەمیشە لە گۆشەی بەرژەوەندییەکانی چینی کریکاران ولەبەر ڕۆشنایی مەبدەئەکانی نیو نەتەوەیی پرۆلیتاریی دەڕوانینە کێشەی نەتەوایەتی کورد. پارتی کۆمۆنیستی تورکیا بۆ چارەسەرکردنی کێشەی نەتەوایەتی کورد بە پێویستی دەبینێ گەلی کورد شاد بێ بە مافی خۆبڕیاردانی چارەنووس . مافی خۆبڕیاردانیش بۆ چارەنووس بۆ گەلی کورد لە تورکیا مافی دامەزراندنی وولاتی سەربەخۆیە ، وادەبینین کەلەتوانادانییەئەم مافە بهێنرێتەدی بەسەر کەوتنی شۆڕشێکی دیموکراسی دژ بەئیمپریالیزم نەبێ. ئەوەی بەرگری لێ دەکەین ئەوەیە کە گەلی کورد خۆی بەسەربەستی بڕیاری بەکار هێنانی ئەم مافە دەدات .

پەیوەندی بە هێز لەنێوان کارکەرانی کوردو تورک دا هەیەو ئەو پەیوەندییەلەپچراندن نایەت .

دوژمنی هەردووگەل یەک دوژمنە . ئەرکیئەمڕۆ یەکگرتنی هێزەکانی هەردوو گەلە دژی ئیمپریالیزم ، دژی ئەوانەی لەگەڵ ئیمپریالزم دەستیان تێکەڵاوە ، دژی دیکتاتۆری شۆڤێنی لەپێناوی دامەزراندنی تورکیای دیموکراسی دا

لەلایەکی ترەوە ئەوبابەتانەیکۆنگرەی هەشتەمی پارتی کۆمونیستی تورکیا بڕیاری لە سەرداوە دووپاتی کردۆتەوە کە پارتیمان چەوساندنەوەی نەتەوەیی دژی گەلی کورد تاوان بار دەکات.لە وولاتانی دراوسێ و بەئەرکی نیونەتەوەیی سەرشانی خۆی دەزانێ پشتگیری خەباتی بکات بەو شێوەیەی کە بگونجێ لەگەڵ بەرژەوەندییەکانی چینی کریکارانی جیهانی.

****

ئیسماعیل باشکچی نامەیەکی مێژوویی بۆبەرگری لەنەتەوەی کورد

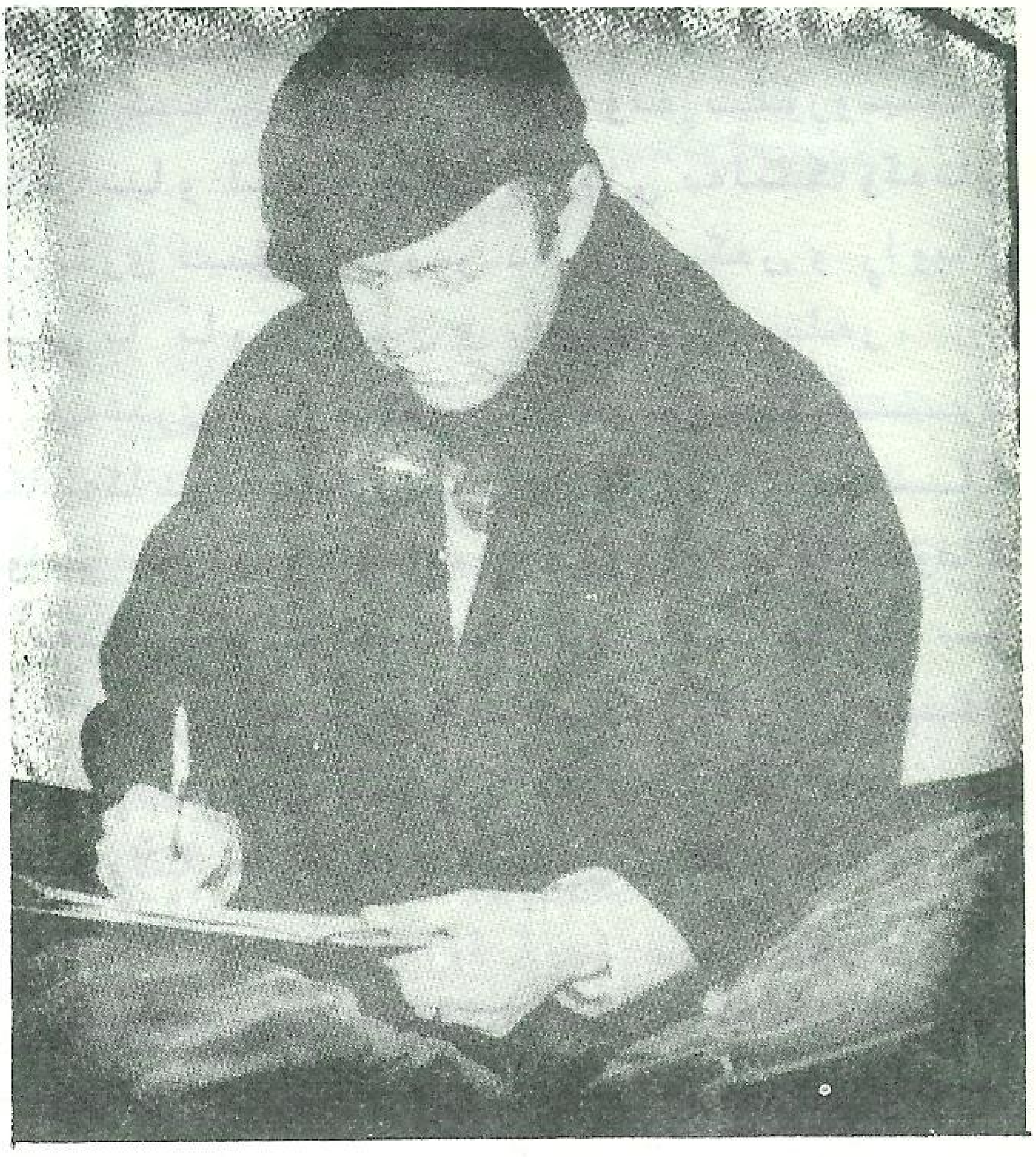

ئیسماعیل باشکچی کە نووسەرێکی کۆمەڵایەتی (سۆسیۆلۆژی) یە و تورکێکی پێشکەوتنخوازە و گەلێک کتێب و نووسینی چاپ کراوی هەیە لەسەر کوردو کوردستان، لە زیندانەوە ساڵی ١٩٨١ نامەیەکی بەدزیەوە ناردووە بۆ یۆنسکۆی سەر بەنەتەوەیەکگرتووە- کان، کەلەساڵی ١٩٧٨ دا بڕیاری یادی سەد ساڵەی کەمال ئەتاتورکی داوە، نامەکە پتر لە شەست لاپەڕەی چاپکراوە بەزمانی تورکی، زۆر بەداخەوە تائێستا نەکراوە بەکوردی، نووسەر بەهەموو توانایەوە یۆنسکۆ بەدرۆ ئەخاتەوە بەتایبەتی کە ئەتاتوورکی کردووە بەپاڵەوا- نێکی مێژوویی ، نەک هەر نەتەوەی تورک،بەڵکو هی هەموو نەتەوەکانی ڕۆژهەڵات . گەورەترین بەڵگەی نووسەریش بۆ وەڵام دانەوەی درۆکەی یۆنسکۆ وەکو نموونە ، مەسەلەی کوردو کوردستانی هێناوەتە ناو باسەکەیەوە، بەڕاستی و ڕەوانی ئەلێت کە ئەتاتورک نەپاڵەوان بوە و نە پێشکەوتن خواز، بەڵکو ڕەگەز پەرست و داگیرکەرو دوژمنی خوێن خۆری نەتەوەی کورد بووە، بەیارمەتی فەرەنسا و بەریتانیا ، کوردستانی ژووررووی داگیر کردوەو هەر لە سەر ئایدۆلۆژییەتی تورکایەتی خۆی" کەمال ئەتا- تورک " ئاوێکی وای ڕشتووە کە هەتا ئەمڕۆش هەموو دەزگاکانی تورکیا بە هەموو هێزی چەک و لەشکر و پارەو پرۆپاگەندەو ڕاگەیاندن و ڕۆشنبیری ئەوە بۆ لەناوبردنی کورد و کوردستان خراونەتە کارەوە، نووسەر بێجگە لە یۆنسکۆ و نەتەوە یەکگرتووەکان ، ڕای گشتی جیهانیش تاوانبار دەکات ، کەوا لە داگیر کردن و چەوساندنەوەی نەتەوەی کورد بێ دەنگ بوون و پتر لە نیو سەدەیە

نووسەر چەوساندنەوەی نەتەوەی کورد بەراورد ئەکات لەگەڵ ئەفەریقای خوارو، تەنانەت لەوەش بە خراپتری دائەنێت . هەر لە هەمان نامەدا دان بەوەدا ئەنێت کە کوردیش وەکو هەموو نەتەوەکانی ژێر دەستی دەوڵەتی عوسمانلی مافی ئەوەی هەبوو کە دەوڵەتی نەتەوایەتی خۆی دابمەزرێنێت بەڵام فەرەنسا و بەریتانیا ئەو مافەیان پێ ڕەوا نەبینین و لە جیاتی ئەوە بەتەلبەندی دڕکاوی و مینی بۆمبای ژێر زەمین وولاتەکەیان کرد بە چەند پارچەوە، بە سەر ئەو دەوڵەتە کارتۆنیانەدا دابەشیان کرد کە خۆیان درووستیان کردبوون، بەو هیوا- یەی نەتەوەی کورد لەیەکتری دابڕێت و بە زووترین کات لەناو نەتەوە داگیر کەرەکاندا بتۆیتەوە و ناویشی لە کۆڵەکەی تەڕدا نەمێنێ •

یادی چل ساڵەی کۆتایی هێنان بەجەنگی جیهانی دووەم

مانگی ئایاری ئەمساڵ، یادی تێپەڕبوونی چل ساڵ بوو بەسەرسەرکەوتنی گەلانی ئاشتیخواز بەسەر نازییە هیتلەرییەکاندا ،بەڕووخاندنی بەرلینی پایتەختی ڕژێمی فاشی هیتلەری و کوتایی هێنان بە دژوارترین جەنگ لەمێژووی مرۆڤایەتیدا ،جەنگیجیهانی دووەم.

چل ساڵ لەمەوبەر ئاڵای هیتلەری لەسەر دوا بارەگای نازیزم فڕێ درایە خوارەوەو ئەوڕۆژە هاتەدی کە ملیۆنەها مرۆڤ گیانی خۆی بەخشی لەپێناویا ، واتە ئازاد کردنی مرۆڤایەتی لە دڕندایەتی هێزەکانی هیتلەر، کەنەخشەی دانا بوو بۆ داگیر کردنی سەرتاپای جیهان و سەپاندنی دەسەڵاتی ئەڵەمان بەو بیانووەی کە ڕەگەزی ئاری ئەڵەمان ـ لەسەرو گشت ڕەگەزەـ کانی تری مرۆڤایەتییەوەن، بەشکاندنی هێرشە دڕندانەکانی نازییەکان یەکەم وڵاتی سۆسیالست لەجیهاندا توانی خۆی لەلەناوجوون و مردن ڕزگار بکات و ببێتە بارمەتی دەربزووتنەوەی گەلانی ئازادیخواز .

لە ١/ئەیلوولی/١٩٣٩ هێزەکانی ئەڵەمانیای هیتلەری ئاگری جەنگی جیهانی دووەمیان بەرپا کرد بەهێرشێکی ناکاو بۆ سەر پۆڵۆنیا . لە ٣/ئەیلوولی/١٩٣٩ ئینگلتەرەو فەرەنسا چوونە جەنگەوە دژی ئەڵەمانیا، جەنگ پەرەی سەند، کڵپەی ئاگر تادەهات بەهێزتر دەبوو، جەنگ ئەورووپای ڕۆژئاواو ناوچەی دەریای سپی ناوەڕاست و باکووری ئەفریقای گرتەوە، بەڵام قۆناخی گرنگی جەنگ لەهێرشی هێزەکانیهیتلەر بۆ سەر یەکێتی سۆڤیێتی دەست پێ دەکات .ڕۆژی ٢٢/حوزەیرانی/١٩٤١ سوپای نازیزم هێرشێکی مەزنیان بردەسەر یەکێتی سۆڤیێتی، لەقۆناخە یەکەمەکاندا توانیان لەسنوور بپەڕنەوە و بچنە قووڵایی خاکی یەکەم وڵاتی سۆسیالیستی. بەڵام پاش ماوەیەکیکەم لەشکری سووری سۆڤیێتی بە پشتیوانی و هاوکاری سەرجەمی گەلانی سۆڤیەت توانییان هێزەکانی دوژمن بشکێنن و لە دەوروبەری مۆسکۆ، لینینگراد وستالینگرادو لەسەر کەناری ڕووباری دۆن ولە بیلۆڕوسیاو ئۆکرانیا و لەسەر ڕۆخی دەریای بەلتیک وکەنار ڕووباری فیتۆل وئۆودر دەریان بکەن و ڕاویان بنێن تا ناو بەرلینی پایتەختی هیتلەر.

لەشکری سوور، کەبەسەرکەوتوویی هێزە شکاوەکانی هیتلەری بەرەو بەرلین ڕاودەنا، توانی بارمەتی ڕۆمانیا و بۆلگارو چیکۆسلۆفاک و هەنگاریا و یۆگۆسلاڤیا و ئەلبانیا بدات بۆ ئازاد بوون لەنازییە داگیرکەرەکان، کەئەو کاتە ڕاپەڕینی میللی و شەڕی پارتیزانی لەو وڵاتانەدا دژی هیتلەرییەکان دەستیپێ کردبوو.

لەشکری سوور لەڕۆژهەڵاتەوە، لەشکریئەنگلۆ ئەمریکی لە ڕۆژئاواوە بەسەرکەوتوویی بەرەو بەرلین دەکشان تا لەشکری سووری سۆڤیێتی توانی داگیری بکات و ئاڵای یەکێتی سۆڤیێتی لەسەر بارەگای ڕایخی سێیەم بشەکێتەوە.

سەرکردایەتی بەزیوی هیتلەرییەکان شەوی ٨/ئایاری/١٩٤٥ لەبەردەم سەرکردایەتیسەربازی سۆڤیێتیدا بڕوانامەی خۆبەدەستەوەدانوکۆتایی هێنان بەجەنگی مۆرکرد. بەمە کۆتایی بەو جەنگە هات.

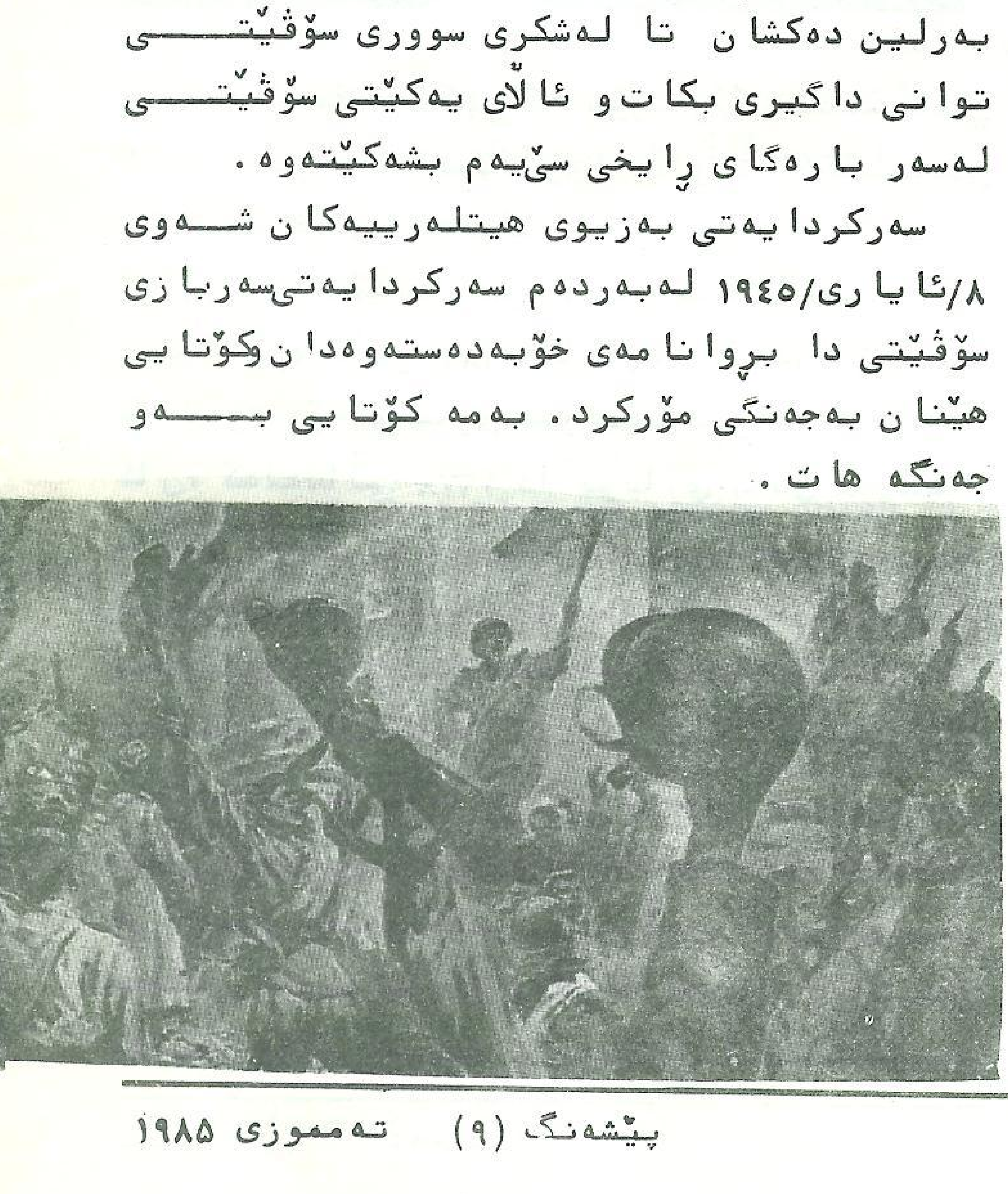

لەشکری سووری سۆڤێتی توانی پتر لە ٧٥٪ ی هێزەکانی هیتلەر تێک بشکێنێ هەروەک چەرچل گوتەنی لەشکری سوور هەناوی ئامێری عەسکەری ئەڵەمانیای دەرهێنا .

ئەم جەنگە چەپەڵەی دووچاری مرۆڤایەتی بوو، بوو بە هۆی کوشتن و بریندارکردن و ئاوارە و ماڵ وێرانکردنی دەیان ملیۆن کەس، جگە لە زیانی ماددی بێ ئەژمار ،لە ئەڵەمانیا ١٣/٥ ملیۆن کەس هاتنە کوشتن، ١٠ملیونیان لە بەرەکانی یەکێتی سۆڤێت کوژرابوون ،(٢٠)بیست ملیۆن سۆڤێتی کوژران و دەیان ملیۆن بریندار بوون ... هەر وەها بەدەستی نازییەکان لە پۆلۆنیا شەش ملیۆن کەس هاتنە کوشتن ، لە فەرەنسا شەش سەد هەزار کوژران ، لە ئینگلتەرە سێ سەدو پەنجا هەزار هاتنە کوشتن، لە وولاتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا سێ سەد هەزار هاتنە کوشتن •

سەرکەوتن بەسەر نازیزم و فاشیزم دا لە دەستکەوتە هەرەگرنگەکانی مرۆڤایەتی یە لەم سەدەیەدا ، پاش کۆتایی هێنان بە جەنگ بزووتنەوەی گەلانی ئازادیخواز زیاتر بەهێز و پتەو بوو، کاریگەرییەکی زۆری هەبوو بۆ سەر ڕەوتی بەرەوپێشەوە چوونی جیهان بارودۆخی لەبار ڕەخسا بۆ گەلانی ژێر دەست بۆ خەبات کردن لەپێناوی ئازادی و سەرفرازی دا ،گەلی کوردیش وەک زۆربەی گەلان پەرەی بە خەباتی خۆی دا و چەندەها هەنگاو بەرەو پێشەوە چوو ،ئەوی سەرنجێکی مێژووی نوێی بزووتنەوەی ئازادیخوازی کوردستان بدات ئەو کاریگەرییەی لا ئاشکرا دەبێ ڕاپەڕین و شۆڕشی کوردستانی خۆرهەڵات ولەدایک بوونی کۆماری مەهاباد و دامەزراندنی پارتییە جەماوەرییەکان وەک (پ. د. ک) ی ئێران و عێراق لەگەڵ بەرپا بوونی شۆڕشی مەزنی ئەیلوول، چەند نموونەیەکن بۆ ئەم بابەتە .

هێزە دیموکراسی و ئاشتی خوازەکانی جیهان زیاتر ڕەگیان داکوتا .. ڕێکخراوی وولاتانی سۆشیالیستی هاتە کایەوە، دەیان وولات لە ژێر چەپۆکی داگیرکەرە کۆلۆنیالییەکان ئازادیان بوو..

لەیادی چل ساڵەی سەرکەوتن بەسەر فاشیستی و نازیزم دا وولاتە شیرینەکەمان لە ژێردەستی نازییەکانی سەردەم دا دەناڵێنێ.. ئەوەتا لە عێراق لەسەر هەمان ڕێ وشوێنی هیتلەر ڕژێمی فاشی و خوێنمژ دەستی ناوەتە بینەقاقای هەموو گەلانی عێراق بە کوردو عەرەب و کەمایەتییەکانو پێنجەم ساڵە جەنگێکی هیتلەریانەی بەرپا کردووە دژی ئێران ، سەدان هەزار ڕۆڵەی عێراقی کردووە بە سووتەمەنی و قوربانی لە پێناوی مانەوەی خۆی و دارودەستە ڕزیو و بۆگەنەکەی لەسەر حوکم .. مێژوو سەلماندوێتی سەرکەوتن هەر بۆ گەلانە .. تەمەنی زۆرداری هەر چەنددرێژ بێ هەر کۆتایی پێ دێت ..گرنگ ئەمرۆ ڕاپەڕین و یەکگرتنی سەرتاپای گەلە بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی ئەو نازییە نوێیانەی وولاتیان کردوە بە دۆزەخ و مافەڕەواکانی گەلە ئازادیخوازو خەباتگێڕەکەمانیان ناوەتە ژێر پۆستاڵی جەندرمەکانیان ..ئاشکرایە و هیچ گومانی تێدا نییە کە سەرکەوتن لە یەکگرتن و پێکەوەخەبات کردن دایە .

خستنە سەر نێت:- چالاک
chalakmuhamad@gmail.com

لەڕاپۆرتی سیاسیی پارتی دیموکراتی گەلی کوردستانەوە

لەکەلەپووری شۆڕشگێڕانەی گەلەکەمان

پتر لە شێوازێک هەیە بۆشۆڕشی چەکداری،لە زۆر وولاتاندا شۆڕش و ڕاپەڕین بەرپابوون کە دەتوانرێ بە شێوەیەکیگشتینا وبنرێن بەشۆڕشی کەم خایەن، واتە ئەوگەلانە،یا چینەشۆڕشگێڕە-کانیان، لەماوەیەکی کورتی خەباتی چەکداریدا توانیویانەدەستەلات بگرنە دەستە جا شۆڕشە چەکداریەکەیان ڕۆژێک یا چەند ڕۆژێک، یا هەندێ جار چەند مانگێکی خایندبێ، بەگشتی چەند ساڵێکی یەک بەدوای یەکدا درێژەی نەکێشاوە . زۆر ئاسایی یە کە ئەم شۆڕشانە هەیانەسەرکەوتوو، هەیانە سەرنەکەوتوو، یا ڕاستتر بڵێین نەیتوانیوە لەڕێی ئەو کارە شۆڕشگێڕیەوە ئامانجەکانیبهێنێتەدی، لە سەر ئاستی عێراقو کوردستان شۆڕشی بیست و شۆڕشی چواردەی گەلاوێژ و ڕاپەڕینی کانون وڕاپەڕینی تشرین و ڕاپەڕینی سلێمانی لە شەشی ئەیلولی ١٩٣٠ ناسراو بە شەری بەردەرکی سەراکەپاش مورکردنی پەیمانبەستن لەنیوان عیراق و بەریتانیا رووی دا دەچنە خانەی ئەم جورە شورشانە.

بەڵام زۆربەی شۆڕشە کوردییەکان،شێوازێکی جودای هەبووە، ئەویش شێوازی دەستدانەچەکو ڕووکردنە چیایە ، ئەم دیاردەیەش چەند سەدەیەک دەبێ گرنگییەکی زۆری هەیە لەمێژووی گەلەکەماندا، نەک تەنها لەبەرگرنگیمێژوویی بەڵکو لەبەر بەردەوام بوونی تا ڕۆژی ئەمڕۆ دەشتوانیین بەدڵنیاییەوە بڵێین تاداهاتوو-یەکی دیاریش هەر درێژە دەکێشێ. ئەم دیاردەیە مەزنترین تاقیکردنەوەی شۆڕشگێڕی پێک دەهێنێ لە مێژووی ئێمەدا، بەجۆرێ مێژووەکەمان کە ڕەنگدانەوەی ململانێی نێوان گەلەکەمان لەلایەک و داگیرکەران وپەلاماردەرو دەستەڵاتدەرە کۆنەپەرستەکانو کۆنەپەرستانی ناوچەیی یە لەلایەکی تر ، خەریکە تەنها بریتی بێ لە زنجیرەیەک لەم جۆرە کردەوانە ،

ئەمە دیاردەیەکە زیاد لە هەمووشتێ پێویستی بە کۆڵینەوەو قووڵبوونەوەوتێگەیشتنە لەمێژووی ئێمەدا . ئەوەی مێژووی گەلەکەی تێنەگا زەحمەتە بتوانێ نەخشەی شۆڕشەکەی بۆبکێشێ چونکە مێژوو کۆمەڵگایە، یاڕوونتر مێژوو ململانێی ناو کۆمەڵگایە لە کاتدا لەنێوان گەل و چەوسینەرەکانی ، واتە داگیرکەران و زۆردارە ناوچەییەکان،کۆمەڵگا ،یا ململانێ لە کۆمەڵگادا ،برگەیەکە لەمێژوو لەکاتێکی دیاری کراودا ، ئەویش ئەو کاتەیە کە ئێمەی تێداین. لە کوردستاندا ناوچەیەک نییە مێژووی یاخی بوونی چەکداری خۆی نەبێ دژی دەستەڵاتداران، هەیە مانگێک درێژەی کێشاوە هەیە چەند ڕۆژێک هەیەچەند ساڵێکی خایاندووە ،جگەلە شۆڕشو ڕاپەڕینە نیشتمانییە سەرانسەرییە ناسراوو تۆمار کراوەکانی سەر لاپەڕەکانی مێژوو.

پێویستە بەووردی لە بنەما ماتەریالیەکانی ئەم شێوازە ململانێیە بکۆڵینەوەو تێیبگەین. یەکەم خاڵی ئەم بنەمایانە کە دێنە مێشکی مرۆڤەوە ، بوونی گەلێکیئازای خاوەنەریتی شۆڕشگێڕی و خاوەن چیایسەرکەشە، بەڵامڕاستیەک هەیەگەرچی وەک ژەهر تاڵە، ئەویش ئەوەیەکە ئەم زنجیرە درێژەی خەباتی چەکداری خاوەن شێوازی سەرەتایی و عەشایەری و هاوچەرخ تا

ئێستا سەرکەوتنی چاوەڕوانکراوی بەدەست نەهێناوەو ئەوئامانجانەی نەهێناوەتەدی کەلە پێناویان دا هەلگیرساوە.

ئەم کەلەپورە شۆڕشگێڕیە مەزنەو ئەمنەریتە شۆڕشگێڕییەسەرتاپاییە، پێویستی هەیە بە لێکۆڵینەوەو دەست نیشان کردنی مەڵبەندی لاوازیی لەڕووی ئایدۆلۆژی و عەسکەری وڕێکخستن هەروەها پێویستی بە دیاریکردنی مەڵبەندی هێز هەیە، ئینجا هەنگاونان لەوێ وە بەرەو ئەو پراکتیکی شۆڕشگێڕانەیەی چەند درێژخایەن بێ ڕێگای تێشکان ناگرێتەبەر و لەڕوانگەی بۆچوونەباتی و خۆییەکانەوە سوور دەبێ لە سەر سەرکەوتن.

بەدوا کەوتنی ئەم نەریتە شۆڕشگێڕیانە بێ کۆڵینەوەو ڕەچاوکردنو بژارکردن، بێ تێگەیشتن لە پراکتیکی شۆڕشگێڕانەی هاوچەرخ لەڕووی چینایەتی و ئایدۆلۆژی و ڕێکخستن و ڕامیارییەوە، مانای دووبارەکردنەوەی ڕابووردووە بە هەموو سەرئەنجامە دڵتەزینەکانییەوە، بەڵکوگەیشتنە بەسەرئەنجامی کوشندە تریش، چونکەدوژمنانی گەلەکەمان شێوازی کار کردنی خۆیان بەرەوپێشەوە بردووەو توانای مادی و عەسکەری و ڕامیاریان چەند جار زیادی کردووە، لەلایەکی تریشەوە نکوڵی کردن لەم کەلەپوورە شۆڕشگێڕیە مەزنەو لە بنەما ماتەریالییەکانیو نکوڵی کردن لە مێژووی خەباتی گەلەکەمان، بێگومان دروێنەکردنی تێکشکانە، ئەمڕۆ بەردەوام بوونی دوێنی یە بەڵام سەدی سەد وێنەی فۆتوگرافی دوێنی نیە.

مامۆستای کورد....

لەپایزیساڵی ١٩٨٤دا بەپێی بریارێکی تایبەتی حکوومەتی سوید، لە ستۆکهۆلم بەشێکی تایبەتی کوردی کراوەتەوە لە خوێندنگەی بەرزی مامۆستایان. بەئامانجی ئامادەکردنی مامۆستایانی کورد لە سوید. لەم بەشەدا هەردوو شێوە زمانی کرمانجیی ژوورو و کرمانجی خوارو دەوترێتەوە. لە هەموو پارچەکانی کوردستانەوە خوێندکار وەردەگرێ (مامۆستای کورد) ناوی ئەو گۆڤارەیە کە ئەم خوێندنگەیە دەری دەکات.

لەمانگی گوڵانی ئەمساڵ دا ژمارەی یەکەمی ماموستایکورد، دەرچووکە بریتییە لەپەنجاو شەش لاپەڕەی قەوارە گەورە، چەندەها بابەتی ئەدەبی و زمانەوانی بەنرخی تیدایە، وەک (چەند پرسیارێن زاراوەێن زمانێ کوردا، پێشەوای هەڵبەستی کوردی مۆدرن: گۆران، مەلای جەزیری: شارێگەی سۆفیگەریو کلاسیزم) لەگەڵ چەند بەرهەمی تری بەسوود.

شاعیری بەناوبانگ کاک (فەرهاد شاکەلی) سەرپەرشتی ئەم بەشە کوردییە دەکاتو لە هەمان کاتیشدا سەر نووسەری گۆڤاری (مامۆستای کورد)ە.

ناونیشان:

Högskolan för Lärarutbildning
i Stockholk / KURDISKA
Box 34103
IOO 26 STOCKHOLM _ SWEDEN

ژێ

ناونیشانی دوا بەرهەمی شیعری (فەرهاد شاکەلی)یە لە بەرگێکی رازاوەی جوان و قەشەنگ دایە، بریتییە لە (١٥٨) لاپەڕەی قەوارە ناوەڕاستو (٣٧) پارچە شیعری لە دووتوێی خۆی دا تۆمار کردووە.

بەهەمان ناونیشانی (ماموستای کورد) ئەم بەرهەمە نوێ یە دەست دەکەوێ.

هەڵوێست....

گۆڤارێکی رووناکبیریی گشتییە وەرزی جارێک دەردەچێ، تا ئێستا چوار ژمارەی لێ دەرچووە، ژمارە سێ و چوار لەم ماوەیەدا بەدیاری گەیشتوتە کتێبخانەی (پێشەنگ).

ژمارە (٣)ی (هەڵوێست) بریتییە لە سەدو پەنجاو چوار لاپەڕەی قەوارە ناوەڕاستو ژمارە چواریش بریتییە لە سەدو شەست لاپەڕە.. گەلێک ووتارو لێکۆڵینەوەی تێدایە سەبارەت بە کوردستان و بزووتنەوە ئازادیخوازییەکەمان لەگەڵ چەندەها بابەتی ئەدەبی بەنرخ.

ناونیشان:

HALWEST
P O BOX I14 COLCHESTER COI I FT
ENGLAND

کێشەی چینایەتی

وەرگێڕان وئامادەکردنی
نەجمەددینی کەریم

کێشەی چینایەتی بریتی یە لە کێشە و ململانێی نێوان چینەکانی کۆمەڵ(چەوساوە و چەوسێنەر) .

هەروەها هێزی بنچینەیی جوڵێنەری تەواوی پێکهاتووە ئابووری و کۆمەڵایەتی یە دژ بە یەکەکانە . حەقیقەتی چینەکان و کێشەی چینایەتی لەلایەن چەندان فەیلەسوف وئابووری ناسانی پێش کەوتن خواز بەر لەسەر هەڵدانی – مارکسیزم – دا دۆزراوەتەوە. بەڵام مارکس و ئەنگلس ئەوان توانیان کەوا تیئوری زانستی ڕاست و تەواو دەربارەی کێشەی چینا- یەتی دابڕێژن، ئەمەش لەبەر پێویستی و حەتمیەتی دیکتاتۆریەتی پرۆلیتاریا بوو.

بەرژەوەندی چینە دەستەڵاتدارو چینە زۆرلێکراوەکان بە هیچ شێوەیەک لەگەڵ یەکتری ناگونجێت . لەبەرئەوەی چینە دەسەڵاتدارەکان هەمیشە هەوڵی پاراستنی ئەو سیستەمەئابووریە ئەدەن کەوا لە ئارادایەو یەکتر ئەگرن و زیاتر جەماوەری ڕەنجدەران ئەچەوسێننەوە، بە تایبەتی لەوکاتەی کە چینە زۆر لێکراوەکان خەباتێکی ڕادیکالیانە ئەکەن لە پێناوی بار و زروفێکی باشترو ڕزگاربوونیان لەژێر چەوسانەوەو کۆیلایەتی دا .

قوڵ بوونەوەی کێشەی چینایەتی بەتایبەتی لەپێکهاتووە کۆمەڵایەتی‌یەکانی سیستەمی سەر مایەداری چەوسێنەردا زیاتر خۆی دەنوێنێت .. خەباتی جەماوەری چەوساوەدژ بە چینی بۆرژوا ، ئەو چینە دەیگرێتە دەست کەوا زیاترپێشفەڕۆو هوشیارە لەکۆمەڵی هاوچەرخ دا کەئەویش پرولیتاریا – یە ، کێشەی نێوان چینی بۆرژوا و پرۆلیتاریا سێ شێوەی بنچینەیی دەگرێتە خۆوە : ئابووری وسیاسی و ئیدۆلۆژی ،هەروەها گرنگی یەکی مەزن لە سەرکەوتنی چینی کریکار لەخەباتی سیاسی دا دەبێت ، هەروەها بەرزترین شێوە بۆ ڕێکخستنی سیاسی کە سەرکردە پرۆلیتا – ریا و جەماوەری زەحمەتکێشان بکات ئەو پارتەیە کەوا بەبەردەوامی مولتەزمی هەڵوێستەکانی – مارکسیزم و لینیزم–ە ، هەر وەها کێشەی چینایەتی دەبێتە کارێکی حەتمی

لەسەدەی ئیمپریالیزم دا بۆ شۆڕشی پرولیتاریای سۆسیالیستی ، کەوا پرۆلیتاریا پێی هەڵدەستێ بەهاوکاری لەگەڵ جەماوەری جووتیاری ڕەش و ڕووتدا .

چینی کرێکار دوای گرتنی دەستەڵاتی سیاسی و دامەزراندنی دیکتاتوریەتەکەی خۆی ئالەو کاتەدا تفاقی بەرهەم هێنان دەبێتە موڵکی تەواوی کۆمەڵ، هەرچی ناوی‌چەوساندنە- وەی چینایەتی یە نامێنێ و هەوڵی دامەزراند – نی بناغەی سۆسیالیستی ئەدات و هەردووچین برایانە پێکەوە دەژین – کرێکار و جوتیار –، لەتەک ئەمانیشەوە ڕۆشنبیرە شۆڕشگێڕە سۆشیالیستەکان .

مارکس دەڵێ: لەدایک بوون و سەرهەڵدانی چینەکان دەگەڕێتەوە بۆ قۆناغێکی دیاریکراو لەبەرەو پێش چوونی کۆمەڵایەتی دا و کێشەکەیش حەتمی یە کەوا بەرەو دیکتاتوریەتی پرولیتاریا ئەچێ، هەر ئەم دیکتاتوریەشە کەوا چینەکان ناهێڵێ لە کۆمەڵ دا .

* *

چینی بۆرژوا :

بریتی یە لە چینە سەرمایەدارەکان،کە خاوەنی تفاقی بەرهەم هێنانی بنچینەیین لە کۆمەڵ دا (فابریکەکان، کارگەکان، هێڵی ئاسن و ...تاد) ، کەوا سەرچاوەی پارەکەیان بۆ " زیدەبایی "(القیمة الزائدة)دەگەڕێتەوە (بریتیە لەو زیدەکارەی کەوا سەرمایەدار کرێ یەکەی بەکرێکار نادات) بێگومان بورژوایش لەمەیدانی وەکار هێنانی

"استثمار" سەرمایەکەی دا دەکرێت بەچەند بەشێکەوە ـ بۆرژوای پیشەسازی ،بازرگانی، مەسرەفی و لادێیی ... سەرهەڵدانی سەرمایەدار ـی لە منداڵانی کۆمەڵی دواکەوتوویدەرەبەگا ـیەتیو بەرەو پێشەوە چوونی دوای ساڵانێکی دوورو درێژ و دەست بەسەراگرتنی بەسەر کار و بارەکانی کۆمەڵ لە ڕووی ئابووری و سیاسی دا ، بوونە هۆی ئەوەی کە لە سەرەتای سەدەی بیستەم دا بچێتە دوا قوناغ و بەرزترین قۆناغی لەبەرەو پێشەوە چوونی دا کە قۆناغی ئیمپریالیزمە .

ئەتوانین بە شێوەیەکی ڕوون و ئاشکرا دەستنیشانی ئەو توێژانە بکەین کە چینی بۆرژوای لێ پێک هاتووە :

بۆرژوای گەورە :

بریتی یە لەو بۆرژوایانەی کە خاوەنی کارگەو فابریکی مەزن و زەبەلاحن،

بۆرژوای ناوەندی :

بریتی یە لەو بۆرژوایانەی کە خاوەنی کارگەو فابریکی ناوەندین لەڕووی تێ دا وەکارهێنانی سەرمایەکەیان دا .

وورده بۆرژوا :

هەروەکو بەرهەم هێنەرە گچکەکان و پیشەیی یەکان و فەرمانبەرەکان..

لەو وولاتانەی کە لەژێر دەستەلاتی کۆلۆ ـ نیالیزم دا ڕزگاریان بووە، هەروەکو وولاتانی ئێستای عەرەبی، دەبینین کەوا بۆرژوا لە هەڵوێستەکانی سیایاندا هەمە جۆرن:بۆرژوای گەورەو ناوەندی ئەگەر چی لە سەرەتای قۆناغەکانی خەباتدژ بە کۆلۆنیالیزمبەشداریان کرد بەڵام لە ئەنجام دا کەوتنە مەوقیعی ڕاستڕەوی و کلکایەتی کردن بۆ بۆرژوای سەر مایەداری ئیمپریالیزم لە بزووتنەوەی شۆڕش ـ گێڕێتی دا دوای سەربەخۆیی سیاسی ، دڕندانە کەوتنە گیانی جەماوەری زەحمەتکێشانی شۆڕشگێڕو بزووتنەوە پێشڤەڕۆو شۆڕشگێڕییەکەیان

ئەمڕۆ گەلی کوردستان دووچاری دوژمنێک بۆتەوە کەوا شێوەیەکی کۆلۆنیالیزمی گرتۆتە بەر بەهاندان و پاڵپشتی ئیمپریالیزمی نوێی جیهانی ، لەڕووی داگیر کردن و کاولکردن و دەربەدەرکردنی خەڵکی بێ تاوانی کوردستان (بەتایبەتی جەماوەری زەحمەتکێشان) .

تەواوی چین و توێژەکانی گەلی کوردستان لەخاکەکەی خۆی دا دووچاری سەختترین ڕەفتاری فاشیانەو شۆڤێنیستی و چەوساندنەوە هاتووە. بزووتنەوەی ئازادیخوازی گەلی کورد لە پێناو گەیشتن بە بەمافە ڕەواکانی (لەسەر بنچینەی وەدەستهێنانی مافی چارەنووسی خۆی) لە قۆناغی خەباتی ئێستای دا دژ بە داگیر کەران پشت بە یەکێتی خەباتی تەواوی چین و توێژە نیشتمانی یەکانی دەبەستێت، بەمەرجێک ئەو یەکێتی یە لە ژێر سەرکردایەتی هێزێکی شۆڕشگێڕی پێشکەوتنخوازدا بێتە کە نوێنەری هەتاسەری چینە زەحمەتکێشەکانی کوردستان بێت ، کە هەر ئەوانن بەتەواوی حەقیقەتی یەکێتی و سەربەخۆیی نیشتمانی ئەپارێزن دژ بە داگیر کەرانو کۆنەپەرستانی ناوخۆ، کە درێژە بەخەباتئەدەن لەپێناوی ڕزگاری و دیموکراسی و سۆسیالیستی دا . لە قۆناغی سۆسیالیستی ،کەلەوێدا کێشەکانی چینایەتی بە تەواوی چارەسەر دەکرێت و کرێکارانی کوردیشبەهاوکاری چینی جووتیاری هاوخەباتی بەختەوەرانە پێکەوە لەژێرسێبەری دیکتاتۆریەتی پرۆلیتاریادا دەژین: لە کوردستانیکی ئازاد و سەربەخۆدا .

* *

پرۆلیتاریا :

بریتی یە لە چینی کرێکاری هاوچەرخ، کە ناتوانن بژین گەر بۆخویان کارێک نەدۆزنەوە هەروەها بە دۆزینەوەی کاریش کارەکەیان دەبێتە هۆیەکلەبۆنەش و نما کردنی سەرمایە و ناچارن کە هێزی کاری خۆیان هەروەکو کاڵایەکبە دەروازەیەکبفرۆشنو کەرەسەیەکی بازرگانی ئاسا دووچاری تەواوی ململانێی گۆڕانکارییەکان ئەبنەوە کەلەبازاردا سەر هەڵئەدات ... هەرئەوانیشگۆڕ هەڵکەنی بۆرژوازین

بەم شێوەیە مارکس و ئینگلز پێناسەی پرۆلیتاریایان کردووە لە " مانڤێستی کۆمۆنیستی " دا .

پرۆلیتاریا ئەوچینەی کریکارانە کە لە سیستەمی کۆمەڵی سەرمایەداری دا بەکرێ دەگیرێن و خاوەنی هیچ تفاقێکی بەرهەم هێنانیش نین و هەمیشە ناچاری ئەوەن کە هێزی کاری خۆیان بفرۆشن بەوانەی خاوەنی تفاقی بەرهەم هێنانن" سەرمایەدارەکان" هەر ئەوانیش" سەرمایەدارەکان" کە بەهای ماددی و زێدەبایی دەخوڵقێنن کە هەر ئەمەیشە دەبێتە سەرچاوەی دەوڵەمەند بوونی سەرمایەداری .

لەدایک بوونی پرۆلیتاریا بۆ ماوەی‌نێوان نەمان و لەناوچوونی سیستەمی‌دەرەبەگایەتی و سەرهەڵدانی کۆمەڵی سەرمایەداری‌دەگەڕێتەوە کە ئەو جووتیارانەی زەوی و زارەکانیان خراپ وپێشێل و زەوت‌کراو بە کۆمەڵ ئاوارەی‌شاران بوون، بەمە بوون بە بەشێک لەیەکەم گروپی لەدایک بوونی پرۆلیتاریا ، هەروەها بە خراپ بوونی بارو زرووفی گوزەرانی‌ی ئەو وردە بۆرژوایانەی کە دووچاری چەوساندنەوەیەکی نالەبار بووبوونو بوون بە بەشێک لە ڕیزەکانی پرۆلیتاریا .

ڕۆژ بەڕۆژ بارو زرووفەکانی پرۆلیتاریا ناخۆشترو ڕووبەڕووی چەوساندنەوەیەکی سەخت تر ئەبۆوە ، بەتایبەتی لەگەڵ بەرەو پێش چوونی سەرمایەداری، تا وای لێهات دووچاری هەژاری ببنەوە .

پرۆلیتاریا تەنها چینێکە کەهەتا سەر جەوهەری شۆڕشگێڕێتی دەپارێزێ ، ئەتوانێ سەرکردایەتی خەباتێکی درێژخایەن بکات بە هاوبەشی جەماوەری ڕەنجدەرانی تر لە کۆمەڵی سەرمایەداری دا ، چونکە خاوەنی چەند سیفەتێکی گونجاوە بۆ وەها ئەرکێک " ئەگەر بیەوێت خۆی ڕزگار بکات" پەیوەندی بەشێوەکانی بەرهەم هێنان و پلەکانی هوشیاری کە دەبێتە توانایەکی زیاتر بۆ خۆ ڕێکخستن .

هەروەها بوونی ژمارەیەکی زۆر لە فابریکو کارگەکان دا کە ئەمەیش‌خۆی لە خۆی‌دا دەبێتە توانایەکی باشتر بۆ یەکگرتنی چالاکیەکانیان لەوەها شوێنێکی گونجاودا .

لەوولاتانی سەرمایەداری ، پرۆلیتاریا لە خەباتی شۆڕشگێڕی دا خۆی و جەماوەری ڕەنجدەران لە سیستەم و کۆمەڵێکی سەرمایەداریی بۆگەن دا لە ڕێگای شۆڕشی‌سۆشیالیستی دا بەرەو کۆمەڵ و قۆناغی سۆشیالیستی ئەگوێزێتەوە ، ئەگەر چی ئەمڕۆ لە وولاتانی سەرمایەداری دا پرۆلیتاریا خەباتێکی بزووتنەوەی دیموکراسی دەکات لەپێناوی بەدەست‌هێنانی ریفۆرمەکانی کۆمەڵایەتی۔ ئابووری ، کەهەروەها لەخەباتی بێ ووچانی خۆی دا بەردەوامیشە بۆ نەمانی سەرمایەداری و گوێزانەوەی بەرەو کۆمەڵی سۆشیالیستی .

شوێن و ڕۆڵی پرۆلیتاریا لە بزووتنەوەی ڕزگاری نیشتمانی وولاتانی ئاسیاو ئەفریقا و ئەمریکای لاتینی دا پتەوترو زیاتر بووە، سەرەڕای ئەوەش توانیویەتی ببێتە پێشەنگ و سەرکردایەتی خەبات و سەرکەوتن بکات دژ بە کۆلۆنیالیزم و سەرمایەداری و کۆنەپەرستی لە زۆر لەو وولاتانەدا ، هەرچەندە بە ڕێژەیەکی کەم لەکۆمەڵ دا سەری هەڵداوە، هەروەها لەزۆر لە وولاتانی تردا خەبات لە سەر هەمان بۆ چوون و ڕێگا دا بەردەوامە ..

چەسپاندن و دیاریکردنی شوێن و ڕۆڵی پرۆلیتاریا و پێوەندی خەباتکردنی بە تەواوی جەماوەری زەحمەتکێشی شۆڕشگێڕو پێشکەوتنخواز لەکۆمەڵ دا ، بێ گومان دەبێتە چارەنووسی بزووتنەوەی شۆڕشگێڕی و پێشکەوتنخوازی لە پێناوی ڕزگاری و دیموکراسی و سۆشیالیستی دا .

سەرچاوەکان :

* گۆڤاری"جەنگاوەری شۆڕشگێڕ" ژمارە ٤٩ ئابی ١٩٨٠ لاپەڕە -٧- .
* هەمان سەرچاوە‌ژمارە ٤٨ تەموزی ١٩٨٠ لاپەڕە -٧-
* هەمان سەرچاوە ژمارە ٤٢ کانوونی یەکەم ١٩٧٩ لاپەڕە -٧-
* " جەنگاوەر ...." گۆڤاریکە هێزە چەکدارە۔شۆڕشگێڕەکانی سەر بە (بەرەی دیموکراسی بۆ ئازاد کردنی فەلەستین) دەری ئەکەن .

بەڵگەیەکی مێژوویی دووهەزارو چوارسەد ساڵەی لەمەو پێش لەسەر سەربەخۆیی کوردستان.

ئانابازیس

نووسینی: کزینفۆنت

وەرگێڕانی : جەمشیدکوردۆ

ئانابازیس ووشەیەکی یۆنانی کۆنە، واتای گەشتنامەی جەنگی ئەگەیەنێت، کزینفۆنت لە ساڵانی ٣٩٠ –٣٨٠ ی پێش زایین بە زمانی یۆنانی کۆن نووسیوێتی، نزیکەی سەدو هەشتا لاپەڕەیە.

لەجیهانی کۆن دا (ئەنتیکە) سێ مێژوونووسی بەناوبانگ لەیۆناندا لەدایک بوون: هیرۆدۆت (باوکی مێژوو) ،توکیدیتە کزینوفۆنتە بەڵام لەدوانەکەی تر بەختەوەرتر بووە، چونکە هەموو بەرهەمەکانی :ئانابازیس، مێژووی یۆنانی ، ڕەوشتنامەی کۆرش ،..هتد بەبێ وەی هەتا سەر دەمی نوێ بۆ مێژووی یۆنانی و مرۆڤایەتی پارێزراون . ئانابازیس شاکارێکی ئەوتۆ بووە کەدوای کزینفۆنت زۆر لە مێژوو نووس و فەیلەسوف و نووسەرەکانی یۆنان و ڕۆمانی کۆن وەکو هەوێن بۆ بەرهەمی خۆیان بەکاریان هێنا وە، هەروەها لە سەدەکانی ناوەڕاست و ڕێنسانسی ئیتالیادا وەکو گەوهەرێکی مێژوو خوێندراوەتەوەو سوودی لێ وەرگیراوە،هەتا سەردەمی نوێش.

ساڵی لەدایکبوونی کزینفۆنت زۆر ئاشکرا نیەو پتر بەهەندێ بەڵگەی ناو ئانابازیس دا زانایانی نوێ ئەڵێن کەوا دیارە لەساڵی چوار سەدی پ.ز هێشتا تەمەنی نەگەیشتۆتە ٣٠ ساڵی ، بەوەدا دەردەکەوێت کە لەساڵی ٤٢٨یان ٤٢٧ پ .ز. لەدایک بووە، باوکی ناوی گریلبووە لەوەئەچێت کەپیاوێکی دەوڵەمەند بووبێت بە تایبەتی کە کزینفۆنتی کوڕی توانیوێتی ماوەیەکی ژیانی تەرخان بکات بۆ خوێندن لای سۆکرات و پرۆدیک و ئیسۆکرات، بەڵام ژیانی پڕ لە ناکۆکی سەردەم کارێکی وای کردووە کە کزینفۆنت نیشتمانەکەی خۆی بەجێ بهێڵێت ، هەروەکو جەنگاوەرێکی ئاسایی بەپارە خۆی بەکرێ بدات : لەوانەش خۆی بەکۆرشی برای ئەردەشێری شای ئیمپراتوریەتی ئەخمینی(فارس) بەکرێ ئەدات، لەگەڵ چەند هەزار (هەندێک ئەڵێن گوایە دە هەزار بوون) هاو زمانی خۆیدا بۆ گەیشتن بە دەوڵەمەندی خۆی ئەخاتە ڕێگای هاتو نەهاتی ژیانی ڕۆژ هەڵاتەوە. لە کتێبی ئانابازیس دا کزینفۆنت لەو گەشتە ئەدوێت باسی ئەوە ئەکات کە چۆن پاش مردنی دارا ، ئەردەشێر (ئەرتەکسیر) ئەبێت بە شا و جێگەی باوکی ئەگرێتەوە ، بەڵام کیر (کۆرش) برای خۆی بەشیاو تر ئەزانێت بۆ ئەوکارەو ئەیەوی پیلانی لەناوبردن بۆ براکەی خۆی دابنێت ، بەو هیوایەی کە خۆی بچێتە سەر تەختی شاهانی هەر بۆیەکا بەپارەو زێڕو بەڵێنی زۆرەوە ئەچێتجاشی یۆنانی بۆخۆی کۆ ئەکاتەوە، کە کزینفۆنت یەکێکیان بووە، بەو جورە کیر (کورش) بەو لەشکرە بەکرێگیراوەوە بەرەو بابل ئەکەوێتە ڕێ ، پاشماوەیەکی دوورو درێژی ڕێگالەڕووباری فوراتەوە ئەپەڕنەوە تائەگەنە کۆنە کسە لەنزیک بابلەوە، لەوێش لەشکری شاهانی ئەردەشێر بەدەست و چەکی ئامادەوە خۆیان بۆ دامەزراندوون ، شەیپور لێ ئەدرێت ، ئالا بەرزئەکرێتەوە ،لەشکر بە لەشکردا ئەپرژێتە جووتە براش بەرووی یەکتری دا .. جەنگێکی کلاسیکی یەکجار خەست و خۆڵڕوو ئەدات ، سوارەو پیادە، شمشێرو قەڵغان و ڕمو تیر ، جەنجەڕو گالیسکەیجەنگی هەموو ئەوناوە ئەکەن بەڕۆژی خۆیان، ئەنجام کۆرش ئەکوژرێتە هەرئەوەندەی کۆرشگیانی دەرئەچێتەیۆنانیە کانیش نائومید خۆیان بەرەو یۆنان دەربا ز

ئەکەن، لەجیاتی ڕێگا دوورەکەی فورات بەنزیک
رووباری دیجلەدا بەرەو ژوور ئەبنەوە،ئەیا
نەوێ بەخاکی کوردستان دا تێ پەڕن.

((ئەم وەرگێڕانە لە سەر ئەوهەفتەیەیە
کەیۆنانیەکان بە کوردستان دا تێپەڕیون)).

گەشتەکەیان ئەمسەرو ئەوسەر پانزە مانگ ئەخایەنێ، یۆنانییەکان پتر لە چوار هەزاریان لێ فەوتاوە، بەڵام بەڕێگاوە ئەوانی تر هەر جەردەیی خۆیان کردووە، وەهەمەجۆر.. جالە هەمووشی سەیرتر ئەوەیە کە کزینفۆنت بێجگە لە یۆنانیەکان کەناوی نەتەوەکانی ترئەهێنێ ئەڵێت(بەربەریەکان) کەئەوەش شتێکی باوبووە لەلای نووسەرە یۆنانیەکانی تریش! لەمنووسینەی ناو ئانابازیس دا کەلەسەرنیشتمانی کاردۆخیەکانە (کوردستان) ، ئەوەمان بۆ دەرئەکەوێت کە کوردو کوردستان دوو هەزار و چوارسەدساڵ لەمەوپێشیش وەکو خاک و نەتەوە

هەرماون، ئەگەرچی نزیکی سەدەو نیوێکیش بووە کەئیمپراتۆریەتە گەورەکەیان(میدیا) لەلایەن فارسەکانەوە داگیرکراوە، سەرباری هەمووشتێک کەبەسەریان هاتووە سەریان بۆ هیچ بێگانەیەک شۆڕنەکردووە، ئازایانە بەرگریان لەخاکی نیشتمانەکەیان کردووە، کەئەوەش خۆی لەخۆی دا بەڵگەیەکی مێژوویی مەزنە بۆ خەباتی ئەمڕۆی نەتەوەی کورد، کەئەویش سەربەخۆ و ئازاد بژی لەخاکی نیشتمانە دێرینەکەی خۆی. (پەراوێزی ١-٥))

کزینفۆنت ـ لەسەر کوردو کوردستان ـ

((بەپێی قسەی یەخسیرەکان کوردەکان(کاردۆخیەکان) لەچیاکان دا ئەژیان، جەنگی بوون و سەریان بۆ شا شۆڕ نەکردووە، جارێک لەشکرێکی شاهانی کەلەسەدو بیستهەزار دانە سەرباز پێک هاتبوو، هێرشی بردۆتە سەریان، بەڵام تەنانەت یەکێکیان بە زیندویتی لە تەنگی چیاکانەوە بۆ دواوە نەگەڕاوەتەوە، تەنها کە پەیمانی ئاشتیان لەگەڵ سەتراپی پێ دەشتەکان دا مۆر کردووە، خەڵکی دەشتوانیویانە تێکەڵاویان بکەن ، ئەوانیش بەوجۆرە ، پاش ئەوەی سەرکردەکانی جەنگ هەموو ئەم شتانەیان بیست ، ئەوکەسانەیان هەڵبژارد کەشارەزای ڕێگاکانی دەورو بەر بوونەبێ ئەوەی بزانن بۆ کوێ ئەچن، لەهەمان کات دا ستراتیجیەکان بڕیاریان داکەئەبێ بە چیاکانی نیشتمانی کوردەکان دا (کوردستان) تێپەڕن، چونکە هەر وەکو یەخسیرەکان ئاگاداریان کردبوون، ئەگەر پیاتێ پەڕن ئەتوانن بگەنە ئەرمەنستان کە وڵاتیکی پان و بە پیتەو ئۆرۆنت پاشایانبووە (ئەرمینیا لەوکاتەداژێر دەستی فارس بووە ـ وەرگێڕ) هەر بەو جۆرە ئەم یەخسیرانە لەوە ئاگاداریان کردوون کەلە ئەرمەنستان بەدواوە ئەتوانن بۆ هەمووشوێنێکی کە بیانەوێ بچن.

پاش ئەوە دەست ئەکەن بە قوربانی کردن،بۆ ئەوەی پاش بڕیاردان بکەونەڕێ، چونکە لەوە ترسابوون کەنەکوو دەربەندی چیاکان بە دوژمن گیرابێتە فەرمان درابوو کەپاشنان خواردن ، هەموو کەل و پەلی خۆیان کۆبکەنەوە ،پشوو بدەن و هەر کە ئاگادار کران لەلایەنسەرکردەوە بەدوایکەون))* ((کاردۆخیەکان ماڵەکانیان چۆڵکردو لەگەڵ ژن ومنداڵەکان دا چوونە چیاکانەوە ، توانا هەبوو کە زۆر خواردن ـ دەستگیر ببێتە هەروەها زۆر لەماڵەکان پڕ بوون لە(گەنجینەیقاپ و قاچاغی لە مس دروستکراوی جوان، بەڵام یۆنانیەکان خۆیان ڕاگرت ، هیچیان لەو هەموو شتانە نەبرد، تەنانەت دوای دانیشتوانیش نەکەوتن، پتر بە هیوایئەوەی کە لەوانەیە کاردۆخیەکان مادام دوژمنی شاهن ڕێگەیان ئەدەن کە تێپەڕن، هەر وەکو بەخاکێکی دۆستی خۆیان دا ، بێ گومان خواردنی پێویستیان چنگ کەوتبوو، بەڵام کوردەکان (کاردۆخیەکان) نەڕازی بوون بەوەی کە گفت و گۆ بکەن و نەهیچ هەنگاوێکی تری دۆستانەیان نا ، کاتێک کە دوا سەربازی لەشکری

یۆنانی بەتاریکی لە لوتکەوە بۆ دیهاتەکان هاتوونەتە خوارەوە- چونکە لەبەر تەنگی ڕێگای دەربەندەکان سەرکەوتنیان بەسەر چیاداو دابەزینیان بۆ دێهاتەکان هەمووڕۆژی خایاندووە- ئەوکاتە هەندێک لەکاردۆخیەکان کۆبوونەتەوەو پەلاماری سەربازەکانیدواوەیان داوە ، کەبەبەردو تیر باران چەند کەسێکیان لێ کوشتون و لێ بریندار کردوون، ئەوان بە ژمارە کەم بوون- چونکە چاوەڕوانی هێرشی یۆنانییەکانیان نەکردبوو، جا ئەوکاتەشگەر لە توانادا هەبووبێ کەزۆرتر خەڵک کۆبکەنەوە بێگومان یۆنانیەکان ئەبوایە بکەوتنایە مەترسیەوەو بەشێکی زۆری ئەو لەشکرەیان بدۆڕێنن بەمجۆرە لەناو دێهاتەکاندا ئەم شەوەیان بەسەربردووە، بەڵام کوردەکان(کاردۆ- خیەکان) زۆر ئاگریان لە چیاکانی دەوروبەردا کردۆتەوەو یەکتریان لەچاوغافڵ نەکردووە.

بەرەبەیان ستراتیژ و لۆخازەکان کۆبونەتە وەو بڕیاریان داوە کەئەبێ تەنها بەهێزترین وولاخ لەگەڵ خۆیاندا بەرن،بڕیاریاندابووکە هەموو یەخسیرەکان بەربدەن،کەتازە کەوتبوونە دەستیانەوە، چونکە زۆریی ووڵاخی بارکراو و یەخسیربزووتنەوەیانی خاو کردۆتەوە،لە لا یەکی ترەوە زۆر سەربازیان بەخۆیانەوە خەریک کردووە، کەنەیانتوانیوە بەشداری بەرگری بکەن و لەبەر زۆری خەڵک ئەبوایە خواردنی دوو ئەوەندەشیان هەبوایە. ئەو بڕیارەیان بە سەربازەکان ڕاگەیاند کە بەجێی بهێنن، دوای نان خواردنی بەیانی بەڕێ کەوتوون،ستراتیجە- کان لەبەردەم دەربەندێکی سەر ڕێگادا وەستاون هەموو ئەوشتانەیان بە سەرباز فڕێ داوە کەبە پێی فەرمان ئەبوایە بەجێیان بهێشتایە،هەموو ڕازی بوون، تەنها چەند کەسێک نەبێ کە شتێکیان شاردبۆوە – وەکو ژنێک یان کوڕێک.

بەوجۆرە ئەوڕۆژە بەڕێ کەوتوون، لەلایەک بەجەنگ هاتوون و لەلایەکی ترەوە پشوویانداوە لەڕۆژی ئایندەدا زۆر کاتێکی تووش بووە، بەڵام ئەبوایە هەر بەڕێگاوە بڕۆیشتنایە، چونکە خواردنی تەواویان پێ نەبوو.

خیریسوف سەرکردەبوو، کزینفۆنت پاشکردە.

دوژمنەکان دەستیان کرد بە هێرشێکی ئازایانە کاتێک ڕێگا تەسک ئەبووەوە، لەنزیکەوە بەر تیرو کەوانو دارلاستیکیان داون، بەم جۆرە یۆنانیەکانناچار بوون کە هێواش بڕۆن چونکە ئەبوایەدوژمن دووربخەنەوەو دوای ئەوەبگەڕێ نەوە. زۆرجار کە دوژمنەکان هێرشی بەهێزیان هێناوە، کزینفۆنت داوای کردووەکە چاوەڕوانی بکەن، هەتائەوکاتە خیریسوفە هەمیشە کە ئاگا دار کراوەچاوەڕوانی کردووە، بەڵام ئەمجارە نەوەستاو لەشکرەکەی خۆی خێرابەرەو پێش داوای ئەکرد کە دوای بکەوێت، ئاشکرا بووە کەشتێک بووە،بەڵام کەس لەوانەیکەبەدوایەوە بوون کاتی ئەوەی نەبووە لەهۆی ئەو خێرا ڕۆیشتنەی تێبگاتە بەمجۆرە ڕۆیشتنی ئەوانەی پاشلەشکرەکە وەک ڕاکردنی لێ هاتبوو، هەر ئەوکاتەکلیۆنیمی خەڵکی سپارتە شەهید بوو، سەربازێکی ئازا کە تیر پەراسووی بڕیبوو، تەنانەتقەڵغان و سنگ پۆشە چەرمەکەشی کون کردبوو، هەروەها "بازی" خەڵکی ئەرکادیاکەللە سەری بە تیرێک کوناودەربوبو.

کاتێککە بۆ بەسەربردنی شەڕ وەستاون کزینفۆنت یەکسەر چووە بۆلای خیریسوف وتاوان باری ئەکاتە بەوەی کە چاوەڕوانی نەکردوون، بەڵکو وای لێ کردوون کەبەدەمڕاکردنەوە بجەنگێن: "لەبەرئەوە دوو سەربازی چاکوئازا شەهید بوون، کەنەتوانیمان بیانهێنینەوەونە لەگۆڕیان بنێین"خریسۆف وەڵامیدایەوە" سەیری چیاکان بکەو ببینەکە چەند دژوارو سەختن،ئەم ڕێگا هەورازەی کە ئەیبینیت تەنها ڕێگایە،

هەربەوەدا تۆ ئەبێ بزانیتکەزۆر خەڵک دەربە-
ندەکەیان گرتووەو ئەیپارێزن، لەبەرئەوە بێ
گومان خێرا بووم و لەسەرت نەوەستام، بۆئەوەی
لەناکاو بتوانم بدەم بەسەر دوژمن دا- ئەگەر
لەتوانام دا هەبێت و پێش ئەوەی دەربەندەکە
بگیرێتە چونکە چاوساغەکانی کە هەمان ئەڵێن
ڕێگای تر نیە.)) کزینفۆنت وەڵامی ئەمەی دایەوە
((من دوو یەخسیرم بەدەستەوەیە، جارێک کە
دوژمن تووشی سەختی کردین ، ئێمە کەمینمان
بۆ دانان، ئەوە یارمەتی داین کە کەمێک پشوو
بدەین و چەند کەسێکیشیان لێ بکوژین،هەندێکی
تریان هەوڵمان دا کەبەزیندوێتی بیان گرین ،
بۆ ئەوەی وەکو چاوساغ بەکاریان بهێنین چونکە
وولاتەکە ئەناسن)) یەخسیرەکان یەکسەر بانگ
کراون، پرسیاریان لێ کراوە ،یەک لەدوای یەک،
بۆ ئەوەی ئەگەر ڕێگایەکی تر بزانن، بێجگە
لەوەی کە ئەبینرا ، یەکێکیان هەرچەندە زۆر
پەشۆکابوو ووتی: ڕێگای تر نیە ، دوای ئەوەی
کە هیچی نەدا بەدەستەوە لەبەرچاوی ئەوی تر
سەربڕا ، یەخسیرەکەی تر ووتی‌ئەوەنەی دەویست
لەوە ئاگادارتان بکات کەئەزانێت، تەنها لە
بەر ئەوەی کە کچەکەی لەوناوە مێردی کردووە ،
ئەمەیان بەتەنها بەڵێنی دا بەڕێگایەک دابیان
باکەلەبار بێتە تەنانەت بۆ وولاخە بارکراوە
کانیشیان ، کاتێک کە پرسیاریان لێ کرد ،کە
ئایا ڕێگای ترسناک نیە لەبەردەمیان دا ، ئەو
وەڵامی دانەوە کە بەرزاییەک هەیە ئەگەر
پێشەکی نەگیرێت ناتوانن بەوێدا تێپەڕن، ئەو
کاتە لۆخازەکانی پیلتساتی یەکان و خوپلیتە
کان ڕێگەیان بودابنێن و پرسیاریان لێ بکەن
ئایا لەناویان دا یەکێک هەڵ ئەکەوێت کە
ئامادەبێت ئازایەتی خۆی پیشان بدات و بڕیار
بدات وەکو پێشمەرگە بچێت ، لەخوپلیتەمان
ئەرستۆنیمی ئەرکادی خەڵکی میتیدریۆن و ئاگاسی
خەڵکی ستیمفال بڕیاریان دا بچن و شان بە
شانیان کەلیماخی ئەرکادی خەڵکی پەراو هاتە
پێشەوە، ووتی کە ئەویش ئەیەوێ وەکو هەموو
پێشمەرگەی لەشکرەکە بچێت "چونکە من ئەزانم"
ئەو ووتی " کەزوربەی لاوەکان دوای من ئەکەون
ئەگەر بێت و من پێشیان بکەوم)) دوای ئەوە
پرسیاریان کرد کەئایا کەسێک لە تەکسیارەکان
((چەگ سووکەکان - وەرگێڕ)) ئامادەیە بەشدار
ببێت ، ئەوکاتە ئەریستیش خەڵکی خیویس چوو
کەلەوەها کاتێک دا زۆر سوودی خۆی پیشان داوە
بۆ لەشکرەکە، تاریکی داهاتبوو، ستراتیجەکان
((سەرلقەکان- وەرگێڕ) بەپێشمەرگەکان ئەڵێن
خێرا نان بخۆن و بکەونە ڕێ و بە کۆتکراوی
تەرجومانەکەیان دانەدەست و ئاگاداریان کردن
ئەگەر بەرزاییەکە بگرن و لەکاتی شەو دا
بیپارێزن و بەرەبەیان بۆقیان بۆ لێبدەن
(شەیپوور) دوای ئەوە لەسەرەوە ئەبێ هێرش
بەرنە سەر دوژمن کە دەربەندی سەرەکی گرتبوو،
بەڵێنیان پێ دابوون کەئەوان یارمەتیان بدەن
و کە بەرەوژوور کەوتنە ڕێ چەند خێرا تر
بتوانن سەربکەون ئەوەندە چاکترە ،دوائەوە
کەبەم جۆرە گفتیان کرد، پێشمەرگەکان کە
ژمارەیان دوو هەزار بووکەوتنە ڕێ،لەئاسمانە
وە بارانێکی زۆر داباریبوو.

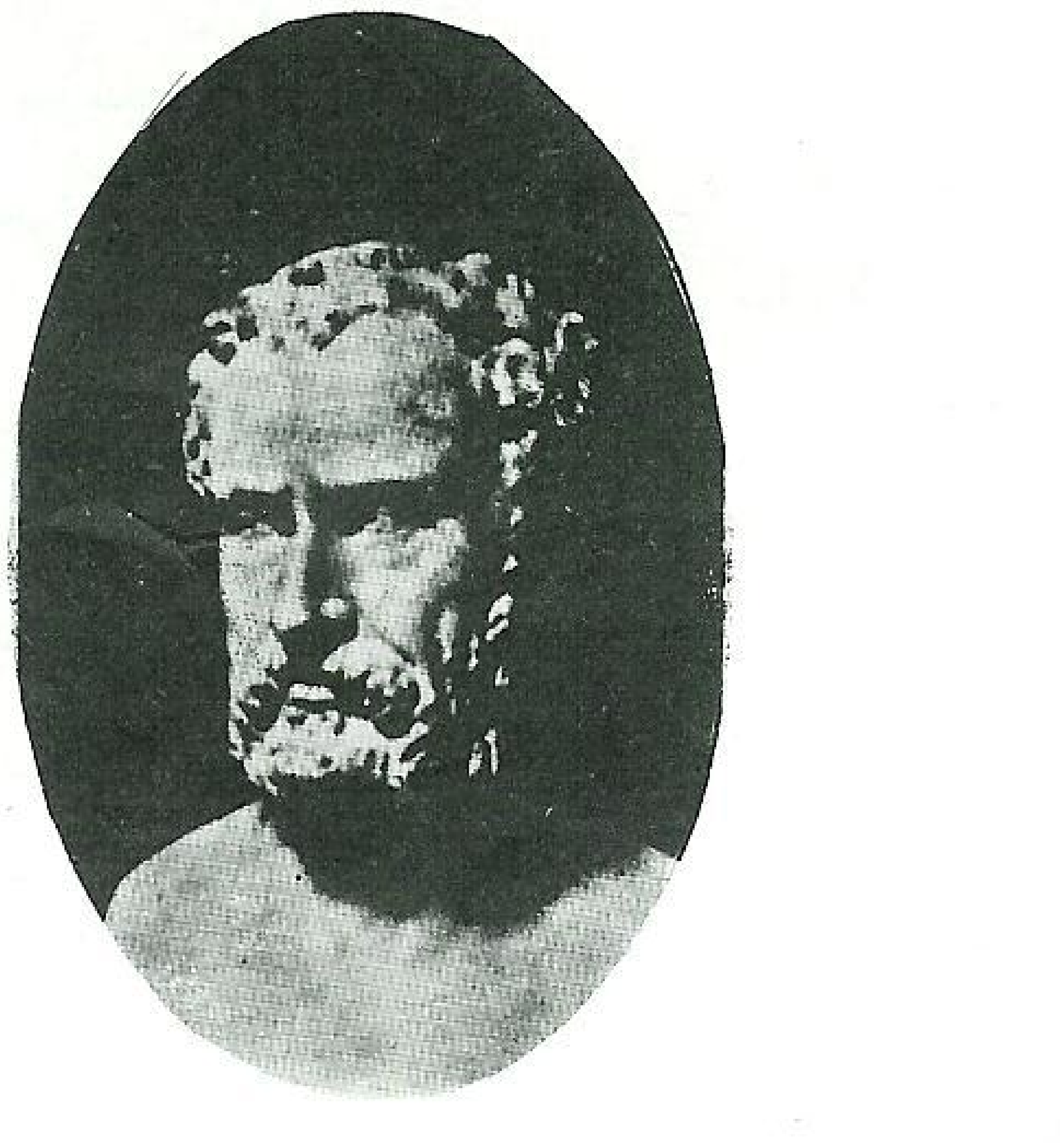

لەهەمان کاتدا کزینفۆنت لەگەڵ سەربازە-
کانی‌ئەریارگاردا (پاشلەشکر - وەرگێڕ)
بەرەو دەربەندی سەرەکی کەوتنەڕێ، بۆ ئەوەی
سەرنجی دوژمن بەرەو ئەم ڕێگایە ڕابکێشن و
بۆ ئەوەی ئەوانە نەبینرێن کە دەورەیان گر
تووە ، کاتێک سەربازەکانی پاشلەشکرەکە
هاتوون بۆ ئەو دەربەندەی کە ئەبوایە پیایا
تێپەڕن، تا بگەنە بەرزاییەکە، بەربەریەکان
دەستیان کردووە بەتاشەبەرد خستنە خوارەوە ،
کە خلۆر بوونەتەوە بەر بەردەکانی ترکەوتوون
و بوون بە قەڵزمی بەردی ووردو تیژ، کەئەوەش

زۆر سەختی خستبووە بەردەمیان و تەنانەت بۆ نزیک بوونەوەش لەدەربەندەکە، لەبەرئەوە کە لێرەوەسەرکەوتوو نەبوون، هەندێک لە لۆخازە-کان لەجێگایەکی ترەوە هێرشیان بردووە، بەم جۆرە هەتا تاریک داهاتووە، کاتێک کەسەیریان کردووە ،کەپاشەکیەکەیان برسیان بووە، دوژمنە-کان لەبەرد فڕێ دان نەکەوتوون و بەدرێژایی هەموو شەوگار و بەخرەو گرم و هوڕی بێووچان دا ئەوەیان بۆ دەرکەوتبوو ،بەڵام ئەوانەی کە بەدەوری چیاکەدا ئەڕۆیشتن و لەگەڵ کابرای چاوساغ دا (تەرجومانە کوردەکە - وەرگێڕ) کەمینێکیسەربازەکانی دوژمنیان سەرسام کردبوو کەبۆ خۆیان لەدەوری ئاگر دانیشتبوون، پاش ئەوەی کە چەند کەسێکیان لێ ئەکوژن و هەنێک ڕائەنێن لێرەدا ئەوەستن و بیرئەکەنەوەکە ئیتر بەرزاییەکەیان گرتووە و لەڕاستی دا

هێشتا نەیان گرتبوو چونکە لەژوور ئەوانەوە گردێکی تر هەبوو کە هەمان ڕێگای بۆ ئەچوو، کەسەربازی کەمینەکەی لێبوو، هەر لەوجێگایە-شەوەڕێگا بەرەو دوژمنەکان ئەچوو کەدەربەندی سەرەکیان ئەپاراستە لەوێ شەویان بەسەر برد، کاتێک ڕۆژ بووەوە، بەبێ دەنگ کاروانی جەنگیان بەرەو دوژمنەکان کەوتەڕێ، بەو هۆیە شەوەکە تەم و مژ هەبووتوانیان بەبێ ئەوەی ببینرێن نزیک بکەونەوە، کاتێک کە لەیەکتری ئاشکرا ئەبن بۆق((شەیپوور)) لێ داوە و یۆ-نانییەکانبەهاواری جەنگییەوە هێرشیان بردۆتەسەر بەربەریەکان، ئەوانە چاوەڕوانی ئەوەنەبوون و ڕێگایان بەجێ هێشتووەو دەرباز بوون، تەنها چەند کەسێکیان لێ کوژراوە ،چونکە زۆر بزیۆ بوون، کاتێک هێزەکەی خریستۆف گوێ یان لە بوقیەکەئەبێت یەکسەر سەرکەوتوون، هەربەوڕێگە چیاییەی بەردەمیان دا، ئەوانی تر لە ستراتیجیەکان ڕاستەوخۆ بەبێ ڕێگا سەر کەوتوون هەرلەجێگاکانی خۆیانەوە هەرکەسەی چۆنی توانیوە ئاوا سەرکەوتوون و بە ڕمەکا-نیان یەکتریان بۆ سەرەوە ڕاکێشاوە، ئەوان یەکەم جار لەگەڵ ئەوانەدا پێک گەیشتوون کە

بەرزاییەکەیان گرتبوو، کزینفۆنت بە نیوەی پاشلەشکرەکەوەبەوڕێگایەدا ڕۆیشتبوو کە ئەوانی ترپێش ئەو لەگەڵ چاوساغەکەدا پیا ڕۆیشتبوون، چونکە تەنها ئەو ڕێگایە ئاسایی بوو بۆ وڵاخە بارکراوەکان، نیوەکەی تری لە پاشکاروانەکەوە بەجێ هێشتبوو، بۆ بەرەو پێشەوە تر چوون، و گەیشتنە یاڵێک کە بەسەر ڕێگاکەوە بووەو دوژمنان گرتوویانەو کە ئەبوایەدووریان بخەنەوە، بۆ ئەوەی لەبەشە-کەی تری لەشکری یۆنانی دانەبڕێن، ئەوان بە تەنیا ئەیانتوانی بەهەمان ڕێگادابڕۆن کە ئەوانی تریشی پیادا ڕۆیشتبوون، بەڵام بۆ وڵاخەبارکراوەکان ڕێگای تر نەبوو، هەر ئەو کاتە هانی یەکتریاندا وە ،بەرەو یاڵەکەدەستە بەدەستە سەرکەوتوون و بەچەند لایەکدا ،کە بەوجۆرە ئەگەر دوژمن بیەوێت ئەتوانێت لە لاکانی ترەوە ڕابکات، ئیتر هەتا سەرکەوتونو هەریەکەی پڕ بەتوانای، بەربەرییەکان بەتیرو کەوان بەرەنگاریان بوون. بەڵام پێش ئەوەی یۆنانییەکان نزیک ببنەوە ئەوان گورج یاڵەکە بەجێ ئەهێڵن ، دوای ئەو یاڵە یۆنانییەکان یاڵێکی تر ئەبینن، کەبەدوژمن تەنراوە، یەکسەربڕیاریان دا کەبۆی بچن، بەڵامکزینفۆنت ئەترسا لەوەی کە ئەویاڵەی کە گرتوویانە ئەگەر بەبێ سەرباز بمێنێتەوە، لەوانەیە دوژمن جارێکی تر بیگرێتەوە و لە ژێرەوە لە دەربەندەکەوە کاروانی وڵاخە بارکراوەکان ئەڕۆیشت- لەسەر یاڵەکە لوخازەکان (سەر پەلەکان - وەرگێڕ) : کیفیسدور وئەرخەگور پەناهەندەیەکی خەڵکی ئەرگوز بوو، لەگەڵ ئەوانی تردا بەرەو یاڵی دووهەم هێرشی بردو بە هەمان شێوە، وەکو یاڵی یەکەم داگیر

کرا. یاڵی سێهەمیان مابوو بیگرن، زۆر سەخت بوو، لەسەر قەرەوڵەکەوە بوو، کەبەشەو یۆنانیەکان گرتبویان. کاتێک یۆنانیەکان نزیک ئەبنەوە بەربەریەکان بەبێ بەرگری یاڵەکە بەجێ ئەهێڵن، لەبەرئەوە هەموو سەرسام بوون وایان دانابوو کە ئەوان ڕۆشتوون لەترسی ئەوەی کە ئابڵووقە نەدرێن، لەهەمان کاتدا ئەوان لە بەرزاییەکەوە هەستیان بەوەکردووە- کەلەدواوەچی ڕووی داوە، لەبەر ئەوە هەموو بەرەو پاشلەشکری یۆنانیەکان چوون،کزینفۆنت لەگەڵ ئەوانەی لەخۆی لاوتربوون بەرەو ژوور ئەکشا و فەرمانی بەوانی تریش دابوو کە لە سەر خۆ بڕۆن، بۆ ئەوەی دوادەستەکانیپاشەوە بتوانن پێیان بگەنەوە، کەلەوێ دەرچوون لە تەختاییدا بوەستن، لەوکاتەدا ئارخەگوری پەناهێندەیئارگوز هاتووەو ووتویەتی کە گوایە لەسەر یاڵەکە ڕاونراون، کیفسیدور و ئەمنیکرات شەهید بوون، هەموو ئەوانی تریش کەلەماهی زەردەکانەوە خۆیان فڕێ نەداوەیان نەگەیشتوونەتە پاشلەشکرەکە. کە ئەوە تەواو بووە، بەربەریەکان لەیاڵەکەوە خۆیان پیشان داوە.

کزینفۆنت بەهۆیتەرجومانەوە دەستی کرد بەگفت و گۆی جەنگ ڕاوەستاندن لەگەڵیاندا و داوای لاشەکانی لێ کردونەتەوە .بەربەریەکان ووتویانە باشە، بەڵام بەمەرجێک دێهاتەکانمان پتر ئاگری تێ بەرنەدرێ کزینفۆنت پەیمانی ئەوەی پێ داونو لەوکاتەدا لەشکرەکە تێپەڕیوە و لەکاتی پەیمان بەستنەکەدا هەموو بەربەریە-کانی دەوروبەر لەوێ کۆبونەتەوە. کاتێک یۆنانیەکان لەسەر یاڵەکەوە ویستویانەبێنە خوارەوەو بچن بۆلایلەشکرەکەی کەوەستابوو دوژمنەکان بە هوروژم هێرشیان بۆبردوون، کە گەیشتونەتە سەر یاڵەکەی کە کزینفۆنتی لێ دابەزیبوو دەستیان کردووە بەتەڵە بەرد فڕێ دان و پێی یەکێکیان شکاندووە، کزینفۆنت سەربازەکەی قەڵغانەکەی بۆ هەڵئەگرت بەجێی هێشتبوو، خوپلیت؛ ئیفری لوخ کە خەڵکی لوسی بووە، .بەدەنگیەوە چووە، بەوجۆرە دووبە دوو پاشەکشەیان لێ کردووە و بەبێ وەی ئەگەنەناو لەشکرەکەی پێشەوەو ئەوانی تر، بەمجۆرە لەشکری یۆنانی سەرلەنوێ خڕ ئەبێتەوەو لەو جێگەیەدا ئەچنە ناو زۆر خانووبەرەی جوان و پڕ لەخۆراک و خواردەمەنیەوە،شەرابەکەیان ئەوەندەزۆر بووە کە لەژێر زەمینی گەورەی لە قسڵ دروست کراودا پاراستوویانە، کزینفۆنت و خیریسوف توانیویانە کەلاشەکان لەدوژمنەکان وەگرنەوە، بەتایبەتی کە ئەوان چاوساغەکەیان بۆ گیرابوونەوە. هەموو شتێکی پێویستکە بۆ پیاویئازا ئەکرێتئەوەیان بۆ ئەکەن. ڕۆژی ئایندە بەبێ چاوساغ بەرێگەی خۆیان دائەڕۆن، دوژمنەکان هەمیشە پەلاماریان ئەدان، هەر کە ڕێگە تەسکبوایەتەوە، ئەوان گورج سەر ڕێگا-یان ئەگرت و تێ پەڕینیان لێ ئەکردن بە ژەهری مار، لەبەرئەوە کە لەشکری سەرکردە لە پێشەوە ڕێگای لێ بگیرایە کزینفۆنتئەچووە سەر چیاکان و کۆششی کردووە کەلەدوژمنەکان بەرز تر بێتوەدەربەندی ڕێگاکەی بۆ پێش لەشکرەکە ئاسان کردووە، بەڵام کاتێک کە دوژمنان پەلاماری پاشلەشکرەکەیان ئەدا خیریسوف ئەچووە سەرچیاکەو کۆششی ئەوەیئەکرد کەلەوانەبەرزتر بێتکە دەربەندەکەیانگرتووە وتا ڕێگاکە بۆ پاشلەشکرەکە بکاتەوە، بەم جۆرە هاوکاریان کردووەو ڕێگەیان بۆ یەکتری ئاسان کردووە، جاری واهەبووە، کاتێک کە بەربەریەکان مەترسی زۆریان بۆ یۆنانیەکان دروست کردووە. کاتێک بەسەروخواری چیاکانەوە بوون، چونکە زۆر خێراو بزێو بوون وتەنانەت ئەگەر نزیکیش بونایە گورج لەچاو گوم ئەبون و لەتیرو کەوان و دار لاستیک بەولاوە هیچیان پێنەبوو، بەڵام زۆر چاپووک و دەست ڕاست بوون، کەوانەکانیان سێ لاکت درێژ بوو (یەک لاکت چل و شەش سانتیمەترە - وەرگێڕ) تیرەکانیان دوو لاکت زیاتر بوون، لەکاتی تیر هاویشتنا ژێکانیان ڕاکێشاوەو پێی چەپیان خستۆتە سەر دامێنی کەوانەکە - تیرەکانیان هەووشتێکیان کون بڕ کردووە، تەنانەت سنگ پۆش و قەڵغانە-کانیش. یۆنانیەکان کاتێک کە لەم تیرانەیان

ئەکەوتە دەست چەرمیان تێوە ئەپێچا و لەبڕی ڕم بەکاریان هێناوە، لەم کاتانەدا بەسوود ـ ترین کەس خەڵکی کرێتبوون، کە سەرۆکیان "ستراتوکەل" بوو، ئەو ڕۆژە یۆنانیەکان لە سەربازگە ولەناو دێهاتەکاندا ماونەتەوەولە دەشتدا مۆڵیان داوە لەنزیک ڕوباری کینتریت کە پانی دوو پلیتەر بووە ((یەک پلیتەر ئەکاتە ۳۰ سی مەتر ـ وەرگێڕ)) و نیشتمانی کاردو ـ خیەکانی (کوردستان) لەئەرمەنستان جیا کردوتەوە، لێرە یۆنانیەکان پشوویان داوە، بەختیار بوون بەوەی کە سەرلەنوێتەختاییان بینیوەتەوە، ڕووبارەکە پێنج شەشسەدی (سەدی یەک ۱۸۵ مەترە ـ وەرگێڕ)لەکێوەکانی کوردستانەوە دووربووە، بۆیەکا بەوپەڕی خۆشی یەوە خۆیان لەسەربازگا دامەزراندووە، چونکە زۆر خواردنیان پێ بووە، ئەوەیانهاتۆتە وە بیر کە چەند مەترسی و سەختییان بینیوە چونکە ئەو حەوت ڕۆژەی کەتیایا بە نیشتمانی کاردوخیەکان (کوردستان) دا تێ پەڕیبوون، بەشەڕەجەنگ و پەلاماریی هەمیشەیی وا بر ـ دبوویانە سەر و تەنگانەی وایان چەشتبوو کە نەشاهەنشاو نە تیسافیرن هیچیان نەیانتوانی بوو وا بۆیان بنێنەوە!بەم جۆرە ڕزگاریان بووە لەو هەموو مەترسیانە و لەسەرخۆ خەویان لێ کەوتووە))* ((ئەوکاتە گورج ئەوەیان بەدی کردووە کەلەچیاکەی دوێنی شەویان داوە زۆر کوردی چەکدار کۆبوونەتەوە، دیسانەوە یۆنانیەکان کەوتونەتە بێ ئارامیەوە، بۆیان دەرکەوتووە کە پەڕینەوەش بەڕووبارەکە دژوارو سەختە و دوژمنەکانیان بینیوە کە خەریک بوون ڕێگەی پەڕینەوەیان لێ ببڕن ،بینیویانە کە کاردۆخیەکان ئامادە بوون لە پشتەوە لێیان بدەن))* ((کوردەکان دابەزیون بۆ لێدانی دوای لەشکرەکە))* ((کاتێک کوردەکان کەپاشلەشکرەکە بەجێ ماوە و کەمتربونەتە وە بە هووروژم بۆیان چوون و بە سروود ووتنی نیشتمانی خۆیانەوە))* کوردەکان کە ئەبینن زۆر کەم یۆنانی ماونەتەوە، چونکە زۆربەیان تەنانەتئێشکگرەکانیش چووبوون بۆ بار کردنی وولاخەکان و باری خۆیان ،هەندێکی تریان بۆلای ژنەکانیان ـ ئازایانە هاتونەتە پێشەوەو دەستیان کردووە بە تیرە بارانیان و ئینجا یۆنانیەکانیش بە گۆرانی ووتنەوە بەرەو ڕوویان ڕاپەڕیوون، بەڵام ئەوان چاوە ـ ڕوانی هێرشەکەیان نەکردووە، چونکە وەکو شاخەوان بلیمەتانە فێری هێرش و کشاندنەوە بوون، نەک جەنگی پاشەو پاش))•

تێبینییەکان:

١ـ باسی کاردۆخیەکان و کوردستان لەمکتیبەوە وەرگێڕراوە" کزینفۆنت، بەرهەمی مێژوویی، چاپی بولگاری. سۆفیا ١٩٨٤ بڵاوکراوەی زانستو هونەر" کەڕاستەوخۆ لە زمانییۆنانی کۆنەوە وەرگێڕراوە ـ وەرگێڕ ـ

٢ـ ئاناباززیس لەساڵی ١٩٦١ دا لەلایەن حەسەنی فەهمی بەگی جافەوە لە زمانیفارسیەوە کراوە بەکوردی، بەڵام بەداخەوەـزۆر بەداخەوە ـ ناتەواوە، کەوا دیارە وەرگێڕی فارسیەکە بەهۆی مەبەستی تایبەتی خۆیەوە ئەویشی بەهەڵەدا بردووە ـ وەرگێڕ ـ

٣ـ کۆرش : مەبەستلە کۆرشی ناوئاناباززیس دووهەمە نەک کۆرشی یەکەم..

٤ـ کۆنەکسە: جێگەی جەنگەکەی نێوان کۆرش و ئەردەشێری برایەتی کەلە ئەیلولی ساڵی ٤٠١ی پ.ز ڕووی داوە، ژمارەی لەشکرەکەی کۆرش پێش جەنگەکە بەپێی لێکدانەوەی زانستی ناوکتێبەکە ١٢٩٠٠ کەسبووە نەکدەهەزار هەروەکو باو بووە لەسەر ئەم کتێبە!بێجگە لە یۆنانی جاشی ناوچەکەشی تیابووە ـ وەرگێڕ ـ

٥ـ * ئەم ئەستێرەیەمان لەو شوێنانەدا داناوە کە وەرمان نەگێڕاون، بەتایبەتی کەباسی ڕاستەوخۆیان لەسەر کوردو کوردستان تیادا نەبووە ـ وەرگێڕ ـ

ڕۆژ ژمێری کوردستان

١٩٥٤/٤/٢	مۆرکردنی پەیمانی بەغداد .
١٩٢١/٤/٥	شەڕی ئاوباریک .
١٩٣٢/٤/١٥	دەرچوونی یەکەم ژمارەی گۆڤاری " هاوار" لە دیمەشقلەلایەن میر جەلادەت بەدرخانەوە .
١٩٦٣/٤/١٩	دامەزراندنی کۆمەڵی کورد لە لوبنان.
١٨٩٨/٤/٢٢	بڵاوبوونەوەی یەکەم ژمارەی ڕۆژنامەی"کوردستان " لە قاهیرە .
٤/٢٢ /-	جەژنی ڕۆژنامەگەری کوردی .
١٩٨٢/٤/٢٣	ڕاپەڕینەکانی کوردستان دژی ڕژێمی"صدام "ی فاشی خوێنڕێژ.
١٩١٩/٤/٢٤	ڕاپەڕینی گۆیان لە زاخۆ .
١٩٧٤/٤/٢٤	بوردمان کردنی شاری " قەڵادزە ".
١٩٧٤/٤/٢٦	بوردومان کردنی شاری " هەڵەبجە ".
١٩٦٧/٤/٢٩	بڵاو بوونەوەی ژمارەی یەکەمی ڕۆژنامەی " التآخي" لە بەغداد .
١٩٥٩ /٥/١	بڵاو بوونەوەی ژمارەی یەکەمی ڕۆژنامەی " ئازادی ".
١٩٥٤/٥/١٥	دەرچوونی ژمارەی یەکەمی گۆڤاری " هەتاو " لە هەولێر .
١٩١٦/٥/١٥	بەستنی پەیمانی سایکس - بیکۆ .
١٨٤٧/٥/١٩	پەیمانبەستنی ئەرزەڕۆمی نوێ لە نێوان ئێران و ئیمپراتوری عوسمانلی .
١٩٢٠/٥/٢٠	دامەزراندنی یانەی سەرکەوتن لە بەغداد.
١٩١٩/٥/٢١	سەرەتای شۆڕشەکانی شێخ مەحموودی حەفید دژی بەریتانیا لە کوردستانی خواروو.
١٩٧٦/٥/٢٦	دەستپێکردنەوەی شۆڕشی چەکداری لە کوردستانی خواروو لەلایەن هێزەکانی سەرکردایەتی کاتی پارتی دیموکراتی کوردستان .
١٩٧٠/ ٦/١	دەرچوونی یەکەم ژمارەی گۆڤاری (ڕۆژی کورد)
١٩١٣ /٦/٦	دەرچوونی یەکەم ژمارەی گۆڤاری (ڕۆژاکورد) لەئەستەمبول.
١٩٦٣/ ٦/٩	دەست پێکردنەوەی جەنگ لەنێوان شۆڕشی کوردستان و ڕژێمی عێراق.
١٩٦٣/ ٦/٩	کوشتارەکەی شاری سلێمانی .
١٩٨٥/ ٦/٩	بوردومان کردنی ئۆردووگای زێوە لەلایەن ڕژێمی خوێنمژی عێراق.
١٩٣٠/٦/١٥	شۆڕشی ئاگری داغ لە کوردستانی ژووروو .
١٩١٩/٦/١٨	شەڕی دەربەندی بازیان .
١٩٤٧/٦/١٩	لە سێدارەدانی ئەفسەرە نیشتمانپەروەرەکانی کوردستان ((عیزەتعبدالعزیز، مستەفا خۆشناو، خیرالله عبدالکریم، محمدقودسی)) لەبەغداد
١٩٧٠/٦/١٩	دامەزراندنی کۆمەڵەی ڕۆشنبیری کورد لە بەغداد .
١٩٢٠/٦/٢١	کوشتنی سمایل خانی سمکۆ .
١٩٧٠/٦/٢٢	یەکەم کۆنگرەی ئەدیبانی کورد.
١٩٣٧/٧/٨	مۆرکردنی پەیمانی (سەعدئاباد).
١٩٥٧/٧/٢٠	دەرچوونی یەکەم ژمارەی گۆڤاری " هیوا "
١٩٢٢/٧/٢١	دامەزراندنی(کۆمەڵیکوردستان) لەلایەن حاجی مستەفا پاشای یاملکی یەوە.
١٩٢٣/٧/٢٣	مۆرکردنی پەیمانی لۆزان .
١٩٨٠/٧/٢٧	دامەزراندنی پارتی دیموکراتی گەلی کوردستان .

لەیادی قارەمانێکی نەمردا

سەلام

لەساڵی ١٩٥٦شەهیدجەنگۆ (یونس مستەفا شێخانی) لەشاری ئامێدی هاتۆتە جیهانەوە، پێنج ساڵان بووکە شۆڕشی یانزەی ئەیلوول دەستی پێکرد، لەشۆڕش و نەخۆشیدا گەورەبووە، هێشتا زارۆک بوو کە هەستی نیشتمانی لەلای پەیدا بوو، لەناو ڕیزی یەکێتی لاوانی کوردستان و یەکێتی قوتابیانی کوردستاندا دەستی کردوە بەخەباتە پاشان کەتەمەنی ئامادەبوو بۆ پارتایەتی چۆتە ناو ڕیزی پارتی دیموکراتی کوردستان لەساڵی ١٩٧٢، ڕۆڵێکی باشی بینی بۆ هاندانی لاوەکانی ناوچەی خۆیان بۆهاتنە ڕیزی شۆڕش، پاش پەیمانی جەزائیری خیانەتکارانە، کە بووە هۆی هەرەس هێنانی شۆڕش، هەستی نیشتمانی ڕێگای نەداخۆی بخاتە باوەشی ڕژێمی فاشیستی عێراق، ئەویش وەک هەزاران لاو وخێزانی کورد رووی کردە ئێران، دایک وباوک و خزمەکانی بەجێهێشت، لەئێرانیش بردیان بۆناوئۆردووگاکان، کەلەزیندان ناخۆشتر بوو.

شەهید جەنگۆ مرۆڤێکی میهرەبان،دڵسۆزی هەزاران و پشتیوانیان بوولەپێناوی ئەوانەدا دەیانشەو لەناو باخچەکان و مەیدانەکانی تاران و شارەکانی دیکە خەوتووە،دەیگووت ئەو پارەو پوولەی بە مسافرخانەی دەدەم بیدەم بەشتێکی پێویستتر یان بۆ هەژارێکی خەرج بکەم چاکترە.

ئەم پاڵەوانە جگەلە خەبات و تێکوشان بیری لەهیچ شتێکی دی نەدەکردەوە، هەردەم دەیگووت کوردستان هەمووشتێکی منە،چ شتێک لە کوردستان شیرینترە تا بیری لێ بکەمەوە.شەهید بوونیش لە ڕێگای ئەم گەلەچەوساوەیە فەخرو شانازی و هیواو ئومێدی منە. دەیگووت یەک هیوام هەیە، پێش مردنم ببینم کە پارتێکی پێشڕەو لە کوردستاندا هەیە، ئەگەر پارتێکی پێشڕەو دروست ببێ ئیتر ڕێگای سەرکەوتنی بزووتنەوەکەمان ڕووناک دەبێتەوەو دوژمنان ناتوانن شۆڕشەکەمان بۆ بەرژەوەندی خۆیان بکەن بە ئالەت.

لەساڵانی ١٩٧٧–١٩٧٨ ناوی (جەنگۆ) کەوتەسەر زمانی لاوە ئاوارە بووەکانی کورد لە ئێران لەبەر زیرەکی و خەبات و ڕاوەستانی دژی ڕژێمی بەکرێگیراوی شا، ئەوکاتە لە کارگەیەک کاری دەکرد دەیگووت کاتێ ئەو زوڵم و خوێنمژینەم دەدیت دەرهەق بە کارکەران، خۆم پێ ڕانەدەگیرا و یەکسەر لەبەرامبەر ئەو کاربەدەستانەدا ڕادەوەستام و کارکەرانم هان دەدا بۆ ئەوەی داوای مافی خۆیان بکەن، لەبەر زیرەکی و لێهاتوویی لەو ماوەیەدا حیزبی تودەی ئێرانی پەیوەندی پێوە کرد، ئەم لەوەڵامدا ووتبووی :ئامادەم وەک دۆستێک هاوکاریتان بکەم و ئەوەی لەدەستم بێت دژی ئەم ڕژێمە بۆگەنە کەمتەرخەمی نەکەم. لەلایەکی تریشەوە بەردەوام پەیوەندی دەکرد بە لاوەکانی کورد لەئێران لەم ماوەیەدا بوو کە بەهۆی هەڤاڵێکەوە پەیوەندی بە منەوە کرد، ئەوەی لەبیرم دێت چەند نامەی بۆ ناردم دەربارەی چۆنیەتی تێکچوونی شۆڕشی ئەیلوول، پاش ئەوە وەک دوو هاوڕێ بەردەوام نامە لەنێوانماندا هاتووچۆی دەکرد، ئەمە بێ ئەوەی چاومان بەیەک کەوتبێ، زۆر هیوام بوو لەو ماوەیەدا بم دیتبایە، بەڵام لەبەر هەندێک زرووفی تایبەتی کە ڕژێمی شا بەسەر ئێمەدا سەپاندبوو نەمانتوانی یەکتر ببینین، لەوکاتەدا لەبەر خەبات و تێکوشین دژی شا، بەدەستی ساواک گیراو خستیانە ژێر ئازارو ئەشکەنجەیەکی گران، تەنانەت چەند ڕۆژێک بێ هۆش مابۆوە،بێ ئەوەی بگۆڕێ یابێدەنگ ببێ، زیاتر بە کردار دژی شاه و ڕژێمەکەی رادەوەستا، بۆ جاری دووەم گیراو ئەشکەنجە درا بەهۆی ئەو ئازاردانەوە تووشی پشت ئێشە بوو، تاشەهیدیش بوو هەر چاک نەبۆوە، پاش زیندان دوور خرایەوە بۆ سەر سنووری ئەفغانستان، ئەو دەیگووت: بردیانین بۆ سەر سنوور، تا جێگایەک چووین، ئیتر ڕێگای ئوتومبیل نەما، لەوێ گوندێک هەبوو، نزیکەی دە ماڵ دەبوون، ئەو ناوچەیە بۆ من لە دۆزەخ ناخۆشتر بوو، خەڵکی ئەو گوندە دوور بوون لە هەر ڕەنگە پێشکەوتنێک، دەتوانم بڵێم هەر بەناو مرۆڤ بوون، کە گەیشتمە ئەوێ خەڵکی گوندەکە بە چاوێکی خراپ بۆ ماوەی چەند ڕۆژێک سەیری منیان دەکرد، بەڵام من زیاتر خۆم نزیک دەکردەوە لێیان، بەڕاستی دڵم دەسوتا پێیان، پاش هەفتەیەک لەوێ دەورەی فێرکردنی خوێندەواریم بۆ کردنەوە، باسی زوڵم و زۆرداریم بۆ دەکردن، بەوە ڕێزم لایان زۆر بوو،لەو ماوەیەدا سەرانسەری ئێران بووە مەیدانی خۆپیشاندان دژی ڕژێمی شا، ئەوکاتە شەهید جەنگۆ خۆی گەیاندە شار و پەیوەندی کرد لەگەڵ هەندێک لە هەڤاڵان و ووتی کەدەبێ ڕێکخراوێک دروست بکەین لەسەر ڕێبازێکی پێشکەوتوو لەناو پەنابەرەکاندا .ئێمە کۆمەڵێک قوتابی بووین، چونکە باوەرمان پێ هەبوو وەڵاممان دایەوە کە ئامادەین بۆ پێک هێنانی ڕێکخراوێکی وا لە داهاتوودا. هەروەها داوای کردبوو کە دەبێ بەهەموو هێزی خۆتان بەشداری بکەن لە خۆپیشاندانەکان دژی شا، خەڵک بەتایبەتی کوردەکان هان بدەن بۆ ئەم مەبەستە، ئێمە لەراستیدا بەئەرکی سەرشانی خۆمان هەستاین، لە سێیەم ڕۆژدا من لە خۆپیشاندانێکدا گیرام،ئەوەندەیان لێدام سێ ڕۆژ لە ماڵەوە کەوتم، بەڵام هەر بەردەوام بووین لەخەباتی خۆمان دژی شا، لەگەرمە گەرمی خۆپیشاندانەکاندا بوو نامەیەکی گەیشتە دەستم نووسیبووی ((من ئیتر ناتوانم لێرە بمێنم ،هەوڵدەدەم ڕێیە

بدۆزمەوەو خۆم بگەیەنمە کوردستان)) هەروەها نووسیبووی((ئەورۆ ڕۆژ هەڵاتی ناوەڕاستچاوەڕوانی سەرکەوتنێکی گەورەیە کەئەویش ڕووخاندنی ڕژێمی شایە، ئومێدمان هەیە بە هێزی جەماوەریگەل کە تا چەند مانگێکی دیتر ئەم ڕژێمە بەکرێگیراوە لەناو ببەن، بەڵام جێگر بۆ ئەم ڕژێمە چۆن دەبێ ئەوە روون نییە، هەرچۆن بێ سەرکەوتنێکی گەورەیە بۆ گەلانی ڕۆژ هەڵاتی ناوەڕاست بەتایبەت گەلی کوردمان و شکەستیەکی گەورەیە بۆ ئیمپریالیزمی جیهانی بە سەرکردایەتی ئیمپریالیزمی ئەمریکا ئێوەش بەردەوام بن لەسەر خەباتی خۆتان)) . ئیتر ئاگام لێ نەما ، ئەو چوو بۆ کوردستان، تا ڕووخاندنی ڕژێمی شا و سەرکەوتنی گەلانی ئێران، نامەی نارد کەلەگەڵ سەرکردایەتی کاتی یە، لەوێ وە ڕاپۆرتی کۆنفرانسی بیست وشەشی گولانی بۆناردم (ڕێبازی بزووتنەوەی ئازادیخوازی کورد). لەوێ بۆ ماوەیەک کادری دەورەی فێرکردنی تۆپ بوو، پاشان خەبەری بۆناردم کەدەبێ یەکتر ببینین، ئێمە هاتین بۆشاری نەغەدە، لە کۆتایی مانگی کانوونی یەکەمی ١٩٧٩/ بوو لە نەغەدە بۆ یەکەم جار چاومان بە یەکتر کەوتەهەردوو بەدیتنی یەکدی دڵشاد بووین، ئەورۆژە زیاتر لەپێنج سەعات پێکەوە بووین ، لەسەر هەموو شت پێکەوە هاو هەڵوێست بووین، ئیتر لەو ڕۆژەوە تا ئەوکاتەی لێک جودا بووین، وەک دووبرا ، دووهەڤاڵ ، دووهاوبیر پێکەوە ئیشمان کردو هەموو کات ئەوم بەماموستایەکی گەورەی خۆم دەزانی .

ئیتر دەستمان کرد بە دامەزراندنی بنکەیەکی ڕێکخستن لەناو پەنابەرەکان لەئێران، ماوەیەکی زۆری پێ نەچوو لەگەڵ هەڤاڵی تێکۆشەر کاک س.ع گیرا ، پاش پانزە ڕۆژ هەڤاڵ جەنگۆ بەربوو، پەیوەندی کرد بە هەموو هەڤاڵان پێی ووتن کە لەسەر خەباتی خۆتان بەردەوام بن. پاش ئەوە بنکەیەکی ڕێکخستن لە ئێران هاتە دامەزراندن، هەڤاڵ جەنگۆ لەلایەن هەڤاڵانی سەرکردایەتی هەڵبژێردرا بۆ سەرپەرشتی کردنی ڕێکخستنەکە. بەڵێهاتوویی خۆی توانی لەگەڵ هەڤاڵان ڕێکخستن بەرەو پێشەوە ببات، هەموو کاتی خۆی تەرخان کرد بۆ ڕێکخستن ، هیچ ئارامی نەبوو، لەشارێک بۆ شارێکی تر لە ناوچەیەکەوە بۆ ناوچەیەکی تر هەر بەرێگاوە بوو بۆ پتەو کردنی ڕێکخستن . لەهەموو لایەکەوە تێدەکۆشا بۆ ڕۆشەنبیر کردنی هەڤاڵان، هەموو کات باوەشی بۆ هەر ڕەخنەیەک دەکردەوە.

ڕۆژی پانزەی مانگی ڕەمەزان بوو ساڵی ١٩٨١ هەڤاڵ جەنگۆ و هەڤاڵێکی تر و من گیراین،چاومان بەسترایەوە، پاش سەعات و نیوێک بە ئوتومبیل ، نەمان دەزانی لەکوێین، کەچاویان کردینەوە سەیر دەکەم هەڤاڵ جەنگۆ وهەڤاڵەکەی تریش لەلای من دانیشتوون ، جەنگۆ دەیگووت مەترسن هیچ نییە مرۆڤی شۆڕشگێڕ تووشی هەموو ناخۆشییەک دەبێ، شۆڕشگێڕی ڕاستەقینە ئەو کەسەیە کە لەبەرامبەر گشت ناخۆشییەک دا خۆڕاگر دەبێ.

پاش نزیکەی دوومانگ هەواڵمان بۆ هات لە ڕێکخستنەوە ، کەوا کۆنگرە ساز کراوەو پارتی دامەزرێنراوە، بەناوی "پارتی دیموکراتی گەلی کوردستان" ، لەخۆشحاڵی دا فرمێسک لە چاومان هاتە خوار، یەکترمان ماچ کرد، پیرۆزباییمان لە یەکتر کردبەم بۆنەیەوە، پاش شەش مانگ من ئازاد کرام هات بۆلام یەکترمان بینی ، گووتم؛من لەم زیندانە دەرناچم تا تۆش بەرنەبی.زۆر توورە بوو وتی: ئەگەر بەراستی دەتەوێ دڵم شاد بکەی برۆ دەرێ لەسەرخەبات و ڕێکخستنی خۆتان بەردەوام بن،بەوە من دڵخوش دەبم ، لێرە بمێنی چ سوودێکی هەیە ،پێی ووتم لەبیرت نەچێ هەرچی چاپەمەنییەک هەبێ بۆم ڕەوانەبکە، پاش چەند مانگێک ئەویش لە زیندان ئازاد کرا، هات بۆلام بەر لەهەموو شتێک لە وەزعی ڕێکخستنی پرسی ، دووشەو پێکەوە ماین ووتی دەبێ بچم بۆلای هەڤاڵان، جوو بۆ تاران ، پاش دوو ڕۆژ تەلەفونی بۆ کردم داوای کرد بچم بۆلای، زۆربەی کادرەکانی سەربەڕێکخستن بانگ کرابوون، لەوێ بەهەڵبژاردن دوو لیژنەمان پێک هێنا یەکەم بۆ ڕاگەیاندن و دووەم بۆ پەیوەندیدەرەوە.پاش ماوەیە من و هەڤاڵ جەنگۆ وچەند هەڤاڵێکی تر لەسەر داوای سەرکردایەتی چووین بۆ سوریا لە ڕۆژی٣/١٠/٨٢ لەگەڵ چەند هەڤاڵێکدا چوون بۆ کوردستان، پاش یەک مانگ نامەیەکم بەدەست گەیشت نووسیبووی: لێرە خەباتێکی دژوار وبێهاوتا هەیە ،خەباتی گەلەچەوساوەکەمان دژی داگیر کەران و بەکرێگیراوان و کۆنە پەرستان و ئیمپریالیزم لەلایەک و خەباتی زەحمەتکێشان و هەژاران دژی چەوسێنەران لەلایەکی تر.

جەنگو دوای سێ مانگ لە کوردستان گەڕایەوەلەو ماوەکەمەدا لەگەڵ هەڤاڵەکانی داتوانییان کە ڕیکخستنێکی پۆلایین لەناوچەی دهۆک و نەینەوا و لە زانکۆ وقوتابخانەکان دادامەزرێنن، دوایئەوەش مەفرەزەیەکی پێکەوەنا ڕوویان کردە ناوچەی شەنگار دووچالاکی نەبەردانەیان دژی ڕژێمی فاشیزمی ئەنجام دا و گەڕانەوە.

لەهۆنراوەکانی دا هەستی نیشتمان پەروەری و بیروباوەری پێشکەوتنخواز خۆیان دەنوێنن، زۆر لە هۆنراوە جوانەکانی بۆکوردو کوردستان و بۆیەکگرتنی خاکە پارچە پارچەکراوەکەی هۆنیوەتەوە گشت کاتێ هیوای بەیەکگرتنی هێزی زەحمەتکێشانی کورد کە داگیر کەران و خوێن مژان لە خاکی کوردستان دەربکەن.

داگیرکەرا دێ تەقینین کاخێت زۆرێ دێ ڕۆخینین
هەمی پارچا دێکەینەئێک ئالا ڕەنگین دێ چەقینین

جەنگۆ لە هەموو لایەکەوە تێدەکۆشا دەردو ژانی گەلەکەی روون بکاتەوەو بەخەڵک نیشان بداتەهەردەم دەیگووت دەبێ خۆمان بە جیهان بناسێنین و گەلانی جیهان لە زوڵم و زۆرداریێک کە لەسەرمانەهەیە ئاگادار بکەینەوە، لە یەکێ لە هونراوەکانیدا هاواردەکات:

ئەز دنڤیسم بۆ هەمیا کورد نەناسا ڕەشوسپیا
خر مروڤا تەڤ زیندیا کو بناسن مە سێویا

کاکە جەنگۆ هیچ کاتێک گەلی کوردی بەکەمتر دانەدەنا لە گەلانی جیهان، دەیگووت گەلی کوردگەلێکی قارەمانەو کەمتر نیە لە گەلی ڤێتنام و کوبا ، لەیەکێ لە هونراوەکانیدا گووتوویە:

کورد ناکەڤن   کوردنا ڕەڤن   کوردو ڤێتنام وەکو هەڤن
ڕووناهکەریێت تاریا شەڤن

ئەم شاعیرە شەهیدە شۆرشگێڕێکی نیونەتەوەیی بوو، خۆی هەمووکات بەدۆست و هاوکاری گەلەبن دەست و بەشخوراوەکان دەزانی، لەوڕوانگەیەوە کە دوژمنی هەموو گەلانی ژێر دەست یەک دوژمنە پێویستە ئەم گەلانە یەکبگرن و بەهاوکاری پێکەوە خەبات بکەن بۆ بەدەستهێنانی ئازادی.

ئەم‌هەڤالین ژ بۆ بندەستان   ل هەر ئالیی هەژار هەستان
بۆمە نینە قەد راوستان   تاگۆڕ نەکەین تەڤ فاشیستان

ئەم پێشمەرگە قارەمانە هەمیشە ڕێزێکی بێ هاوتای هەبوو بەرامبەر شەهیدان و شەهید بوون لەرێگای گەل و نیشتمان دا شانازی بوو بەلایەوەدەیگووت ئەوی داوای ئازادی و سەربەخۆیی بکات دەبێ ئامادە بێ بۆ قوربانی دان .

گەل هەمی دهەڕن   ل خویناوەد باوەرن
ل هەژارا ڕێبەڕن   هین وەلات پەروەرن
هەی شەهید، هەی شەهید، گولا سۆر، هەی ئومێد

هەروەها بۆ شەهیدانی پارتییە خەباتگێرەکەی لە هۆنراوەیەکدا هاواردەکات و دەڵێ:

وە خوین وجان بهەڤدا   بیرو باوەر پێ ئاڤدا
پارتا گەل برە پێشدا   ئالای سۆر وە هەلدا

شەهید شۆرشگێڕێکی مارکسی لینینی بوو لە تیوری و پراکتیک دا، بیروباوەرێکی پۆڵایینی بە بیرو باوەڕی سۆسیالیستی زانستی هەبوو. لەیەکێ لە هۆنراوەکانی دا باسی گرنگی ئەم بیروباوەڕانەی کردووەو دەڵێ:

لڤێ جیهانا تاری و مژ   دەمێ مروڤا نیا کر
هەلبو چرا کرە گرنژ
مارکس دەرهات وەک هەتاڤێ   تیرۆژ کا خوداوێ گاڤێ
ئەوبو دەراڤ لسەر ئاڤێ

هەروەها ئەم بیرو باوەڕەی کردۆتە دەرمان بۆ زامی گەلەکەی، کردویەتییە هەوێن بۆسەرکەوتنی شۆڕشی ئازادیخوازی کوردستان .

تو دەرمانی ژمە ئەڤینی   تو سالاری سەر هلینی
ڕۆژا جەنگێ لمە ژینی

پەیمان دەدات کەدەست لەو بیرو باوەڕانە هەڵنەگرێت و هەمیشە لەسەری بڕوات چونکە ئەوە تاکە ڕێگایە لەبەردەم گەلانی چەوساوە بۆ گەیشتن بە مافەکانیان .

ئەم دێ هەڕین ل وان ڕیا   یاتە بۆمە هێلایی ل جیا
وەفا دارین بۆ وێ سوزێ   قەد بەرنەدەین ئەڤرازیا

کە رژێمە بەکرێگیراوەکەی "بەغداد" گوندەکانی کوردستانی وێران کردو دانیشتووەکانی ڕاپێچ کرد بۆ ئوردوگاکان، هەڤاڵ جەنگۆ بە هۆنراوە داخی دڵی خۆی دەربڕیووە و ووتویەتی :

بهەڕفینن گوندو شارا .   ژهەڤ بقەتینن گولو دارا
هین بەرزەکەن شینا وارا
چیا دمینن هاوار دکەن   ئەردو ئاسمان روندی دکەن
هین نکارن هین نکارن   چیاییت بلند گوند و وارن

نە هەر بەتەنها دەردو ژانی گەلەکەی لە هۆنراوەکانی دا ڕەنگیان دەدایەوە، بەڵکو لەهەرشوێنێ بەناهەق خوێن رژابێ و چەوساندنەوەو زۆرداری هەبووبێ ئەم دەروونی بۆ هاتۆتە ژان و بەهۆنراوە دەریبڕیوە، ئەواتا بۆ کوشتارەکەی سەبراو شاتێلا کە زایۆنییەکان دژی گەلی خەباتگێڕی فەلەستین ئەنجامیان دابوو دەڵێ :

خوێن و ئاگر تێکەلە   سەبرو شاتێلا د کەلە
فاشیست سەرا دبڕن   ژن و بچیک کەرکەرە

هەرلەهەمان هۆنراوەدا ، ڕوونی دەکاتەوە کە ئەمە نەک بەتەنیا دووچاری گەلی فەلەستین دەبێ ، بەڵکو گەلی ئێمەش لەهەمان باری ناهەمواردایەو هەمیشە بەناهەق خوێنی ڕۆڵەکانی دەڕژێ .

دگەل تەینە هەڤالۆ   فلستینیۆ هەژارۆ
کوردین هەژار و ڕەبەن   فەبراندین هەڤالو
....
دەردێ من و تە ئێکە   خلاسی ژمە یەک رێکە
دژی زولما فاشیستا   تەڤ هەژار ببن ئێکە

هەموو نموونەیەکی مرۆڤایەتی لەم پاڵەوانە شۆڕشگێڕەدا هەبوو، نووسینەکانی، هۆنراوەکانی، گشت ڕێڕەوی خەبات وتێکوشانی لەپێناوی خۆشبەختی چەوساوەکان دا بوو، هەر لەپێناوی ئەوانەشدا بە مەردی مرد.

هێشتا منال بوو لە سۆزونازی دایک دوور کەوتەوە، کاتێ لەکوردستان گەڕایەوە، باسی چۆنیەتی دیتنی دایکی بۆ دەکردم کە چەندەها ساڵ بوو نەیدیبوو. دەیگووت: چوومە ماڵی خۆمان، هەندێک میوان لەگەڵ دایک وباوکم دانیشتبوون، کەس منی نەناسییەوە، منیش لەبەر میوانەکان دەنگم نەکرد وەک ڕێبوارێک خۆم نیشان دا، دایکم چووە دەرێ بۆخواردن ئامادە کردن، منیش هەستام بەدوایدا، کە سەرنجی دام سەری سوورما، ئەم ڕێبوارە بۆ دێتە ژووری خواردن، گووتی چیە برا برسیتە، پێکەنیم

ووتم دایە ئەمن ناناسی، کە ووشەی دایە لە زارم دەرچوو، بەتەواوی حەپەسا، گوتم من یونسم، کە ئەمەی بیست قیژاندی و باوەشی پیا کردم، لەسەرەوە تا بنی پێ هەزار جار ماچی کردم، لەخۆشیانا لە هۆش خۆی چوو، کە هاتەوە هۆش خۆی، هەر دەیگووت توخوا ئەوە تۆی، باوەڕم نەدەکرد جارێکی تر چاومان پێک بکەوێ. بەڵام بەداخەوە نەمتوانی زۆر لەلایان بمێنمەوە، گووتم دەچم و زوو دەگەڕێمەوە بۆلاتان، چونکە ئیش و کارمان زۆر بوو دەرفەتێکم بۆ ڕێ نەکەوت بچمەوە بۆسەردانیان، هەرئەو جارە بوو جارێکی تر هەڤاڵ جەنگۆ چاوی بەدایک و باوک و کەس و کاری خۆی نەکەوت، لەزیندانی فاشییەکاندا لەسێدارە درا. مێژوویەکی پڕ لەخەباتی بۆ میللەتەچەوساوەوە بەش خوراوەکەی جێ هێشت. بوو بەئەستێرەیەک لەئەستێرە گەش و پرشنگدارەکانی ئاسمانی بەرینی کوردستان.

شیعر

خوێنەرانی هێژا :-

زۆربەی پۆستەی (پێشەنگ) بەرهەمی شیعرییە، زۆربەی جاریش شیعرەکانتان گەلێک درێژن، جا لەبەر لاپەڕەکەمی و درێژی ماوەی نێوان هەرژمارەو ژمارەیەکی ترو زۆری شیعرەکان دەکەوینە ناو گێژاوێکی سەیر، چون و چی بلاوبکەینەوە، حەز دەکەین بەرهەمی هەمووتان لەسەر لاپەڕەکانی ئەم گۆڤارە وەک گوڵەئەستێرە بدرەوشێنەوە، بەڵام وا لەبەر بێ توانایی بەناچاریی بەرهەمی هەندێکتان بۆ ماوەیەک دوا دەخەین و بەرهەمی هەندێکتان هەندێکی لێ بڵاودەکەینەوە، دیارە مەبەستمان ئەوەنیە نالی گووتەنی "مانای خراپ بدەین لە جگەر گۆشەی شیعرتان". ڕێزی بێ پایانمان هەیە بۆ هەمووان و دڵنیایان کە لێمان نارەنجێن

((پێشەنگ))

ئاخ دەبا ڕۆژگار وابێ

کرمانج
ئەمریکا

واخەریکم
ئامادەیی خۆم ساز ئەکەم
بۆ گەڕانەوەی ئەمجارەم،
جا کەگەڕامەوە لاتان
هەر لەوخاڵەی کەوتمە
خاکی کوردستان
دائەبەزم،
زمان بە زەمینا دێنم
خۆڵی ئەخۆم،
قوراوەکەی ئەخۆمەوە
قنیاتی دڵمی پێ دێنم،
ئاخ ... دەبا ڕۆژگار وابێ
جارێکی تر من بێمەوە
لەژێر پای دایکی نیشتمان ... کڕنووش ببەم
هاوار بکەم
ئەی دایە گیان
ئەی مایەی خۆشبەختی ژیا
لە بیرتە کاتێ منداڵ بووم
کە پێمت ووت
تۆ نەخۆشی
بۆ بۆنی گوڵی سەربەستی .. تۆ پەرۆشی
ئەی دایە گیان،
ئەو کاتە هەستی منداڵی
توانای تێگەیشتنی نەبوو
شی کاتەوە ... قسەکانت
بیخاتە چوار چێوەی هەستی
مانای جوانی .. ووتەکانت
دەبا ئەمجارە بێمەوە
بتێک لە تۆ درووست ئەکەم .. ئەیپەرستم
بەڵێن بێت خزمەتی بکەم،
سەرم لە ڕێگایا دانێم
وەک سەگ پاسەوانی بکەم
ئاخ
دەبا روژگار وابێ
جارێکی تر من بێمەوە.

دیارییەکی نەورۆز

ڕێبوارێکم ...
لەدوور .. هاتووم
بەشەپرزەو سەرگەردانی
لەقاڤی نینۆک و دانی
دوژمنی من و تۆ ... دەرچووم
دڵ پڕ لە خوێن
ئەگەر چی وام دەم بەخەندە
ڕێبوارێکم .. بەبێ نەخشە
ڕێگام کەوتە
ئەم مەڵبەندە

* * *

لەسەرە ڕێ
نە شوان و نە جووتیار و
نەکارو بەرخ و نە سوێسکەم دی
نەراوکەرو کارمامزو کەروێشکێ
نە کاروانێک بە بارەوە
نە دەوارو نە ڕەشماڵ و
نەمەشکەم دی .. بەدارەوە
نە باخچەم دی و
نە دار گوێز و ... نە کێڵگەو دێراووکەنی.
هەر خێزانەو پریاسکەبوو
لە سەر شانی ..
پێکرا سروودێکیان دەگووت
ئەوەی بەمە ڕازی نەبێ و
ئۆقرە نەگرێ
سزای دیارە ... یا سێدارە
یا لەت و پەت .. لاشەی لەولا فڕێ ئەدرێ.

سەمیرە
ئەڵەمانیای دیموکرات

ژانەکانی ئەودیوسنوور

هاورێـــم
مروڤێکی ساکار بووی
خاوەن کوڵێ هیواو ژان و ئازار بووی
چەوساوە بووی
چەوساوەی دەستکۆمەڵ و سەرمایەو زۆرداربووی
ئای هەژار بووی
— — —
لەماڵێکی هەژارا ، هاتیە دونیا
دایک و باوکت چەوساوەی بەردەستی ئاغا
ماڵ بێ نان بوو
دایک نەخۆش
تاکە ئەفسانەش ژیان بوو
— — —
کە گەورە بووی
بۆ پەیدا کردنی پارووەی نان
شانت دایە بەر ئێش
پاچت وەشـــان
— — —
دەستی ڕەشی سەرمایـــە
ڕازی نەبوو بەوەی هێدی هێدی
خوێنت بمژن
بەڵکو وویستیان بەیەکجار
خوێنت بمژن
بیکەن بەسەرمایە ، بە تەلار
دیاری دەست بێ
بۆ پادشای شـــار
ویستیان سەرت شۆڕکەی
ملت کەچ کەی

◆◆◆

هاورێم
لەبیرت دێ کە پێم ووتی
سنووری تۆ ، هەموو سەر زەمینـــە
چوار چێوەکەش
خەباتە ، بەرەنگار بوونەوەیە ،...
سەرکەوتنە یا بەزینـــە .
ئەی پێم نەوتـــی
هەمووی یەکە سەرمایەدار
ڕەش بێ ، سپی بێ ، بێ بۆیە ، بۆیە کراو
هیچ ناگۆڕێت
گۆڕانی ناو .

چیـــــا
کانوونی دووەمی ١٩٨٥

شیوەنێ بۆ کوردستان ....

نۆبەرەی بەرهەمی شیعری برای بەرێـــز کاک (ی . وەرزێر) ە ، لەمانگی مارتـــی ئەمساڵ دا لە ئیتالیا لە چاپدراوە .
بریتییە لە (٩٦) پەرەی قەوارە بچووک و (٢٨) پارچە شیعری تیا تۆمار کراوە .

گۆڕ

کووچەیەکی تەنگەبەرە
بەردەرگایەکی پۆخڵ و شڕو ووڕە
ئەوە دایکە نەخۆش و بیمارەکەمە
ئاودامانی لە جەستەی دەریا شین ترە..
خەریکی سەرە تاتکێ یە..
ئاخۆ کێی تر مەرگ بەرۆکی گرتووە؟
ئاخۆ کێی تـــر !!؟

◆ ◆ ◆

کووچەیەکی تەنگـــەبەرە
دایکم منداڵەکانی گشت کپ کردووە
یەتاسەیە.. بەعەزرەتە ، گوێی لەدەنگی دەرگاکەبێت
" هێندە مەڕوانە دوورە ڕێ ،
هێندە گوێ بۆ دەنگی دەرگا شلۆقەکەمان ڕامەگرە
منداڵەکان مەگرێنە
با چاو شارکێ و یاری بکەن
من دەزانم چاوەنۆڕی گەڕانەوەیەکی دیمی ..
من دەزانـــم.."

◆ ◆ ◆

ڕوانینە دوورە ڕێگا ،
چاوانی کتو کوێر کردووم
جەستەو کەللەشی سڕ کردووم
گریان بۆتە گرێی پێکەوەلکانی شەو ورۆژم
گەر بێ گریان شەو وتاریکایی دابێت
خەوێکی سووک نامباتەوە
لەخەونی شیرینیش دا تۆ نابینم ..."

خەزەڵوەری ١٩٨٤
فخرالدین محی الدین

سووتان

کاروان پەرەنگ

وانەزانی ئەمە چرکەی شەوانە
بەر ئەستێرەی چاوی ئەشقی من دەگرێت و
نایەڵێ دڵداری لەگەڵ ڕازی شەوانەتا بکەم
وانەزانی کە ئاسمانم لێ بتەنـــــن
من ناتوانم گوڵە مێخەک بۆ بەرۆکی ئاسۆببەم..

* * *

تەنیا بووم و شەویش ڕووخســاری
ڕەشی خۆی پیشان دەدام ،
(کات)یش چاوەڕوانی هەستی حەزم نەبوو ،
کە تۆ هاتی ..
نەیانتوانی مەلی وێڵی ئەو شیعرانەم دەستەمۆکەن
کە شەوانە بەستەیان بۆ لووتکەی کەژی هیوا دەووت
بەرۆژ دەبوونە هێلانەی کوکووختی تەری بەرباران
لەشەوانی تاریکی دا دەسووتان و دەبوونە چاوگێگەشی
ماڵی هەژارێکی کوێستـــان ..

KARWANÊ GEL

ŞEHÎD CENGO

L,tarîya şev
L,zîndan û şev
L,qetyana zincîr
Çirayek bû hev
Deng denga ewra
L,qir qira birîsîya
Tev dirabin gel
Li hir hira derya
Ew hemî dengê weye
Me halêdibît bo meye
Rê û nîşan bo me d,ronin
Gel liber çirayê weye
Xwîna mirad û şakir
Xwînmêj li erdê rakir
Gundî,jêhat,Mistefa
Bingehê gel ava kir
Heval Selîm û Beyar
Du kotirên evîndar
Bo azadyê kovandar
Sor ji xwînê birîndar
Pale û Mehmûd û Jêhat
Rojeka nû l,me helat
Xwîn mizgînî bo me hat
Pîrozbîtin ew xelat
We xwîn û can bihevda
Bîrûbawer pê avda
Parta Gel bire pêşda
Alayê sor we helda
We dana qelayek
Parta Gel pîlayek
Xwîna we çirayek
Bo kurda hîwayek
Gel hemî diherin
Bi xwîna bawerin
Li hejara rêberin
hûn welat perwerin
Hey şehîd Hey şehîd
Gula sor hey Şehîd
Dê çîne wan rêya
Ya lêçûyn b,hîvîya
Ew şehîd bigazîya
Naberden wan rîya
Hûn d,saxin namirin
Wek roj û verin
Li rwîta bawerin
Bihara sor û zerin
Roja vî welatî
B,şehîda ew hatî
Mirin şev helatî
Bo jara b,xelatî
Hey şehîd hey şehîd
Gula sor hey şehîd
Hey şehîd hey şehîd
Gula sor hey şehîd

JI BÎRHATINÊN PÊŞMERGEYEKÎ

Pêla germa evînîyê ..
Wekî tolazên gundê me
Ez danabûme nav derya
Dava Eşqê..
Ez girtim û d,pêmin alya,
Çinge çinga bazinkên zer
Dêmê xir û enya kever
Ez kirbûme..
Zêrevan û şanê zerya,
D,wî çaxî da
Gurrya eşqa dilbera min
Meztirbû j,gurrya welatî û
..J,hemî gurrya
Min hizir d,kir
Mirov hemî..L,ser vê yasayê d,çin û
Mest û serxoşin bo perya
X X X X X
Spêdehyekê..
Hêj tarî bû
Hêşta roja..D,nav pirasîyên şevê ra
L,pişta çiya..
Nivistî bû,
Her çar kinarên gundê me..
Hatne girtin
Reşek û rêgirên şeva
Çeperên xo l,hawîr bestin,
Wek swîxura..
Berê stiryên xo dan gundî û
..Pêkve hatin
Du evîndarên bin peryê
L,paşya xanî derêxistin,
Êlçîyekî..
Piştî hizar kirêtîya
Serûçav lê b,tifê şiştin
Gotê çima
Dihî nîvşev..
Borrya sopa evê malê
D,çirîskara..Hera sor bû
"Se"yên gundî nednivistin ?
X X X X X
J,hingîwere minê zanî..
L,sîbera koçka "Sultanî"
"Evîn xewne ",
Hindî qamçî nehên sotin
"Jîn"direwe
J,hingîwere ..
Enî û dêm û bazinkên zer
Bûn bîrhatin,
Kevalê "Kotir û perya"
Bî..Perisgeha dilê min

I_WARBARAN

MELEVANÊ DERYA XWÎNÊ

Yadê min dît ji wêve hat
Weke rojê limin helat
Şikandin tev birc û kelat
Wî ji min ra anî xelat
X X X
"Lawkê min yê b,nav û şane"
Pêşmergê doza Kurdane
Semyanê keç û Xortane
Sehma serê dijminane
X X X
Yadê l,lawkê min binêre
L,şer û cenga weke şêre
Serê dijmina dihêre
Canê min qurbane jêre
X X X
Melevanê derya xwînê
Xwe avête nav êtûnê
Da bistînit mafê jînê
Joreş kelî da bi çînê
X XX X X
Xwîna şehîdan dikele
Agir û êtûn û pele
J,keç û xortan ra meşxele
Cîhê wana dilê gele.

DILDAR

SÊRIYANA HE

A..L,sêryana he
Dengê tirimbêl û birîsya
Guh l,bêdengîyê ker d,kirin.

Pîlkêt tavyê hirebay

Gulyêt genmî şe d,kirin

Ne esmanî b,êk carî rondikêt xo berdidan

..Ne hawîş d,bû

Ne rondikêt wî

Rwîyêt zevîya ter d,kirin

Biçwîkekî destêt xo dabûn delingêt qolçîyekî

Laçwînêt wî maçî d,kirin,

D,gotê mamo

Bextê teme..

Van dermana û evê sêvê û evê nanê

B,dizîkîve b,gehîne destê"Sanê"

X X

L,serê milê..

L,piştt dîwarê hişk B,asinî darêtî

Du çavêt zîq serûçavêt zer û pêtî

D,qulî ra seh d,kire biçwîkî û sêvê

Axînkêt dijwar vê diketin..

Kela girî kete lêvê

x X X

Dengekê jar û xendiqî

D,hinavêt wêda dikir gazî..

Temoyê min..

Dilê dayê bizivreve

Ger regekêt qolê şevê b,te bizanin

Tuyê minî..

Dê te girin!

Ah l,vê derê

L,def dayka te

Jiber birsê

Jiber lêdana wê pîrozya tu maçî d,key

Ji mêhvanîya xudê tirsê..

Hemo rojê deh biçwîk

D,kevin d,mirin..

Deh biçwîk d,kevin d,mirin.

M. QOÇANÎ

KARWANÊ ŞEHÎDAN

Li rêça İzzet ,İzzet dipirsî
Ji darê dijmin tucar netirsî.
Bi mihrebanî xebat niyazî,
Herdu şehîdin mam û birazî.
Newroza kurda kirin baweşe,
Li bejnê kirin kirasê reşe.
Newroza rengîn pelkezêrîne,
Li nav du Izzet bûye xemgîne.
Miha adarê ew lalezare,
Dewrî dirawe herdu cobare.
Xwîna şehîdan gulale sore
Da ser Newrozê li jêr û jore
Sê heyvê xemgîn ku ew bihare
Sorgul çilmisîn li bin sêdare
Şehîd li sêpî ,serî bilinde
Ala serbestî wî baz li bende
Çelenge Izzet,Yûnis bijare
Bûn biqurbanî kurdên hejare
Şemo hevale,roja karkere
Lehing û şêre li roja şere.
Ehmed û Yasîn ,Cemal kûzone
Jibo serbestî ew pencerone
Tîrêj li esman ewan duta kir
Dengê gelê kurd li jor belakir
Şakir û Miskîn ,Emer,Enwere
Jibo azadî ,we kir tevgere
Şehîd ne evin bi nav sêzdene
Stêr li esman sed û şazdene
Millet bizane Şehîd gewhere
Taca mirovan ji zêrê zere
Xweş nave şehîd ,şehîd bijare
Qazî şehîde,belê serdare
Pîroze pêşeng ,Karwan li kare
Warê şehîdan dîsa Adare.

RONAK

JİYÊ MIN

Jiyê min wek rwîbarekî
D,nav gelî û dol û nihalêt
Vî demî da
D,borît û d,çît
Dwîmahya wî dê hişk bît
An dê l,deryayekê bê bin da
Niqo bît
Kes nabêjît
Eve çi bû? Ew kîve çû
Dê kîve çît?

XXXXX

Buhar têtin..
Xemla wê ya ciwan û şeng
Lê demê pahîz gehiştê
Dê bêtê rabe direnge
Mana te bo vê cîhanê
Jan û jenge
Roj d,helêtin..Ronahya wê
Jîn û daxaz û evîne
Her dema şevê xo karkir
Tarî regand
Ronahî l,çi cih û wara
Diyar nîne

X X X X X X

Ev jiyê min wexereke
D,hête nava bajêrekî
Demekê kêm têda d,mînît
Rêvînkeke..
Hevsarê rêka xo d,kêşît
Ger ku şîrê zemanî hat
Dê pirçînît
Kevyeka befra çiyane
Her gava germê xo lêda
Dê bihujît
Bîte helm û ..
Dê revînît.

S_DEREŞÎ

NERAZÎBUNEN CEMAWERÎ...

nerazîbûnê li ser şehîdkirina I3 hevalên me yên qareman û pêtir ji I00 kesa ji xelkê bê gunah bi destê xwînmêjên Bexdad.

Li STOKHOLM

Li roja 28/4/I985 ê pêtir ji 500 kesan ji partîyên Kurdistanê û hinek Îraqî û hinek ji Swêdîyan xwepêşandaneka nerazîbûnê li bajêrê STOKHOLM saz kir. Xwepêşandanê ji sentiralê bajêrî destpêkir û heya gehişt berderê balyozxana rijîma Seddamê xwînmêj wêneyên şehîda û tabloyên nerazîbûnê hatine bilind kirin û têda daxwaza roxandina rijîma faşîsta Seddam hate kirin, di xwepêşandanê da 25 partî û rêkxirawên Kurdistanî û Îraqî birûskeyek îmza kir û ji Seddamê faşîst ra şandin, û têda nerazîbûna xwe li ser tîrbaran kirina I3 hevalên me û pêtir ji I00 kurdên bêtawanên din xuya kirin, û wêneyekê wê birûskê ji Pîrêz Dîkwîlar, Şekretêrê giştîyê neteweyên yekgirtî, û Olaf Palmê, Serok wezîrê Swêd, û wezîrê derveyê Swêd û hemî partîyên beşdar di berlemantoyê Swêd da û hemî rojname û Ajansên deng û basan li Swêd ra şandin. Radyo û Telefizyona Swêdê ev deng û base belav kirin, û her sê rojnameyên serekîyên Swêdî "Dagns Niyohîtir, Afton Bladît û Îksbirîsin " bi tîpên girs deng û basên tîrbaran kirinê û herwisa yên xwepêşandanê li gel wêneyên şehîdê nemir Faris û kurê wî Aras û yên diya Aras jî belav kirin.

Herwisa rojname û govarên Niştimanî û yên Erebî û Cîhanî jî tîrbaran kirina I3 hevalên meyên mêrxas û xebatkar, û pêtirî I00 kurdên bêgunah bi awayekî diyar belav kirin wekî: Govara EL-Hurîye, Jimare II4(II89) li I2/5/985 Govara Rîsalet El-Îraq Jimare 48/49 li Avdar-Nîsan/I985 .Rojnama EL-Xed EL-Dîmoqratî Jimare 20 li Nîsan/I985. Rojnama Mulheq Terîq-EL-Hurîye li Gulanê/I985. Rojnameyên EL-Sewre û EL-Be's yên Sûrî li 2/5/I985. EL-Cîhad Jimare I85 li 6/Hizîran/I985. Keyhan EL-Erebî. Û herwisa rojnameya "THE TIMES" li 2/5/I985 ê û rojnameya "I'Humanite " li roja 6/5/I985ê.

SÎKRETERE PARTÎYA...

yên demokratîk hêşta ji pêwîstîya danpêdanê bi mafên demokratîkên gelê kurd dûrin. Lê dîsa em bawerîn ku em dikarîn bi wan ra lihevbêyn li ser gunehbar kirina kuştargehên dirindaneyên ku li dijî gelê kurd têن kirin.

Em herdem li gorey berjewendîyên çîna karker û li ber tîroşka rêbîrên internasyonalîzma prolîtarî li Doza Netewayetîya Kurdî dinêrîn. Partîya Komunîst a Tirkî dibîne ku jibo çare lêkirina doza netewayetîya Kurdî divê gelê kurd mafê xweyê çarenûsî hebe, û mafê çarenûsê gelê kurd li Tirkî mafê wîye ji bo damezrandina dewleteka serbixwe. Em dinêrîn ku ev mafe nayê standin bêy serketina şoreşa gelêrî ya demokratîk û dijî Împeryalîzmê . Û em berevanîyê ji hindê dikîn ku gelê kurd bi azadî vî mafî bikar bîne .

Pir peywendîyên mikum li nava rêncberên kurd û Tirk da hene , dijminê herduyan yeke pêwîste îro hêzên herdu gelan yek bigrin li dijî Împeryalîzmê, li dijî destekên wê ,li dijî dîktatorî û faşîzmê, û ji bo pêkanîna Tirkîya demokratîk.

Ji alîyekî din ,ew babetên kongireya pêncan ya Partîya Komunîsta Tirkî biryar li ser dayn dupat kirin ku partî çewsandina netewayetî li dijî gelê kurd tawanbar dike, û dibîne ku erkê wêyê internasyonalîzmîyê ku piştevanîya xebata gelê kurd bike hindî di berjewendîya çîna karkerên cîhanê da be.

CEJNA ROJNAMEGERÎYA KURDÎ...

bo dayka meya dilovan Kurdistanê ku sereray van gurg û rûvîyan jî herdem nivîskar û rojnamevanên xwedî wijdanên heyn û çi zû ya di reng rastî û dirustî di vê xebata rewa da wê serkeve. Û paşeroj her ji bo gelê Kurd e.

xeta tèn, wekî ewî poèma kurdîye "Memè ù Eyşè" veçèkirîye ù sala 1934-a bi zimanè ermenî daye weşandinè.

Sùrèn Safaryan M wènekèşè ermenîayî bi nav ù denge. Vè dîwana ènsîklopèdîaèye bi sirèda tè gotinè, ku ewî sala 1963-a wèneyè dota kurdaye bi navè "Çînar" kişandîye, ku hejayî qîmetè bilind bùye.

Miqaleke ènsîklopèdîaè derheqa Saleh ed dîn Eyùbîdane. Wèda tè gotinè, wekî ew kurd bùye. Ew ji sala 1171-èda bùye hukumdarè Misrè ù sala 1187-a şerè dijî xaçgirada altindarî birîye. Nav ù dengè wî lawè kurda wan sala haqasî bela bùbù, ku ew dewran bi navè wî ù malbeta wî dinate navkirinè-dewrana Eyùbîya.

Ev dîwana ènsîklopèdîaè cikî mezin daye înformasîa derheqa komera Sùrîaèye erebada. Wèda tè gotinè, wekî vî welatîda kurd jî dijîn ù jimara kurda pey erebara ser jimara hemù binecîèd welète mayînrane. Wèda em usa jî dixùnin, wekî Sùrîa ji sala 1171-è hetanî sala 1250-î bin destè malbeta kurdaye Eyùbîyada bùye.

Ênsîklopèdîaèda gelek me'lùmetîèd hewaskar hene derheqa dostîya gelèd ermenîya ù kurdada. Mesele, cikî em dixùnin, wekî wilayeta bitlîsèda, di senceqa Sîirtèda 80 gundada ermenîya ù kurda mevdura tevayî jîne, bi dostî ù cînartîya qenc hevra derbaz kirine. Lè miqala derheqa qeza Sasùnèdane, wèda em dixùnin, wekî gava tirka davîte ser ermenîya, kurd dihatine pişta (hewara) ermenîya.

Vè dîwanèda usa jî me'lùmetîèd mayîn hene derheqa erf-edet, lîtèratùra, çande, zargotin ù deba kurdada, kîjan bi hewaskarî tène xwendinè ù çapkirina wana şe'detîya xemxurîya gelè ermenîaye qence hindava gelè kurdada.

TÊMÛRÊ XELÎL MÛRADOV

ÇAVPÊKETÎNEK BÎ ...

bi berhev kirina hinek jêderên dîrokî kir, û min li sala 1958 ê gotarek li jêr navê "Kurtîyeka dîrokî li ser çand û durumên jiyana cotkarên kurd li Îranê" û Piştî demekî min "Şarezayîya xwendina hevber kirinê ji bo çanda maddî ya kurda " belav kir.

Pirsyara 5) Tu ji zû ve kardikî , û te pirtûkek li ser şaristanîyeta maddî û rohîya gelê kurd nivîsandîye. Babetê bingehîn di vê pirtûkê da çiye ?

Bersiva 5) Raste, dikarim bêjim , ev kare berhemê hemî jiyana min bû di xwendina jiyana gelê kurd da . Babetê bingehîn yê ku min xistîye ber lêkolînê yekîtîya çand û şaristanîyeta kilasîkî û durumên jiyanê bi me'na etnografîya gelê kurd e, ku ji hev nabe, li ser parçebûna Kurdistanê ra. Em yê çendê bi şêwyekî diyar dibînîn li ser hîmê lêkolîna jêderên dîrokîyên dawîya sedsala nozdê û nîva yekê ji sedsalîya bîstê . Tiştek xuyaye : ku kurda- li ser cihê cihê bûna cihê jiyana xwe ra jî - herdem çanda xwe û hestên xweyên netewayetî parastîne, Mirovê kurd herdem dibêje ez kurdim, û herdem rewiştên xweyên maddî û rohî diparêze, li ser wan hemî hewildanên ku ji bo bişavtina netewayetî bi serê wan hatîn jî ra.

Pirsyara 6) Aya niha, di roja meya îroda, mirov dikare qala berdewamîya wê yekîtîyê bike ?

Bersiva 6) Ez bawerim mirov dikare qala berdewamîya yekîtîyê bike. Bi taybetî li herêmên hundirîn ji Kurdistanê , yanku ew herêmên têkilî bi gelên din ra têda nebûyî. Û ewjî ew herêmin ku kartêkirinên dulayî têda nebûyîn.

ÇAVPÊKETİNEK Bİ PİSPORA SOVÊTÎ TATYAN FÎDROFNA ERÎSTOVA RA

Peyamnêrê rojnameya GEL,rojnameya navînî ya partîya me,li Mosko çavpêketinek kir li gel zanaya sovêtî xanim Tatyana Fîdrofna Erîstova . Vaye emê deqê wê çavpêketinê ji xwendevanan ra bi zimanê Kurdî belavkîn:

Pirsyara I) Navê te , wekî pisporeka etnografîya gelê kurd, bi şêweyekî fireh li pir welatan da hatîye nasîn.Li İngiltera,Firensa, İranê û İraqê , û pir nivîsandinên te yên derheqa kurda li yekîtîya Sovêtî hatîne wergerandin.Dixwazîn bizanîn ku te ji kengî ve dest bi lêkolînan kirîye li ser etnografîya kurda ?

Bersiva I) Berî 35 salan,yanku li sala I949 ê, min dest bi xwendina dîrok û etnografîya kurdî kir, bi şêweyekî taybetî .Ewjî li demê ku gehiştîme xwendinên bilind li Enstîtuya etnografîyê ya ser bi Ekadîmîka zanistên Sovêtistanê.Hingî nameya xwe li ser "Kurd li İranê" nivîsand.

Pirsyara 2) Piştî berevanîya te ji wê nameyê te çi tiştên din li ser Kurda nivîsandin?

Bersiva 2) Min dest bi xwendina etnografîya kurda li piştî Qefqasê kir,ji lewra bi direjîya 25 salan her heyam heyam ez diçûme ew herêmên ku kurd têda dijîn,wekî Ermenistanê û Azerbaycanê û Ciyorcîya, ji bo civandina tiştên berçav di mozexane û erşîvan da û li ser bingehê wan tiştan û jêderên dîrokî min ev nivîsandinên jêr belavkirin:Seredaneka kurdên piştî Qefqazê ,Çend babet ji nexşên mafûrên kurdî,Dîroka xuyabûna navên gundên kurda yên îroyîn li piştî Qefqazê, û Tiştek ji etnografîya kurda li piştî Qefqazê û ew babetê ku li jêr navê "Hunerê amade kirna xwarinê li cem kurda"belavbûy.

Pirsyara 3) Nav û bangên teyên cîhanî ji ber pirtûka teya navdar"Kurd li piştî Qefqazê" bûn , ev pirtûka ku li derve çend caran hatîye wergerandin û çap kirin. Dengê vî karî li hindirê welatî çawa bû?

Bersiva 3) Rêzek bilind jêra hat girtin nirxandineka baş li cem min bi taybetî û

خستنه سەر نێت:- چالاک
chalakmuhamad@gmail.com

nirxandineka bilind ji alîyê zanayên kurdên Sovêtistanê,bitaybetî, nivîskarê diyarê Sovêtistanê zanayê komonîstê nemir Ereb Şamîlof yê ku pêşgotinek bo nirxandina wê pirtûka min nivîsandî.

Pirsyara 4) Te çi li ser Kurdistanê bi xwe nivîsandîye û belavkirîye?Yanku li ser kurdên li dervey Yekîtîya Sovêtî .Aya ew tiştên te li ser kurdên piştî Qefqazê civandîn alîkarîya te kirin ji bo xwendin û lêkolînan li ser şaristanîyeta rohî û durumên jiyana gelê kurd bi şêweyekî giştî?

Bersiva 4) Bêguman, di lêkolîna şaristanîyeta maddî û rohî ya gelê kurd da min dest

DÎWANA ÊNSÎKLOPÊDÎA ERMENÎAYE SOFÊTÊYE DERHEQA KURDADA

Çawa hemû dîwanêd ènsîklopèdîa ermenîaye Sovîètîye hetanî niha çapbûyî,herweha vè cildèda jî gelek miqale û melûmetîèd hewaskar hene derheqa dîrok,lîtèratùra,çande,ziman,deb û zargotina kurdada.

Miqaleke ènsîklopèdîaè derheqa Mèrxasè Yekîtî Sovîet,ewledè kurdayî hèja Semendè Elî Sîabendovdane.Wèda em dixûnin,ku ew sala I909-a li gundè Hesencanè,li wileyata Qersè ji dya xwe bûye.Ji sala I93I-è endamè Partîa Yekîtî Sovîètistanèye komùnîstîeye,podpolkovnîke (serhing). Ewî sala I950-î dibistana partîaèye bilind ya rex Komîtèa Navbendî ya PYSK temam kirîye,lè sala I966-a înstîtùta Ermenîstanèye malhebûna gundîtîè xilaz kirîye.Salès I938-I94I-è sèkrètarè komîtèa navça Elegezèye partîaèyî pèşin bûye.Destpèka Şerè wetenîèyîda çûye ber şer.Sala I944-a wextè azakirina Bèlorùsîaè,ber kenarè çemè Narvaè,rex gundè Dèzbontè bona efatîè û mèranîè hèjayî navè Mèrxasè Yekîtî Sovîet dibe.Ji sala I945-a Komîtèa Navbendîye Ermenîstanèda xebitîye.Sala I952-a Semend Sîabendov hatîye kivşkirinè çawa dewsgirtîè wezîrè Ermenîstanèyî malhebûna gundîtîè,lè ji sala I959-a hetanî îro ew serekè serwèrtîya wezîreta malhebûna gundîtîeye serekeye.Ew du cara hatîye bijartinè çawa dèpùtatè (endamè parlamènto) Şèwra Sovîètistanèye tewrebilind,çar cara jî dèpùtatè Şèwra Ermenîstanèye tewrebilind.

Semend Sîabendov,wè şùnda miqala ènsîklopèdîaèda tè gilîkirinè,bi xebata lîtèratùrîèva jî mijûl bûye.Sala I962-a poèma wîye " Sîabend û Xecè",lè sala I969-a poèma "Yazîya bextewar" ronayî dîtine.Ewî bi Aramè Çaçanra tevayî sala I957-a ferhenga "Ermenî-kurdî" hazir kirîye û daye çapkirinè.Semend Sîabendov bi gelek ordèn û mèdalava hatîye xelatkirinè.Ênsîklopèdîaèda usa jî wèneyè wî derketîye.

Du miqalèd ènsîklopèdîaè derheqa gundèd navça Aragasèye kurda-Sîpanè û Sengerèdanin.Xwendevan pè dihesin,ku van gundada dibistan,pirtûkxane,cîè doxtirîè hene.Wèda herwaha wèneyèd dîdemèd wan gunda derketine.

Miqala bi navè "Sovètakan grox"-da ("nivîskarè Sovîèt) tè gotinè,ku vè îdara dewletèda bi zimanè kurdî jî efrandinèd helbestvan û nivîskarèd kurdaye bedewetîè tène weşandinè,èn ku li Ermenîstana Sovîèt dijîn û diefrînin.

P'ara ènsîklopèdîaèye bi sernivîsara "Yekîtî Sovîet"-da hatîye nivîsarè,wekî bi hesabkirinèn sala I979-a Yekîtî Sovîètda jimara kurda II6 hezar bù,lè Ermenîstana Sovîètda-5I hezar . Kurd ji wan gelèd Yekîtî Sovîètin,ku nivîsara wana heye û piranîya kurda zimanè xweyî dè zimanè kurdî dihesibînin.

Karapèt Sîtal nivîskarekî ermenîayî welatè derekeyî pèşverù û naskirîye.Miqaleke ènsîklopèdîaè e'lamî xwendevana dike,ku ewî sala I954-a beyt-serhatîya gelè kurdaye "Ezoè şivan" veçèkirîye û bi zimanè ermenî daye neşirkirinè.

Ew p'ara ènsîklopèdîaèye derheqa nivîskarè ermenîayî berbiçev-Hmayak Sîrasda,em rastî wan

Bo lapere 4I

ku wana jî xizmeteka mezin ji bo rojnamevanî ya kurdî kirin, nemaze di warê çand û zimanê kurdî da.Lê rojnamevanîya kurdî piştî sala 1956 ê li kurdistana jêrîn pêngaveka giring û dîrokîn havêt di jiyana xwe da,bi taybetî ku Partîya Demokrat a Kurdistanê karî rojnameya XEBAT bi eşkera derxe,û vê rojnameyê karî rolekî giring bigêre di nasandina rûyê xebata neteweyîya kurdî , bi şêweyekî demokratîk .Piştî destpêkirina şoreşa Îlûlê ya mezin jî XEBAT wekî organeka resmî ji Partî Demokratî Kurdistan her ya berdewam bû , û bi her du zimanên Kurdî û Erebî derdiket.Bêguman partîya Demokrat a Kurdistana Îranê jî her ya berdewam bû li wî rêbazî.Lê li Kurdistana jorîn her ji demê ku Ataturk hatîye ser hukmî ne her rojnameyên kurdî lê cil û bergên kurdî jî qedexekirin,û pêtir ji nîv milyon kurda bi destên tirkên toranî yên tuximperest hatine kuştin.

Şoreşa Kurdistana Jêrîn jibilî Xebat ê li demê guft û goyan bi hikometên li pey hevên Îraqê ra, bi taybetî piştî sala 1966 ê rojnameyên "EL-Teaxî" û Birayetî jî derxistin. Van du rojnameyan rolekî giring dîtin di xebata poletîkî û çandeyî ya netewayetî ya Kurdî da ,çi li salên 1967 – 1968ê da û çi li salên 1970-1974ê da ku netenê pirbihatirîn rojnameyên neteweyîyên kurdî bûn belkî para Erebî,ya ku her roj derdiket, bûbû yek ji giringtirîn rojnameyên Îraqê û rojhelata navîn û giranîyek di cîhana rojnamevanîyê da hebû,dijmin pêtirî çekê pêşmergey ji wan rojnameyên şoreşê ditirîya,û her ji ber hindê jî bû piştî çend jimare ji Birayetî bi şêweyekî rojane derketîn yekser biryara daxistina wê derket,paşî,bi her halekî,ser ji nû ve bi şêweyekî heftîyane derket.Wan du rojnaman rolekî giring gêra di pêşveçûna çand û hunerê kurdî da,nemaze dirust bûna bi deyan tîp û komikên tîyatir û şano û mosîqa û reqasê li gund û bajêr û hemî deverên kurdistanê , herwisa çapkirin û wergêrandina bi deyan pirtûk û belavokan li ser kurd û kurdistanê.Rojê hezaran name ji xwendevanan ji gund û bajêrû xwendingeh û zanko û kargehên kurdistanê ji bo van du rojnameyan dihatin.Nivîskarê vê gotarê yek ji rojnamevanên van du rojnameyan bû .ji ber hindê bi direjî li ser van rojnama nivîsandin di gotareka din da ji bo dîrokê pir pêwîste.

Piştî şikestina şoreşa Îlûlê li sala 1975 ê ji ber ku çendîn partîyên pêşverûyên kurdistanî dirust bûn dîsa rojnamevanîya kurdî serê xwe helda û bi deyan govar û belavok derketin. Paşî li nav rêzên karkerên kurd li Swêd û Elmanîya rojava jî dest bi çapkirina çend govarên kurdî kirin "wekî Berbang,Armanc û Roja Nû, û xizmeteka mezin ji zimanê kurdî û kurdên derbeder ra kirîne û heya îro jî berdewamin,ji alîyê poletîkî da govara Armanc organa Partîya Pêşenga Karkerên Kurdistanê nimoneyeka bilindeji wan govaran.Her wisa govara Pêşeng organa navînîya Partî Demokratî Gelî Kurdistan ku bi herdu diyalektîkên kirmancî û soranî çap dibe yek ji wan govarane ku hêvîyeka pir lê tê kirin di meydana pêşveçûna rojnamevanîya kurdîya azad da ji bo xizmeta doza mafê çarenûsê gelê kurd û berevanî lê kirin û parastina çand û dîrok û zimanê wî.Govara Hêvî ku bi kirmancî û soranî û zazakî li Parîs ji layê Enstîtuya Kurdî derdikeve jî yek ji wan govarane ku çaverêya xizmeteka zora ziman ,huner,ferheng û dîroka kurdî lê tê kirin.Jibilî van govar û rojnameyên azad ku pêşengîya xebat û çanda netewayetîya kurdî dikin,îro çend xofiroşên kurd li Bexda çend govar û rojnameyên kurdî bi navê hikometa faşîst û şovênîya Bexda derdixin,ku hemî pêgotine û tirsinokîye û serşorîye li hember dagîrkeran û qet nikarin li ser bar û doxên rastînên îro tiştekî binvîsînin yan tiştekî li ser dîroka gelê kurd belav bikin,û eger car û baran tiştekî binvîsînin jî hemî vir û dirone û ji bo şêlî kirina dîroka netewayetîyê Kurdîye ji bo dilxoşîya dijminan û her tiştê li van salan li Îraqê li ser dîroka Kurdî hatîye nivîsandin û belav kirin her ji bo hindê bûye û wan core kesan jibo parastina destkeftîyên xweyên taybetî ew gunehên kirîn,eger mirov xwe bi kurd bizane çawa dê di van core têkdanên dîroka gelê xwe da beşdar be ku tenê di berjewendîya dagîrkeran da ye? Lê supas ji

Bo lapere 42

CEJNA ROJNAMEVANÎYA KURDÎ

Rojnamevanîya Kurdî tim pêşenga xebatê bûye.Çerxê(sedsala) Nozdê qûnaxeka mezin bû di xebata gelên jêr destelatdarîya dewleta Osmmanlîda,çi li rojhelata navîn da û çi li nîv dorgeha (şibih cezîre)Belqan da.Pir ji wan gelan karîn bi xebata poletîkî yan bi xebata çekdarî xwe rizgar bikin wekî Yewnanî,Elbanî, Bulgar û vangelan dewletên xweyên serbixwe da mezrandin.Egerên roxandinê giyanê İmberatorîyê di hejandin û ew bê hêz dikir,êdî çi bihane ji mana wê ra tunebûn,nemaze ku reftara wê bi gelan ra li ser hîmên zor û zordarî û dere begayetîyê yên çerxên navînî bûn.Eve ji layekî ve û ji layê din ve rûdana şoreşa pîşesazî li Ewrupa û peydabûna bîrûbawerîyên azadî û demokrasîyê ,nemaze piştî komona parîs û têkşikandina leşkerê Osmanlî li hember leşkerê Rosî,û li gel peydabûna hezaran sûxir û ajanên İngilîzî û Elemanî û Firansewî, her wisa hemî hoyên navxweyî û yên derveyî di berjewendîya mana İmberatorîyeta Osmanlî nebûn.. Ji lewra ku gelên din yên jêr dest jî daxwaza mafên netewayetî kirin û dest bi girêdana peymanan û wergirtina harîkarîyan kirin bi dewletên Ewrupa ra. Wisa İmberatorîyeta pan û berîna Osmanlî kete destên İngilîzî û Firensa,yên ku dilşewitîyên xêr û bêrên deverê û zengînîyên erdê wê,û nemaze ku nîşanên erkyolocî hebûna deryayeka bêbin ji pitrolê dida xuya kirin, ku jêra digotin zêrê reş , Û jibilî armancên din jî yên poletîkî û sitratîjîk. Û wekî gurên har û birçî çavên wan li dû delîvekê bûn.

Kurdistan jî yek ji wan welatên bindestê İmberatorîyeta Osmanlî bû ,û ji mêje bû ku gelê kurd ji zordarî û dirindeyîya van kolîdarên dagîrker bêzar bûbû.Her ji ber hindê bi dehan serhildanên li dijî wan çêkirîn û bi deyan helbest û nivîsandin û tiştên folklorî yên wî demî hene ku wekî neynikê(xwedîkê)jan û derdên gelê kurd nîşan didin,bi taybetî helbestên Hacî Qadir Koyî ku ne her qala êş û janên gelê kurd xuya kirîne lê gelê handay ji bo hevgirtinê û xebata çekdarî li dijî koledaran.Bêguman ji mêje bû rojnamevanî li Ewrupa peydabûyî,bi şoreşa pîşesazîyê ra , lê derxistina rojnameyekê ji bo neteweyekî bindest û bêçareyê wekî kurda şoreşeka poletîkî û çandeyîya mezin bû , û destpêkeka nû bû ji bo xebata rizgarîxwaza neteweyê kurd.Her ji ber hindê derxistina rojnameyekê bi navê"KURDİSTAN" yek ji mezintirîn çekên xebatê bû.Rojnameya Kurdistan ,ku yekemîn jimara wê li 22ê Nîsanê li sala I898ê li derbederîyê.li Qahîre, derketî,rolekî jêhatî di handan û huşyar kirina netewayetîya kurdan da gêrand.Piştî yekemîn şerê cîhanî gelek rojnameyên din yên kurdî li dervey welatî û li nav kurdistanê jî derketin,ji teva jî giringtir rojnameya hikometa Kurdistana jêrî bû bi navê "ROJÎ KURDİSTAN" ku sala I922 derketî,û li ser hindêra ku tenê çend jimare jê derketin jî,lê rolekî baş di xebata netewayetî da gêrand û bi deyan rojnamevanên dilsozên wekî Refîq Hilmî û Şêx Nûrî Şêx Salih têda kar dikirin.Piştî rojnama Rojî Kurdistan rojnameya JİN,ku Pîremêrdê nemir derdixist, derket û rojnamevanîya kurdî kete qûnaxeka nûtir ji jiyana xwe û karî rolekî mezintir bibîne di tomarkirin û parastin û geşkirina çand û dîroka meya netewayetî da.Û ya giringtir ji pakkirina ziman û nivîsandina kurdî ji zimanên biyanî.Heya damezrandina Komara Demokratîk a Mehabadê rojnamevanîya kurdî bi vî rengî bû.Lê ronakbîrên Komara Mehabadê karîn rojnamevanîya kurdî bêxin qûnaxeka nûtir di xebata îdolojîkî da di rêya rizgarî û azadî û demokrasîyê da li seranserî xaka Kurdistanê .Rojnameya Kurdistan nimoneyek bû ji rojnamevanîya kurdî ku serokê komarê bi xwe serperestîya wê dikir,ji bili rojnameya LAWAN Û ZAROKAN , û her di wî demî da govarên GELAWÊJ û HAWAR derdiketin ,

JÎ RAPORTA POLÊTÎKÎ YA PARTÎ DEMOKRATÎ GELÎ KURDÎSTAN

PÊWÎSTÎYA BEREYÊ NÎSTÎMANÎ YÊ KURDÎSTANÎ

Birastî helbûna şoreşê li Gulana I976ê û geşbûnên paş wê hatîn,û berdewamîya şoreşê bi her awayekî,kênceka mezin li ser wireya "Me'newîyat" gelê me hebû. Û bi rastî sinorek ji bo wire-berdanê û bê omêdîyê, ya ku li pey şikestina 1975 ê peyda bûy , danî . Lê bi nêrîna me ew tengasîya ku ji ber şkestinê çêbûy bi awayekî rast nehatîye çareser kirin.Hêzên rastrew"Yemînî" hinek cihên xwe di şoreşê da bidest ve anîneve û perçebûn di nava rêzên hêzên bikar di şoreşê da rewşeka xirab û bêbawerîyê di nava rêzên cemawerî da peyda dike.

Civandina hêzan ji demê şkestinê heya niha ya berdewame û nemaze di van du salan da. Em vê civandinê bi giştî bi kireka qenc dizanîn,lê divê kar bikîn ji bo guherandina wan bo civandina hêzên demokratîkên şoreşgêr di rêzekê da û pêşve bibîn.berew damezrandina rêkxistina pêşeng a Kurdistanê, û her wisa kar bikîn ji bo yekîtîya hêzên niştimanî di bereyekî da û dupatkirina pêwîstîya dûrxistina hêzên rastrew û paşverû.

Hebûna hêzên çekdarên destekên poletîkîyên cihê cihê pêwîstîyeka bi kiryar li ser pêwîstîyên damezrandina bereyekî niştimanîyê Kurdistanî zêde dike.

Piştî rêkketina II/Avdar/I970 Tevgera Kurdî di sîstemê tevgereka gelêrî ya fireh da li jêr rêberîya serokekî niştimanperwer da , ku Mistefa Barzanî bû, yekgirt"bû yek".Bi nêrîna me ew sîstem bi wî demî ra derbazbû û kes nikare careka din wî sîstemî vegerîne,lê niha sîstemê bi kêrhatî bereyeke ku hemî hêzên niştimanî bi şêweyekî wekîhev têda beşdar bibin . Serketina karê bereyî li Kurdistanê rê xweş dike ji bo bereyê niştimanî yê ..... li Îraqê, û civandina refên gel bi awayekî demokratîk û pêşverû, û pêşdabirina kira şoreşgêrîyê di hemî waran da li Kurdistanê,cihê şoreşgêr û azadîxwazan.û penageha wan kesên ku ji zordarîya faşîyan revîn.

Û damezrandina bereyê niştimanîyê Kurdistanî rêya girêdana kongireya Kurdistanî ya giştî hêsan dike, û pêwîstîyeka giringe ji bo rûberûkirina dirumên Rojhelata Navî û rûdanên wê,yên ku herdem tên guherîn,û gelek rê û asoyên başên têda ji bo pêşdabirina Tevgera Rizgarîxwaza Kurdi û pêkanîna serketinan di rêya bidestve anîna mafên rewayên gelê me.

SILAV BO PARTÎYA ME, *P.D.G.K*,

Roja 26/7/I985 ê bîrhatina çarêye a damezrandina partîya me,Partî Demokratî Gelî Kurdistan.Bi vê helkeftinê Desteka Nivîskarên govara Pêşeng pêxoşe gerimtirîn silav û rêzên şoreşgêrî pêşkêş bike ji bo serokatî,endam û pêşmerge û hemî tagirên partîyê.Û ji bo wan,û ji bo canê şehîdên partîya xwe Nûrî Şaweys, Gundî,Kawe,Faris,Cengo,Şemoy û hemî hevalên wan yên qareman,ewên ku bi xwîna xwe ya pîroz alayê xebata partîya me bilindtir kirî,sozê dide ku govara Pêşeng her dem xetîrek be di rêya xebatkarên şoreşgêr da ji bo belavkirina bîr û bawerîyên pêşverû,û herwisa her peyveka wê gulleyek be di sîngê dijminên gel û welatê me ra.

Bijît partîya me,partîya karker û rêncber û roşenbîrên şoreşgêrên Kurdistanê.

DESTEKA NIVÎSKARÊN GOVARA PÊŞENG

NERAZÎBÛNÊN CEMAWERÎ LÎ SER TÎRBÀRAN KIRÎNA HEVALÊN ME

Li pey wê kuştargeha mezin ya tîrbaran kirina hevalên meyên nemir Faris,Cengo,Şemo,Cemal,Rizgar,Memo,Hekar,Hewzad,Deştî,Siwaro,Cotyar,Siyamend,Berevan û pêtir ji 100 welatiyên kurd bi destê rijîma faşîst û xwînmêja Seddam,li meha Adara borî,li zîndana Mosil da, Partî û hêz û rêkxirawên welatparêzên Kurdistanî û Îraqî û gelek hêzên pêşverûyên Erebî û Komeleyên Kurd li Ewrupa nerazîbûna xwe diyar kirin û Seddamê dîktator û rijîma wîya noker û girêdayî tawanbar kirin. Û ji wan partî û rêkxirawên ku nameyên serxoşîyê ji partîya me ra şandîn Partîya Komunîsta Îraqê,Partîya Sosyalîst a Kurdistan a Îraqê,Partîya Sosyalîst li Îraqê ,Tecemu'a Demokratîka Îraqê , Partîya Pêşeng a Karkerên Kurdistanê,Tevgera Rizgarvanên Kurdistanê(KUK-SE),Partîya Sosyalîsta Kurdistana Tirkî,Partîya Karkerên Kurdistan a Tirkî,Partîya Karkerên Kurdistanê(K.Î.P),Yekîtîya Sosyalîst a Kurdistana Tirkî,Yekîtîya Lawên Sosyalîstên Kurdistanê û Yekîtîya Lawên Kurdistanê .

Her wisa refên gelê me li hindurî Kurdistanê jî bi rê û awayên cihê cihê nerazîbûna xwe diyar kirin û bi hezaran xelk li civînên bîranîna wan şehîdan da amadebûn,çi civînên nihênî û çi yên eşkera yên ku xwedîyên şehîdan li ser şef û hereşeyên rijîmê ra jî saz kirîn li devera Behdînan da,çûnkî ev şehîde ji bajêr û gundên cihê cihê yên Behdînan bûn.Herçende rijîma faşîst hinek ji xwedîyên şehîdan girtin û civînên bîranînê qedexe jî kirin.

Li roja 28/Nîsana borî jî Bereyê Niştimanîyê Demokratîk civîneka bîranînê ji bo van şehîdan li Şam ê saz kir.Ev civîne li baregayê Lawên Demokratên Felestînî saz bû, û gelek partî û hêzên niştimanparêzên Kurdistanê û Îraqê û yên Erebî wekî Bereyê Demokratîk ji bo rizgarîya Felestînê,Bereyê Gelêrî ji bo rizgarîya Felestînê,Tevgera Rizgarîya Felestînê-FETH- û Partîya Komunîsta Sûrîyê, û zêdey 300 kesan ji Kurd û Îraqîyan amadebûn.Û Tevgera Rizgarîya Felestînê selkeka gula bi xwe ra anî bû , û li ser nivîsandibû "Şehîdên Kurdistanê Şehîdên Felestînêne" .

Li roja 29/Nîsanê ,û ji bo sê rojên li dû hev, hevala li QAMIŞLO civîna bîranînê saz kir,û jibilî partî û rêkxirawên Kurdistanê û yên Îraqê pêtir ji 800 kesan têda amade bûn.Hemîya xemgînîya xwe ji ber şehîd bûna hevalan,û nerazîbûna xwe li hember rijîma faşîsta Seddam xuya kirin.

Û li roja 24/Nîsanê hevalên ser bi Bereyê Niştimanîyê Demokratîk xwepêşandaneka zêrevanîyê li hember balyozxana rijîma Îraqê li LONDON saz kirin,ji bo bîrhatina IIê ya kuştargeha Qeladizê û ji bo nîşandana nerazîbûna xwe li ser tîrbaran kirina hevalên me yên nemir.Herwisa hevalên partîya me çend civîn bi nûnerên rêkxirawa Lêborîna Dewletan ra kirin,û çawanîya tîrbaran kirina wan hevalan û xelkê din yê bêgunah jêra xuya kirin.

Li roja 2Iê Gulanê jî xwepêşandaneka nerazîbûnê ya mezin li hember balyozxana rijîma Îraqê li VÎYENA li Ustirya saz bû,û pêtir ji 200 kesan ji kurd û Îraqîyan têda beşdar bûn.

Li roja I8/Gulanê Komîta Bereyê Niştimanîyê Demokratîk li EMSTÎRDAM bi helketina tîrbaran kirina pêtir ji I00 kurda,û hevalên meyên nemir jî bi wan ra,bi destê rijîma dîktator civînek saz kir.Di wê civînê da hevalên partîyên Bereyê Niştimanîyê Demokratîk û nûnerên Tevgera Rizgarîya Kurdistanê(KUK-SE),Partîya Komunîsta Tirkî,Hêzên rizgarîya Felestînê ,Bergirîya Niştimanî ya Lubnan, Rêkxirawa Mişextên Mexribî,Yekîtîya Lawan û xwendevanên Kurdistanê li Ewrupa-Tayê Holenda û gelek rêkxirawan û xelkê serbixwe têda amadebûn.Û nûnerê Bereyê Niştimanîyê Demokratîk gotarek xwend û kira dirindaneya Seddamê xwînmêj gunehbar û rîswa kir.Ji layekî dinve Partîya Sosyalîsta Aştîxwaza Holendî birûskeyeka nerazîbûnê ji Seddamê faşîst ra şand û nerazîbûna xwe li ser tîrbaran kirina hevalên me xuya kir.

Li roja I5/6/I985 ê li bajêrê BON rêkxirawa partîya me li Elmanîya bi harîkarîya Partîyên dost û heval xwepêşandanek saz kir ji bo

BO LAPERE 42

Li vir jî giringîya Yekîtîya Çep diyar dibe ku bibe bingehek ji bo rakêşandin. û civandina opozisyona gelêrî di nava refên gel da, û eve pêwîstîyeka giringe û dikeve ser milên me. Dema gelê me bawerîya serketinê bidin Yekîtîya Çep hîngê rê li burciwazîya û pêkanîna armancên wan tên girtin. Armancê partîya me ewe Yekîtîya Çep pêşengîya opozisyona gelêrî bigre destê xwe, û divê di vî warî da poletîka burciwazî pûç bike. Û partîya me dixebite, û wê berdewam be jî li ser xebatê, bi hemî pêçêbûnên xwe ji bo pêkanîna vê yeka han.

Pirsyar: Hûn rewşa aborî û civakî li Tirkî û jiyana refên gel çawa dibînin?

Bersiv: Dixazim bi kurtasî bersiva vê pirsa we bidim. Ji ber ku ne tenê yek gel li Tirkî dijî, belkî pir gel têda dijîn, li serî gelê Kurd, yê ku her roj tê çewsandin, û Ereb, Laz, Çerkes û Ermenî jî tevî gelê Tirk dibin çewsandina aborî û poletîkî da dijîn.

Di salên 1960 an da sermayedarîya monopol li Tirkî çê bû û li salên 1970 da destelatdarîya aborî û poletîkî bidestve girt. Û li dawîya salên1970 "biryarên 24/Çille/1979" derxist û li gor wan biryaran têorîya Frîdman cîbibî kir, yan ku rê da sermayedarîya monopol ji bo bikar anîna poletîka aborîya serbest. Li pey van biryaran mêtina sermayedarîya monopol kete warekî bê sinor da, û hikomet jî di berjewendîyên wan ra bûye zêrevan. Serokê perlemantoyê kartonî yê ser bi cunta leşkerî a faşîst bi serokayetîya Turkut Ozal bi xwe vê poletîkê bikar tîne.

Bazirganîya derve jî monopol kirin, ji lewra bazara hindûr şikest û karîna cemawerê rêncber bi şêweyekî mezin kete xwarê. Ji ber giranîya nirxan feqîr û xizan zor bûn, Destelatdarîya bê sinora sermayedarîya monopol rewşeka pir xirab ji bo gelê me peyda kirîye, di heftîyekê da 14 kes xwebixwe dikujin. Li İstanbulê bi tenê her salê 176 zarok li kolanan dimînin, çunkî dayik nikarin wan xwedî bikin. Di geryaneka Turkut Ozal da li welatî mirovekî xwe avêt pêşîya wî û kire hawar" Ez birçîme" û gilîyê poletîka hikometa wî ya aborî kirin, heya belavokên burgiwazîyan jî ev rûdawe eşkera kir. Ordîyê bêkaran roj bi roj zêde dibe, û dijwarîya jiyanê gehiştîye warekî bêhedar. Gelê me tê paldan berew jiyaneka civakîya here xerab. Dema mirov li van du nimûnên "ku min li jor gotîn" binêre hîngî rewşa gelê me bi çakî xuya dibe.

Gelên ku li Tirkî dijîn û têne paldan berew rewşeka civakîya xirabtir ji ber poletîka aborî tu hewildan ji bo dirust kirina rewşa aborî neditîne, û ev kare jî ji alîyê herkesî tê zanîn, û tu nîşan jî tunene ji bo başbûna van rewşan di dahatîda.

Berê, çandinê sûdekî mezin digeyande aborîya welatî lê ji ber ku ew jî kete bin kontirola sermayedarîya monopol alozîya aborîya giştî ew jî (çandin) da pêş xwe. Û ji ber sermayedarîya monopol karîna kirîn û firotinê lawaz bû û ziyaneka mezin bi cotkaran ket.

Bi kurtî rewşa aborîya sermayedarîya lerzok li Tirkî, ya ku bi derve girêdayî, roj bi roj lawaztir dibe û berew têçûnê diçe. Ev rewşa sermayedarî dibe egera nexoşbûna jiyana civakî a cemawerî, û gelên me roj bi roj ji vê rijîmê bêhêvîtir û bêbawerîtir dibin û ev rijîme hêdî hêdî berew nemanê diçe.

Bo we peyman, bo gel ji soz
Ji bîr nekîn xwîna pîroz
-Pêşmergeyên Gel-

ewe ku em bi giringî Yekîtîya Çep dinirxînîn, û ezê egera vê nirxandinê jî ji we ra xuya kim.Em fireh kirina Yekîtiya Çep pir giring dizanîn,û eve dikeve ser milên me , damezrênerên Yekîtîya Çep,çunkî damezrandina Yekîtîya Çep li ser hîmên saxlem fireh kirina wê misoger dike.Îro di xebata şoreşgêrîyê li Tirkî û Kurdistana Tirkî tenê Yekîtîka Çep heye,Yekîtîya Çep tenya rêye li pêş gelên me,ji lewra divê li ser hîmên saxlem be,taku bikaribe bi erk û berpirsyarîyên ser milê xwe rabibe.Çunkî me di azmonên xebatgêrîyê da dîtîye ku bereyê li ser hîmên saxlem nehatbe damezrandin sernakeve û jiyê wî jî direj nabe.Ji bo mikum kirina Yekîtîya Çep ji alîyê poletîkîve xebat wê bê kirin û herwisa jî ji bo mikum kirina bingehê wê ji alîyê cemawerî ve,li nava rêncbera da,ûgereke ev herdu alîye bi hevra bêne pêşxistin.

Divê ew partîyên li nav Yekîtîya Çep da di navbera xwe da yekîtîyeka mikum û bihêz pêk bînin li ser bingehê programê Yekîtîya Çep.Eger hat û hinek partîyên din têkevine Yekîtîya Çep û bêy ku ev yekîtîye sîstemekî hevgirtinê peyda bike li navbera wan partîyan da li ser bingehê programê Yekîtîya Çep hingî ew nabe sîstemekî civandinê,û tenê armanc jê pêtir kirina jimareya partîyane di nav da.Ji ber vê çendê û ji bo damezrandina bereyekî gelêrî yê hevgirtî li dijî faşîzmê di dahatî da û ji bo pêkanîna destelatdarîya hevgirtî ya gel.Vêca Yekîtîya Çep di alîyê poletîkî û gelêrî ve û pêşvebirin û mikum kirina wê karekî giring û pir pêwîste.

Pirsyar:Helwîstê we li hember mafên gelê Kurd li Kurdistana Tirkî Çiye?

Bersiv: Ezê bersiva we bi Peragrafekî dim ji programê partîya me li ser vî babetî"Destelatdarîya gelêrî ya demokratîk: divê mafê netewayê Kurd bê parastin di daxwaza wî da di perçebûnê û pêkanîna dewleta xweya serbixwe yan yekîtîyê bi rêncberên Tirkî ra li jêr siya dewleta merkezî yan jî destnîşanîya nûnerên xwe di civatê da û ew ya serbeste di helbijartina mafê çarenûsê xwe bi viyan û xwesteka xwe."

Partîya me bi mafê çarenûsî jî bi tenê qayil nabe belkî bi şêweyekî rêkxistinî û xebatgêrîyê diyar têdikoşe ji bo piştevanîya vê gotina xwe ezê biryareka civîna Komîta Navînîya partîya me vegêrim ku li sala I984ê derketî:" Kurdistan welatekî serbixwe ye ,ev rastîye, netewê kurd neteweyekî serbixweye ,vêca prolîtarîya vî welatî li kêleka xebata xweya çînayetî ji bo azadîya gelê xwe jî dixebitin.Ji bo pêkanîna van armanca welat pêwîstî çîneka pêşenga niştimanîye.Ev pêşenge jî di pêwîstîya damezrandina partîyeka Komunîsta taybetî bi vî netewey da tê xuya kirin.Û partîya me vê çendê wisa xuya dike:(A) Harîkarî kirina Prolîtarîya Kurdistanê ji bo damezrandina Partîya xweya Komunîsta taybetî bi gelê xwe ve. (B) Partîya me biryar daye partîya prolîtarîya Kurdistanê û partîya prolîtarîya Tirkî li jêr sîya Partîyeka Komunîsta Yekgirtî bin.

Partîya me "P.K.K.T" ji bo pêkanîna partîyeka yekgirtî dixebite , û ev kare jî di rêya hevkarîyê bi Partîya Kar a Komunîst a Kurdistanê rêkxirawa rastîn a prolîtarîya Kurdistanê pêk tê."

Pirsyar:Rewşa huşyarbûna gelêrî li hember rijîma faşî di nav welatî da çawaye?

Bersiv: Huşyarbûna gelêrî li hember dîktatorîya faşîst li Tirkî û Kurdistana Tirkî bi giştî berew pêş diçe. Nehêlana mafên demokratîkî û poletîkî û aborî ji layê dîktatorîya faşîst ve,û herwisa nehêştina mafên demokratîkîyên netewê Kurd û qedexe kirina rêkxistina û ... rêya huşyarbûna gel xweş dike. Û pêşketina huşyarbûna gelêrî dibe egera huşyarbûna burciwazîyan ,heya ku îro perçek ji burciwaziya paşverû jî poletîka lîbralî digêrîne,û dijayetîya cunta destelatdar derdikeve. Tayê burciwazîya Sosyal-Demokrat ji bo rakêşandina pêşdaçûna huşyarîya gelêrî bo alîyê xwe hewil dide. Birastî jî armancê burciwazîyê ewe ku serkêşîya opozisyona gelêrî bêxe destê xwe, û vê opozisyonê ji enirjîya şoreşgêrîyê vala bike.

ÇAVPÊKETINEK LI GEL SIKRETERÊ PARTÎYA KED A KOMUNÎST A TIRKÎ HEVAL TESLÎM TORE

Pêşgotin:

Di destpêkê da ez pir supasîya hevalên xweştivî li desteka nivîskarên rojnama GEL û govara PÊŞENG dikim, ji bo ku ev delîve da ye min, ev delîva ku dibe helkeftinek ji bo nasandina peywendîyên xweş li navbera Tevgera Rizgarîxwaza Kurdî li Kurdistana İraqê û Tevgera xebata çînayetî li Tirkî. Herwisa silav û rêzên germ pêşkeşî nivîsvan û xwendevan û hevalên rojnama GEL û govara PÊŞENG ê dikim. Vaye kurtasiyek ji jiyana min:

Li sala 1960 ê da min di rêzên Partîya Karkerên Tirkî(T İ P) da dest bi xebata şoreşgerî kir. Di wan deman da poletîka İmperyalîstîya kolonyalîzma nû li rast welatê me li nava destbiserdagirtinê hêdî hêdî xuyatir dibûn. Û hevrikîya navbera gelên me û İmperyalîzmê(bi taybetî İmperyalîzma Emrîkî)kûr dibû. Û xebata çînayetî gehiştibû qûnaxeka mikumî û pêşketinê, her di wî demî da jî hewilda nên paşverûyên burciwa ji bo nehêlana vê xebatê fireh dibûn.

Di wî demî da Partîya Karkerên Tirkî rêya xebata"Aştî" û "Perlemanî" bi tenê li pêş xwe danîbû. Ji lewra ez li salên 1968-1969 ê ji wê partîyê derketim. Li sala 1970 ê min û hevalên xwe Husên İnan, Dinîz Gizmîş, Yûsif Aslan (Ev hevale li sala 1972 ê hatin tîrbaran kirin) û Sinan Cimgîl, Albaslan, Ozdoxan û Qadir Manxa(Ev hevale li çiyayê Norhak di şere kî mezinda bi hêzên burciwazî ra şehîd bûn)û Cihan Albitkîn, Omer Ayna, İbrahîm Ozturk, Ewnî Xokoxlo û hinek hevalên din leşkerê Gelêrî ji bo rizgarîya Tirkî"T.H.K.O"damezrand.

Me li dawîya sala 1970 û destpêka 1971 ê ji bo cara yekemîn di dîroka xebata Tirkî da dest bi xebata çekdarî kir . Li 12 ê Avdarê li sala 1971ê dîktatorîya leşkerîya faşîst destelatdarîya welatî xiste destê xwe, û derbeka bihêz li rêkxistina me da, û ew hevalên serkirdayetîyê(yên min nevên wan li jor gotîn) şehîd bûn, û xebata meya çekdarî pûç bû . Hîn gî hevalên kurd û tirk di vê rêkxistinê da bi hevra dixebitîn, û demê hevalê me Dinîz Gizmîş tîrbaran kirîn wî bangkir û got"Bijî xebata rizgarîxwaza gelên Kurd û Tirk" û ev gotina wî her ma û ji bîra neçû, ji lewra rêkxistina me bi lez rêzên xwe gehandine hev û li dawîya sala 1973 ê û destpêka 1974ê kete xebatê. Di wan deman da bîr û bawerîyên Mawî bihêz ketin û cihê xwe li nav rêkxistina me da jî peydakirin. Li sala 1975ê di nav rêkxirawa me da bi tundî got û bêj li ser bîrûbawerên Mawî dihatine kirin, û ji bilî min hemî endamên Komîta Navînî bîr û bawerên Mawî helgirtin. Li sala 1976ê parçebûn çêbû û me, ew kesên xwedîyên bîr û bawereka wekhev, (T.H.K.O/M.D) damezrand.

Pirs: Dixazîn bi kurtasî dîroka partîya xwe ji xwendevanan ra bêjî.

Bersiv: Dîroka partîya me bi damezrandina Leşkerê gelêrî ji bo rizgarîya Tirkî(T.H.K.O) û (T.H.K.O/M.B) ra dest pê dike. Lê dixazîm xuya bikim ku tevgera(T.H.K.O/M.B) ji Tevgera Demokratîka Şoreşgêr ya Çep derket û xebata xwe li ser rêya Marksîzm-Lenînîzmê pêşda dajo. Li dawîya sala 1975ê bîrûbawerî û dîtin û poletîka(T.H.K.O/M.B) li ser rûpelên rojnameya "Yekîtîya kar" derketin. Heya sala 1980 me xwe amade dikir ji bo damezrandina partîyekê. Û li meha Gulanê sala 1980 Kongireya partîyê hate girêdan û partîya me"Partîya Kar a Komunîst a Tirkî"(T.K.E.P) hate damezrandin. Rêya partîya me di program û sîstemê navxweyîyê partîyê da hate xuya kirin, û ewjî Marksîzm-Lenînîzm û Enternasyonalîzma Prolîtarîye. Piştî damezrandina partîya me Cunta faşîst a leşkerî hate ser hukmî, û li ser rewşên nexoş û karê nihênî û zordarîya berdewam ra jî partîya me xebata xwe pêşda dibe, nemaze di hindirê welatî da.

Pirsyar: Hûn Yekîtîya Çep çawa dibînin?

Bersiv: Bersiva min tenê gotineke, ewjî

SİKRETERÊ PARTÎYA KOMUNÎST A TİRKÎ DERHEQA DOZA KURDA DİPEYVE

Di çavpêketinekê da bi govara EL-NEHC, jimare 7 Şibat/1985 ê ra, sikretêrê giştîyê Partîya Komunîst a Tirkî heval Heyder Kotlo li ser poletîkên dîktatorîyeta Faşîsta destelatdar li Tirkî peyivî, û rola dûvikî û reşekîya Tirkîyê li bin sîya ceneralan, dirumê terorîstî di welatî da li piştî helbijartinên binav û li ser rêbaz û poletîk û peymangirêdanên partîya xwe jî peyivî. Wî helwîstê partîya xwe li hember doza kurdî û poletîka Tirkîyê li rojhelata navîn da jî xuya kirin. Ji ber helwîstê rêbîrî "Mebde'î" yê ku heval Heyder Kotlo li hember doza gelê me xuya kirî, ev helwîstê ku partîya wan ji kongireya pêncan da standî, emê deqa gotinên sekretêrê giştîyê Partîya Komunîsta Tirkî li barey doza netewayetîya kurdî ji xwendevanan ra bi kurdî nivîsînîn:

El-NEHC: Partîya Komunîsta Tirkî bi Doza Kurdî ra çawaye?

Kotlo: Gelê kurd ku($\frac{1}{5}$)a xelkê Tirkîya pêkdîne ducarkî tê çewsandin. Gelê Kurd ji layê monopolên deverê û yên biyanî ve jî tê çewsandin, û ji layê dewlemendên mezin ve jî herwisa ji layê netewayetîve jî bi tundî tê çewsandin, û sereray ew xebata gelê kurd kirî li kêleka Tirkan di xebata rizgarîya nîştimanî da li dijî hêrişa İmperyalîzmê, burciwazîya Tirkî her berdewame li ser poletîkên çewsandin û qirkirinê ya ku ji İmberatorîyeta Osmanlî pagvemay, li gel zêde kirina hinek alîyên nû bo wê poletîkê. Burciwazîya Tirkî dan bi hebûna Kurda jî nade, û bersiva daxwazên gelê kurd bo mafên netewayetîyên demokratîk bi kirên dirindeyî dide, û her di wî demî da dan bi mafên demokratîkên bingehîn yên kurda nade, wekî mafê bikar anîna zimanê xweyê neteweyî bi azadî û nivîsandin û peyivîn û xwendinê bi zimanê Kurdî...û h..d, Kurdistana Tirkî ji hemî deverên welatî paşvemayîtir ma di warê aborî da.

Piştî conta faşî hukim girtîye destê xwe poletîka çewsandinê û qir kirinê pêtir lêhatin û gehaye warekî nû. Xuyaye ku terora dewleta Şovênî ji havîna 1984 ê ve gehaye awayekî bêsinor. Hêzên leşkerî û çekên giran şandin deverên kurdî û ceneralên leşkerî di çend kirên dijî gelê kurd da kuştargeh dirust kirin.

Li İlûl-Çirya pêşîn hêzên Ozal-Evrîn bi rêkketin li gel rijîma paşverûya Seddam ketin xaka İraqê û di beyannameyên resmî da jî xuya kirin ku bi deyan hezar kurd hatîne kuştin, û çend hezar jî hatîne girtin. Û hêjî berdewamin hêrişa dibene ser gundên kurda, û şikencê bisere xelkî dînin û gundan ji xelkî vala dikin. Rijîmê şerekî nexuya li dijî gelê kurd destpêkirîye. Partîya me her ji rojên destpêkê dengê xwe li dijî vê kuştargehâ pirxwîn bilind kirîye û piştevanîya xwe bi gelê kurd ra xuya kirîye. Demê beyannameyeka hevpişka Komîta Navînîya partîya me û Komîta Navînîya Partîya Komunîsta İraqê li 26 ê Çirya paşîn a sala 84ê li ser kuştargeha ceneralên li Enqere rûniştîn derketî bi dilxoşîyeka pir hate wergirtin ji layê Tirka û Kurda û hemî welatparêzan li Tirkîya.

Rijîma hukimdar ya ku îro dixebite ku bibe reşekê Emrîka di deverê da bi dirust kirina kuştargeheka pirxwîn xwe hîn dike wî rolî, û bi vê çendê û jiber alozîyên hindur welatî di xwaze bi lêdana gelê kurd xelkê bêdeng bike û duberekîyê bêxe nava herdu gelan da.

Niha herkes dizane pêşdaçûna demokrasîyê li Tirkîya bêy doza netewayetîya kurdî nabe. Lê partîyên Opozisyonê yên resmî û hinek alî-

/ Bo lapere 42

wî û pêtir kirina agedarîyên wî, herwisa mikumkirina rêkûpêkîya wî ya bihuşyarî.

Em dizanîn ku rêyaka dirêj û awayên fireh yên li pêşîya partîya me ji bo ava kirina rê xistina partîyê bi şêweyekî gelêrî û mikum kirina rêkûpêkîyê di nav rêzên xweda,û em di zanîn ku ji bo vê çendê xebatek mezin û jêhatîyên baş û qurbanîyên pir pêwîstin.

Poletîka Peymangirêdana:

Komîta Navînî poletîka peymangirêdanên partîyê bi başî helsengandin.Ew poletîka ku partîya me li ser birêve çûyî û encamên wê jî, her ji beyannama çarqolî û beyannama heft qolî yên ku di encam da Bereyê niştimanî yê Demokratîk di sala borî da fireh bûy. Herwisa peymanên partîya me yên ku berdewam mikumtir dibin bi hêzên pêşverûyên kurdistanî ra û peywendîyên meyên xebatgêrîyên bihêz bi hêzên niştimanî û pêşverûyên Erebî ra wekî Sûrîya û Lîbya û hêzên Şoreşa Felestînê.

Herwisa Komîta Navînî nirxeka pir ji damezrandina serokatîya neteweyî ya hêzên şoreşgêrên Erebî û helwîstê serokê wê Mu'emer Qezzafî yê ku di kongireya damezrendinê da xuya kirî derheqa mafê çarenûsî û pêkanîna dewleta xwe ya niştimanîya serbixwe ji bo netewê Kurd li kêleka neteweyên Erebî,Tirkî û Îranî, herwisa dupat kirina rawistana serokatîya netewî li gel xebata rewaya neteweyê Kurd.

Komîta Navînî dupat kir ku ew destkeftên di warê peymangirêdanan bidest partîya me û gelê me ketîn bi xebat û têkoşîneka mezin hatîne danîn bi piraktîka ava kirina berdewam û divê bi xebatek pêtir û li xweborînên pirtir ev kare berdewam be.

Her wisa Komîta Navînî dupat kir ku pêwîste hîç giringîyek nehê dan ji hêrişa derew û delese û buxtanên ku hinek li dijî partîya me û Bereyê Niştimanîyê Demokratîk û partîyên wî belav dikin, û yên ku hîç alîyekî Opozisyona niştimanîya Îraqî jê rizgar nebûyn, û egerên vê hêrişê jî latbûna hinekaye û serneketina ewên dine.Û her di wî demî da jî eşkeraye ku encamên xirabên hêrişê her bi serê wan bixwe da têne xwar, û rêzên partîya me mikumtir lê hatin û peymanên me çêtir bûn û peywendîyên me yên giştî jî baştir lê hatin.

Giringîyên li pêş partîya me di vê qûnaxê da:

Komîta Navînî pêwîstîya sê giringîyên îdolojîkî dest nîşan kirin û sê endamên Komîtê ji bo pêşkêş kirina lêkolînan di wan waran da diyar kirin.Ew giringî jî evin(I) Babetê Demokratîka Şoreşgêrî û rolê wê di cîhanê û kurdistanê da .(2) Destnîşan kirina peywendîyê li navbera Kurdistanê û hikometên merkezî li ser bingehekî zanyarî û babetî li gorey rastîyán û serjimartinan.(3) Dirûşmê Navînî yê partîyê.

Di warê piraktîkî da jî giringîya bingehîn li pêş partîya me ewe ku bi şêweyekî çekdarî di Kurdistanê da hebe,bi harîkarî ya alîyên din ji Bereyê Niştimanî yê Demokratîk û li kêleka wan da. Partîya me baş dizane ku pêkanîna vê giringîyê bi serkeve... pêwîstî xebateka poletîkî û bereyîya bêhnfireye,û herwisa divê xebatek pir bê kirin ji bo nehêlana wan asteng û dirumên alozên ku kar kirina li Kurdistanê li rast hatî.

Herwisa Komîta Navînî çend biryarên sazumanî yên giring standin ji bo bi cih anîna giringîyên pêşîya partîya me li ber tîroşka raportê û pêşniyarên hevalan. Û Komîta Navînî dupat kireve ku pêwîste berdewam bîn li ser xebatê ji bo mikum kirina cihê partîya meya pêşketî wekî hêzeka niştimanîya pêşverû di gîxa Kurdî û Îraqî û Kurdistanî da, û fireh kirina ew rolê xuya yê îdolojîkî û rageyandinî yê ku partîya me pê radibe,û pûte pêkirinê bi xizmeta cemawerî û daxwazên wan yên rewa,ev cemawerê ku tim piştevanî û dilsozîya xwe ji bo partîya me û xebat û şehîd û qûrbanîyên partê nîşan dayn.

Di dawîyê da raporta Komîta Navînî ji hemî heval û pêşmergeyên partîyê daxwaz kir ku dilgerimtir bibin û xebat û qûrbanîyên xwe pêtir bikin da ku partîya meya pêşketî bikare rolê xweyê pêwîst bigêre di wan erkan da ku helgirtîn ji bo xizmeta gel û niştimanî li kêleka partîyên niştimanîyên nav Bereyê Niştimanîyê Demokrätîk û bi harîkarîya hemî hêz û alîyên niştimanî yên Îraqê,li ser cihê cihê bûna ra û bîrên wan yên poletîkî ra.

MEKTEBA SİYASİ
PARTİ DEMOKRATİ GELİ KURDİSTAN

HEZİRAN/I985

Giringtirîn rûdawên pozetîv:

Raporta Komîta Navînî nêrî ku di salek û nîvên borî da hinek guherînên pozetîvên giring yên rûdayn wekî:

A-Kêmbûna birakujîyê û hemî şêweyên şerên navxoyî li hemî gîxên kurdistanê,bê guman nerazîbûnên gelerîyên bi huşyarî kênca xwe ya kârîger hebû li nehêlana van şeran. Partîya me daxwazê ji hemî hêzên xêrxwazên gelê me û dostên xwe û cemawerê xweyê têgehiştî dike hişyar û agedar bin da ku reh û rîşeyên şerên xwînawî nemînin û goftûgoyên demokratîk ji bo çareser kirina gîrû giriftên navbera hêzên niştimanî bêne bikar anîn.

B- Firebûna Bereyê Niştimanîyê Demokratîk bi çûnenava Partîya me û Partîya Sosyalîst li Îraqê û Tecemu'a Demokratîka Îraqî .Bi piratîk di van şeş mehên borî da xuya bû ku kira firehbûna berey gaveka giring bû di berjewendîya gelê meyê Îraqî da bi Kurd û Ereb û kêmatîyên netewayetîve, û di berjewendîya hemî partîyên bin alayê Bereyê Niştimanêyê Demokratîk da bû,û giranîya berey û ya her alîyekî pêtir kir.Û hêşta rêyên din jî li pêş berey hene ji bo mikum kirina xebata hevpişk.

C-Damezrandina Yekîtîya Çep Li Tirkî yaku çar Partîyên pêşverûyên Tirkî û du partîyên pêşverûyên Kurd bihevra danîn.Damezrandina Yekîtîya Çep gaveka hêja bû di rêya Yekîtîya xebata gelerîya Tirkî û niştimanîya Kurdî da.Û em bawerîn hêşta awayên din yên baş hene ji bo fireh kirina vê yekîtîyê ,bi taybetî bi çûnenava partî û hêzên pêşverûyên kurd yên din.

D- Sernegirtina goftûgoyên Yekîtîya Niştimanî bi rijîma faşî û şovênî ra û eşkerekirina birîna goftûgoya ji layê Yekîtîya Niştimanîve. Ev karê ku careka din metirsî û ziyanên peywendîyan li gel vê rijîma dijî gelê me û ya ku heya binguha ketîye dûvikîya Împeryalîzmê û kevneperestîyê da selmandî.Û em dixwazîn Yekîtîya Niştimanî jî piştî vê serhatiya dijwar rêya pêşketina xwe di yekîtîya hêzên niştimanîyên Kurdistanê da bibîne.Û em bawerîn helwîstê Bereyê Niştimanî yê Demokratîk ji birîna goftûgoyan,ku di beyannama xweda li derheqa vî babetî diyar kirî,helwîstekî rast û avaker bû.

Pêşketina xebata partîya me:

Belavbûna berfireha rojnama GEL û govara PÊŞENG û weşanên din yên partîya me û cihgirtina wan di nava gelê Kurdistanê da, û bi sing firehî wergirtina wan li cem tevayîya niştimanperweran careka din rastî û saxlemîya rêçk û bîrûbawerên pêşeng di selmîne ku partîya me li pêş xwe danîn û ku daxwazên niştimanî û pêşverûyên refên gelê me yê têhnîyê yekîtîyê û pêşketinê û azadîyê didine xuya kirin.

Çapemenî û weşanên partîya me karîn pêtir ji 60 nivîskar,helbestvan û hunermendan bo layê xwe rabikêşe, û her çende eve bixwe jî xizmeteka mezine em pêşkeş dikîn ji bo nivîskar û xwendevanên xwe bi taybetî û bo gelê xwe bi giştî.Em vê gotinê dibêjîn bêy li xwebayîbûn,û dupat dikîn ku hêşta çend warên baş hene ji bo pêşvebirina rageyandina partîya me,nemaze bi ketine nava êş û derd û daxwazên cemawerê ku li jêr dêwê faşîstîyê da dijîn.

Di warê rêkxistinê da dikarîn bi jimare biselmînîn ku hêla beyanîya berfirehbûna bingehê partîya me berew jore,liser asteng û alozîyên mezin yên babetî ku ketîne rêya pêvajoka partîya me ji demê damezrandinê ve û yên ku di vê dawîyê da hinek kêmtir bûyn,kadroyên pêşketîyên partîya me xebateka hêja û pehlewanîyên pêşgav di rêya mikum kirina rêkxistina partîya xwe,di hindurî welatî da,pêşkeş kirin.Ji bo ku xwendevan wan gîrûgiriftên mezin yên ku di vê rêya giring û bingehîn da hatîn borandin,bîne pêş çavên xwe bese em bidîn xuya kirin ku pêtir ji 20 şehîd ji serokatî û kadroyan di vê rê da hatîne gorî kirin, ji wan şehîdan jî Faris,Cengo,Şemo Cemal û miskîn û hevalên wan yên nemir,û berî wan jî Kawe,Rizgar û gundî û hinên din.. Herwisa gelek birîndar û çendîn girtî jî.Berê ,û niha jî,hevalên me di vê rêya pir dijwar da berêkanê dikin.

Di warê çonêtîyê ve"El-New'îye" partîya me wek rêbazekî xwecih bi her hevalekî ku dihênav rêzên partîyê da bi hemî awayan dikoşe ji bo berz kirina astê zanîn û huşyarîya

zir dikin tevgera niştimanî di deverê da piş tî dorgirtina Beyrotê serneket û hemî egerên çareserkirinê di destê Emrîka dane.Lê xebatê li başorê Lubnan xuya kir ku tevayîya egeran di destê şehîda qareman Sena' Mihêdilî û heva lên wê dane.

Rêkketina Emman mezintirîn ziyan geyande doza rewaya Felestînê ,û rêkxirawa rizgarîxwaz parçe kir,û di demekî da ku İsrayîl bi danana dewleteka Felestînî qayil nabe,nemaze li jêr sîya terazûya hêzan li vî demî da.Hin dî ku İsrayîl bihêt xwar ji hinek axa Felestînî pêve nîne ku li jêr çavdêrîya Erdin bimîne bêy destelatdarîyeka bi kiryar çunkî İsrayîl wê ewê jî ji xwe ra bi parêze. Û pir dijware ew rêkketin bi cih bê jiber nerazîbûna Felestînî û ya niştimanîya Erebî û ya Enternasyonalîstî .

Di van rewşan da xebat ji bo vegerandina yekîtîya Rêkxirawa Rizgarîxwaz li ser bingehekî niştimanî û dijî Zayonîzmê û İmperyalîzmê û pirojeyên bişerşorî,û li ser bingehê biryarên civînên Civata Niştimanîyên Felestînî ya bûye pêwîstîya bingehîn ji bo gelê Felestînê yê xebatkar û hêzên wî yên şoreşgêr û pêşverû.

<u>Li astê İRAQÊ:</u>

Helbet şerê şêtane yê Seddam kuntirola kirîye ser hemî warên jiyanê çi leşkerî û çi poletîkî û çi aborî û çi civakîyan çandeyî di welatê me da.Ev şerê ku İmperyalîzmê û kevneperestîyê Seddam palday,da vêxe,hêşta berdewam xizmeta armancên wan û hevalbendên wan dike, li gel armancên İsrayîlê jî.Û vî şerî karînên herdu welatên cîran yên lawaz kirîn,û ziyanên mezinên mirovan û darayî geyandîne herdu gelan,bêy ku tiştek destbi keve .

Em bi daxwaza gelê xwerayne ji bo dawîpêanîna şerî li ser bingehekî demokratîk û dadmend û roxandina rijîma faşî û xwînrêja Sedam ku divê bi hemî rê û awayän daxwaza helweşandina vê rijîma reş bê kirin,heya bi rêya fîşara dewletan jî,lê divê pişta xwe bi xebata gelê xwe û hêzên wîyên niştimanparêz bi hemî rêçikên poletîkîve girê bidîn. Ji alîyê leşkerî ve eve demeke şer ketîye tengasîyê.Bi dîtina me baştirîn rê ji bo derketinê ji vê tengasîyê rêxoşkirine ji bo hêzên niştimanîyên İraqî da ku xebata xwe mikum û fireh bikin ji bo pêkanîna yekîtîyeka baştir di rêya dijayetîyá faşîzmê da.

Di vî şerî da Kurdistanê du serhildan bixwe ve dîtin, yek jê li buhara I982ê da,û ya din li buhara 1984 ê ,ku xebatkarên partîya me rolekî baş têda gêrandîn.Lê rijîm nakeve heya serhildaneka gelêrî li deverên Erebî ji ranebe,nemaze li Bexda.Ji lewra divê xebat jêra bê kirin.Ji layekî din tengasîya rijîmê ya gehiştîye nav serokatîyê jî û jinavbirin her ya berdewame li vê dawîyê gehişte Emmaş û Xêdan,herçende ku ew li dûrî bingehê serokatîyê jî bûn.Lê ya ji teva giringtir alozîyên nav malbatêne û dijayetîya li navbera Seddam û Berzan,û dijayetîya destelatdarîya Emrîkî û İngilîzî ye di İraqê da. Û hinek hîşan xuya dikin Ednan Tilfah jî ketîye nav van dijayetîyan da.

Herwisa bombebaran kirina Bexda bi moşêkan,ku hêşta ya berdewame,kênceka mezin liser wireya xelkî kir çunkî bi wê hindê şer bi şêweyekî rastewxwe xiste nav her malekê.Ji lewra xelkî dest bi malbarkirinê kir ji Bexda, bi şêweyekî katî, û malbatên çîna destelatdar malên xwe veguhaztine nav baxên xwe li ser rîya Bexda û Tikrît û Dore û cihên din.

Li gel derd û nexoşîyên şerî yên berewzêdebûnê jî, hêrişeka nû ji kuştin û girtinê ya dest pê kirî bi taybetî li gel derxistina lêborîna Qereqoşî. Di vê hêrişê da hevalên me Faris,Cengo,Şemo û hevalên wan yên nemir hatine tîrbaran kirin.Û gelek ji xwedîyên xebatkarên partîya me hatine girtin.Helbet ev hêrişe ne tenê li ser partîya me bû lê liser tevayîya hêzên niştimanî bû,û bi taybetî partîyên Bereyê Niştimanî yê Demokratîk.Û her çawa be jî vî şerî hemî egerên mana rijîma Faşî û şovênîya Seddam nehêlan.Lê hêşta bi rêya kuştin û girtinê destê bi ser çarenûsê gelê İraqê da girtî.

Partîya me dibîne ku divê xebat ji bo roxandina dîktatorîzmê bihevra bê domkirin li gel xebatê ji bo dawîpêanînê bi şerî û berhevkirina aştîyeka demokratîk û dadmend li gel İranê bêy dagîrkirin û bi servekirin.Xuyaye jî rijîma faşî nikare,û ji dil jî naxwaze, aştîyeka demokratîk û dadmend pêk bîne.

BEYANNAMA DAWÎYA CİVÎNA KOMÎTA NAVÎN YA PARTÎYA ME

Komîta Navînîya partîya me,Partîya Demokrata Gelê Kurdistanê,Li meha Gulanê 1985 ê civîna xweya asayî(i'tiyadî) kir. Di destpêkê da du deqîqan bi bêdengî rawestîyan li ser giyanê pakê şehîdên partîyê,şehîd Faris, Cengo, Şemoy û hevalên wan yên nemir û hemî şehîdên Tevgera Rizgarîxwaza Kurdî û Tevgera Niştîmanî ya İraqî .Di civînê da raportek hate pêşkeş kirin ku serûberê cîhanê û rojhelata navîn û İraqê û Kurdistanê têda hatibûn xuya kirin.Herwisa kar û barên partîyê ji hemî alîyan ve hatibûn lêkolînê û lê hûr bûnê. Û giringîyên li pêşîya partîyê hatibûne destnîşan kirin bi taybetî di vê qûnaxê da.

Li astê Cihanê

Raporta Komîta Navînîya partîya me nêrî ku. İmperyalîzm bi serokatîya İmperyalîzma Emrîkî ya berdewame li mezin kirina alozî û giriftarîyên dewletan û sepandina berêkanêya çekdarîyê û bikar anîna poletîka dijmindarîyê li pir deverên cîhanê .Berî ku Emrîka kira çeqandina bombên Pêrşîng û Kiroz li Ewrupa bi dawî bîne destbi lêkolînan kir ji bo veguhaztina berêkanêya çekdarîyê bo esmanî bi pirojeyekî bi navê Şerê stêran. Û xewna dibîne ku wê pêşketina leşkerî bi destve bîne li hember rista sosyalîst bi pêşengîya Yekîtîya Sovêtî.Ev karê ku dewletên sosyalîst û hemî hêzên pêşverû û şoreşgêr li cîhanê pê razî nabin. Ji alîyê din ve Rêgan û hevalbendên wî li gor poletîkên ku piştî şerê cihanîyê duwê hatîn dixwazin dewletên sosyalîst naçar bikin ku pareka mezin ji dahatîyên welatên xwe ji bo berevanîyê terxan bikin ta ku paşve bimînin li pêkanîna bextewerîyê ji bo gelên xwe. Û daku nekarin alîkarîyê bi şêweyekî pêtivî pêşkeş bikin ji bo gelên welatên taze pê gehiştî û tevgerên rizgarîxwaz. Bo nimûne bodca berevanîya Emrîka(Mîzanîyet el-dîfa')sala 1980 110 milyard dolar bû heta sala 1985 ê ji 220 milyardan pêtir lêhat.

Ev poletîke ji layê gelan ve,bi pareka pir ji gelên dewletên peymana NATO jî têne ret kirin,her wekî tê xuya kirin di tevgerên cemawerîyên aştîyê yên berfireh da û di wergirtinên raya giştî da û di serneketina seredana dawîyê da ya Rêgan bo Ewrupa . Ji layê aborîve jî bodca Cengî ya her berew zêdebûn pir asteng û alozîyên ji bo aborîya Emrîka bi xwe peyda kirîn , bi taybetî nekarîna mezin di bodca Federalî da û pir kirina wê bi rêya qera, û bi rêjeyeka(nîsbeteka) mezina sûdî.Û bo cara yekane di van dehsalîyên dawîn da ku Emrîka bibe welatekî qerdar. Û her di wî demî da jî hevpeymanên wê nerazîbûna xwe diyar dikin ji van poletîkên aborî ji ber ew ziyanên ku digehne aborîyên wan ,nemaze ji ber veguhaztina sermayê wan welatan bo Waşinton li pey rêjeya pir ya sûdî.

Rojhelata Navîn

Giringtirîn rûdawa rojhelata navîn xebata pîroza başorê Lubnane li dijî hêzên dagîrkerên İsrayîlî.İsrayîl her di çend mehên destpêkê da ji layê exlaqî û poletîkî ve ceng dorandibû,û her li pey hindê jî ziyanên aborîyên berdewam bûn ku yek ji mezintirîn egerên tengasîya aborîya komelgehê zayonî bû, û paşî şikestina leşkerîya hêzên zayonî bi destê qeremanên bergirîya niştimanîya Lubnanî li dû hat. Birastî eve yekemîn şere ku İsrayîl têda hemî tiştan ji dest dide û li jêr hingên leşkerî û bergirîya çekdarî naçar dibe vekişê, û li pêş çavên hemî cîhanê. Serketina niştimanî li başorê Lubnan,ku berî wê hêzên Marînz û NATO y li Beyrotê hatîn derxistin . mezintirîn serketina Erebîye li hember zayonîzmê û İmperyalîzmê di van heyaman da, û ev serketine jî bi xêra sîstemekî yekîtîya hêzên niştimanî û harîkarîyên Sûrî û Lîbya û hêzên şoreşgêrên Erebî û yên deverê û yên cîhanî bidestve hat.

Ji alîyê dinve rûdaweka nêgetîv û dijwar li deverê rûda.Rêkketina Emman li navbera Husên paşay û Erefat dibe bingehê çareserkirina bi ser şorî.Ev helwîsta rastrewên felestînî ji alîyê birciwazîya Felestînîya Kendawî (Xelîcî) û birciwazîya bîrokrat ve hat ku hi

parêzgehên Duhok û Neynawa. Cengo rêberek bû giyanfîdayî û lixweborîn û destavêtin û karî na şoreşgêrî bi çakî û zîrekî bihevra digonc andin.

Şehîd Şemo " Şemseddîn Muhemmed Hacî"kar ker bû,û bû rêberekî leşkerî yê bê hemta di xweşmêrîyê da,û şareza di danana nexşan da,û her di wî demî da jî partîyekî guhdar û rêk û pêk bû. Berê jî du caran bi destê hêzên şovênîyên Tirkî hatibû girtin, û di cara du yê da bi zîrekî û şarezayîya xwe ,demê ji zîndanekê vediguhast bo êka din , xwe ji de stên cendirma rizgar kir.Wî jinek û zaroyek li dû xwe hêlan.

Û şehîd Rizgar "Cemal Muhemmed Şîno" hê jî biçûk bû demê bûye pêşmerge di rêzên şoreşa Îlûlê da,û bû karmend û kete zîndanên Îranê ji ber handana xelkî li dijî rijîma şahê gorbegor, û paşî bûbû kadroyekî siyasî û leşkerî yê zîrek û pêşketî û berdewam,û bê rawestan xebitî û xwe ji tiştekî nedida paş, wî jinek û çar zarok bi cî hêlan.

Û şehîd Memo " Miskîn Biro Elî " mamosta bû û bû kadroyekî siyasî yê partîya me li he rêma Şêxan,û sala 1976 ê hate girtin û bi de stên faşîstan hate eşkencekirin,lê li ser eş kenceya dirindane ra jî dan bi tiştekî ne da û piştî salekê ji zîndanê derket.Pişkdarî di şoreşa Îlûlê û şoreşa Gulanê da kir.Memoy jî jinek û du zarok li paş xwe hêlan. Ew nimone yek bû ji bo xebatkarê giyanfîda û lixwebor yê ku bi hizr û leşê xwe kar dikir.

Hekar "Enwer Muhemmed Salih" xwendevanê navînîyê bû , demê rêkxistina nihênîya serokatîya Katî,ya ku Hekar têda kar dikir,eşkera bûy û Hekar xwe gehandîye rêzên şoreşê hê şta temenê wî I5 sal bûn . Bi destê cenderma li Tirkî hate girtin û di zîndana Diyarbekrê da bi dijwarî hate eşkence dan, ji ber biçûk ya wî hate azad kirin. Xebatkarekî çeleng û mêrxas bû , qet ji mirnê neditirsîya.

Û heval Siyamend,Newzad,Cemal Bakozî û Deş tî xwe gehandibûne rêza pêşmergehên şoreşa 26/Gulan/I976 ê,ya nîştimanîya pêşverû,ya ku di germe germa dijminî da bersîng lê girtîn . Û heya şehîd bûyn xebata xweya pîroz bêydudilî berdewam kir. Her yek ji wan nimoneyek bû ji bo pêşmergehê mêrxas û kadroyê roşenbîrê rêk û pêk di xizmeta welat,gel,partî û hevalên xwe da.

Û heval Siwaro û Cotyar û Berevan di kaxa xebata nîştimanî da hatibûn perwerde kirin.. û hemî alozîyên ku ketîn rêya pêvajoka partîya me borandibûn ,û wan alozî û dijwarîya ew dil sar nekirin lê tim dixwestin xebata xwe berdewam bikin û pêşda bibin.

Ev desteka bijare ya xebatkara ji kakila partîya me bûn, hîm û canê wê yê pêşengî pêk tanîn, ewan mandîbûn û rawestîyan û dijwarî ne dizanîn û guhê xwe ne didayê , wan hemî karîn û asayiş û lawînîya xwe di rêya azadîya welatî û ser rêya partîya xwe ya şoreşgêr a pêşverû, ku bawerî pêhînay,gorî kirin. û ji bo bilind kirina rêz û şanên wê û mikum kirina rolê wê di xebata nîştimanî da xebitîn.

Li demê ku partîya me ji bo vê desteka palewanên nayab ji xebatkarên xwe serxweşîyê li heval û hûgirên xwe û cemawerê gelê Îraqê, yê ku ji dest rijîmê hatî felaketê , û netewe yê qurbanî û giyanfîdayîyê peymanê dide şehîdanku xwîna wan ya pîroz herwe neçe, û ew xwîn wê bibe egera pêtir rişkxwarîya partîya me ji bo pêtir kirina xebatê li gel hemî partîyên hevpeyman di Bereyê Nîştimanîyê Demokratîk *da* û Tevayîya hêzên Tevgera Nîştimanîya Îraqî heya roxandina rijîma mirovkuja ferman rewa li Bexda , û damezrandina hukmekî nîştimanî ku demokrasîyê ji bo gelê Îraqê û mafên neteweyî yên rewa ji bo gelê Kurdistanê pêkbîne , û Îraqê vegerîne rêza rizgarîxwazîya erebî û cîhanî.

- Mirin û rûreşî ji bo dîktatorîya Seddamî a faşîst.
- Mikumtirbe xebata Bereyê Nîştimanî yê Demokratîk , û firehtirbe yekîtîya hemî hêzên nîştimanî li Îraqê.
- Bijî hevgirtina gelan ji bo aştî,azadî,demokrasî û sosyalîzmê.
- Nemirî û serbilindî ji bo şehîdên mê yên hêja Faris,Gengo û Şemoy û hevalên wan,û ji bo tevahîya şehîdên Tevgera Rizgarîxwazîya Kurdî û Tevgera Nîştimanîya Îraqî.

MEKTEBA SIYASI

23/4/I985 PARTÎ DEMOKDATÎ GELÎ KURDISTAN

RÎJÎMA FAŞÎSTA SEDDAM 13 KADROYÊN PÊŞKETÎYÊN PARTÎYA ME Û BI DEYAN KURDÊN BÊGUNAH TÎRBARAN KIRIN

Rijîma faşîst û şovênî û xwînrêja Seddam bi tîrbaran kirina destekeka mêrxas ji kadroyên siyasî û leşkerîyên partîya me bi kireka dirindaneya nû rabû.Ev desteke ji I3 xebatkara pêkhatîbû . Faşîstan li şeva I3-I4/Avdara borî da li zîndana Mosil kira xwe ya kirêt bicî anî. Ev xebatkarên giyanfîda li roja I3/5/I984 ê li nêzîkî rûbarê Dîcle li qeza Zaxo ,demê bi karekî xebatgêrî radibûn, ketin destê hêzên dijminê dîktator û faşîst .Û ev xebatkarên mêrçak,yên ku di rêya roxandina dîktatorî û faşîzmê da ji bo rizgarîya gel û welatê xwe, canê xwe gorîkirîn nêzîkî salekê di lêpirsînan da tûşî hemî rengên eşkenceyên seddamî bûbûn.Lê tiştek ji devê wan derneketibû ku bi karê faşîzmê û pîlanên wê yên tepeserkirinê bihê .

Hejî gotinêye ku tîrbaran kirina berberî li derheqî hevalên me bêy dadgeheka eşkera û bêy amade kirina dadyarê berevanîyê ji layê wanve hate kirin,û bi pêçewaney hemî destûr û yasayên deverê û cîhanê heya rê nedan mirovên wan peywendîyê pêra bikin,û Rêkxirawa Lêborîna Cîhanî çendîn canan ev şêweyên dadgehkirinên seddamî yên gunehbaran kirîn.

Û her di wê şevê da rijîma mirovkuj bi deyan kes ji welatîyên bêguneh ji kurdên tagirên tevgera gelê xwe, yan tenê ji ber revyana wan ji "Qadisîya Seddam" tîrbaran kirin, û ewjî her di zîndana Mosil da,û agehdaran xuya kir ku li wê şevê hejmara tîrbaran-kirîya gehişte II6 şehîdan.

Vê kuştargeha mirovan ya sehimnan rewşeka kerb û kîn û nerazîbûnê ya li parêzgehên Duhok û Neynewa û cihên din peyda kirî . Û xelkî bi gelek şêweyan nerazîbûna xwe diyar kirin û li ser gefên rijîmê ra xwedîyên hindek şehîdan civînên bîranînê jêra danîn, û hinek ji xwedîyên şehîdan ji ber hindê hatin girtinê jî.

Piranîya van hevalên me yên şehîd rolek mezin di xebata partîya me da û di mikum kirna stûnên wê,berî damezrandina partîyê da û piştî damezrandinê jî,hebû, û xebateka dijwar û berdewam jêra kiribûn,û xwe ji çi sextî û dijwarîyan ne didane paş heya şehîdbûnê jî ku hinek caran her roj dihate pêşîya wan.

Şehîd Faris " Izzet Ebdul-Ezîz" yê ku bi navê mamê wî,efserê niştimanperwer û mêrxas şehîd Izzet Ebdul-Ezîz yê ku kolonyalîstên Inglîzî û nokerê wê Nûrî Se'îd li sala I948 ê tîrbaran kirî, hatî navîn kirin , endamekî Komîta Navînîya partîya me bû, ew mirovê bi mirovanî û zelamê mêrxas û bi tore, û xweştivîyê dost û heval û nasyarên xwe.Faris yê navdar bi giyanfîdayîyê ji biçûkatîya xwe ve dest bi xebatê kir û pişkdarîya şoreşa Îlûnê ya niştimanî kir, û ew di pêşîya wan penaberan da bû yên ku ji Ewrupa zivirîn nav rêzên şoreşa 26/Gulanê ya niştimanî û pêşverû,ya ku serokatîya katî"Qiyada Mueqet" li sala I976 ê helkirî, û heya sala I980 li kurdistanê ma.Ew ji wan hevalan bû ku partîya me, Partî Demokratî Gelî Kurdistan, damezrandîn û beşdarî di tevgera partîya me da kirîn, û careka din hedara Faris li Ewrupa nehat û jina xwe û zarokê xwe yê sava li Swêd hêlan daku bihête Kurdistanê û xebatê ji bo azadî û serfirazîya Kurd û Kurdistanê bike. Her çende faşîstan legê wî ji nav birin lê canê wîyê pak û şoreşgêr her wê bimîne û dilgermîyê dide lawên xebatkarên partîya me û hemî kurên gelê me.

Şehîd Cengo "Yûnis Mustefa Şêxanî" ewjî her ji zarokîya xwe ve kete nava xebatê.Berî roxandina Şahê noker şehîd Cengo bi destê Sawakî(sazimanê parastinê li Îranê) hate lêdan û zîndankirin û eşkencedanê, ta ku hestîyê pişta wî têkçûbû û nedihate çareser kirin. Ji ber çalakî û bîr û bawerên wî ew sê caran kete zîndanê.Pêşmerge bû,gotarbêjekî jêhatî bû, nivîsvan û helbestvan bû, çawa ji bo Kurdistanê helbest digotin wisa jî di helbesta xwe"Sebra û Şatîla" da ji Felestînê ra digot. Ta ku ketîye destê hêzên dijminî yekemîn berpirsyarê liqa yeka partîya me bû li

PÊŞENG

JİMARE:9 SALA:3 TÎRMEH/1985

GOVAREKA RAMYARÎ Û ÇANDEYÎ YE RAGEYANDINA NAVÎNÎYA PARTÎ DÎMOKRATÎ GELÎ KURDISTAN DERDIXE

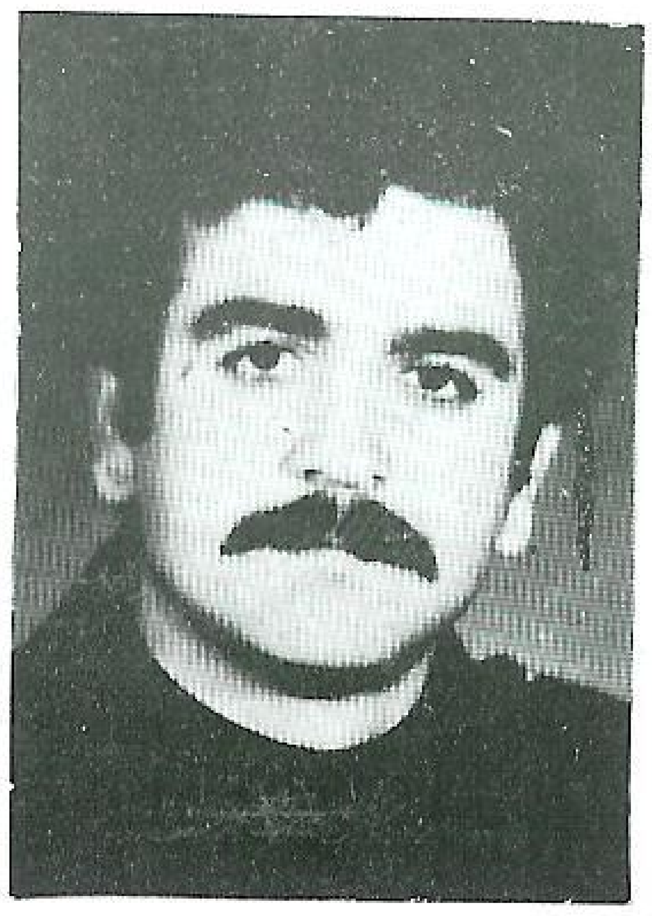

شەهید رزگار
(جەمال محمد شینۆ)

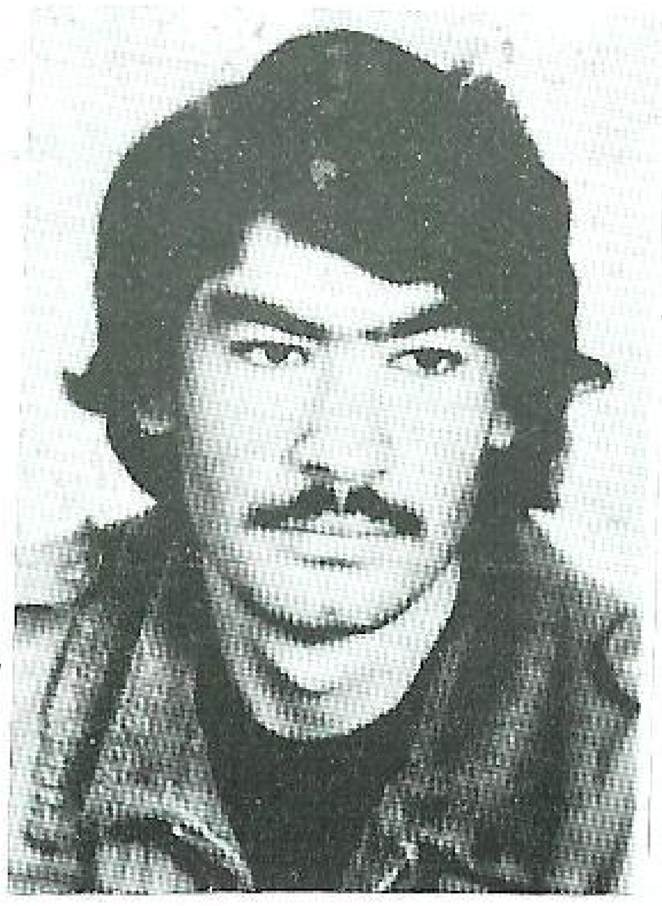

شەهید جوتیار
(یاسین محمد یاسین)

شەهید شەمۆ (شەمسەدین حاجی)

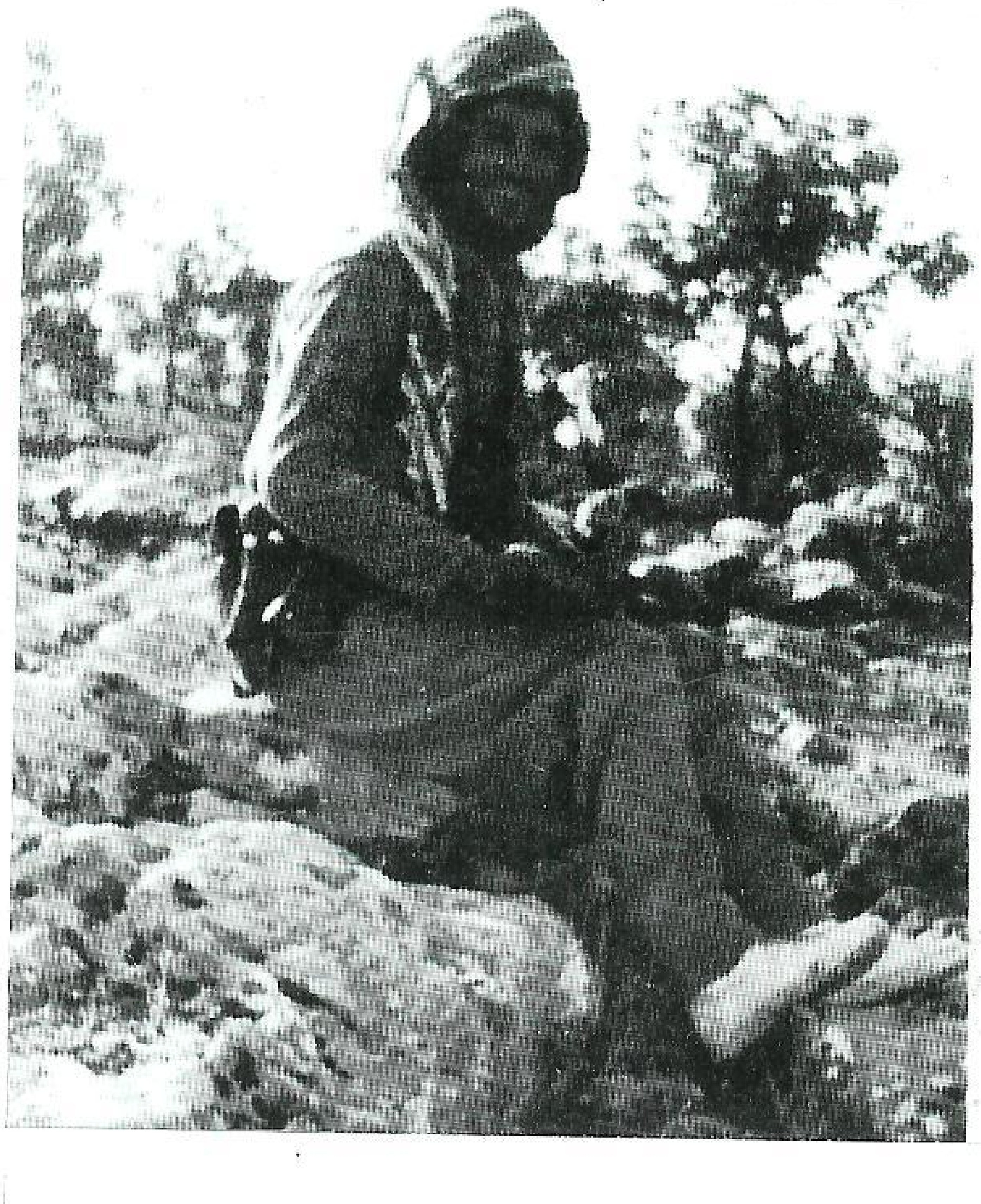

شەهید نەوزاد (عومەر تەها عومەر)

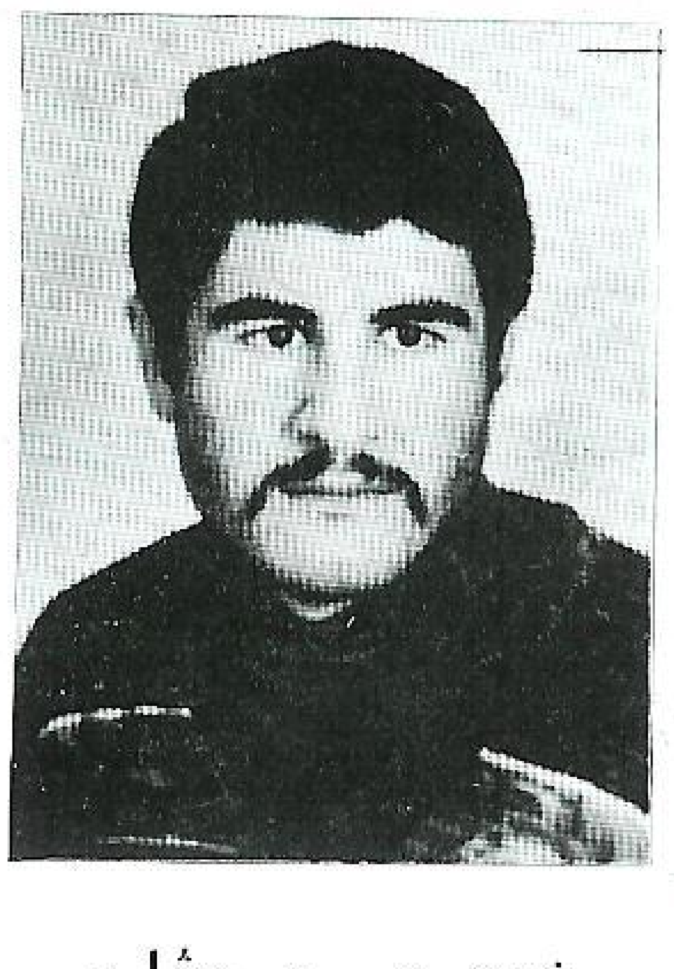

شەهید بەرەڤان
(یاسین ئیبراهیم ئەحمەد)

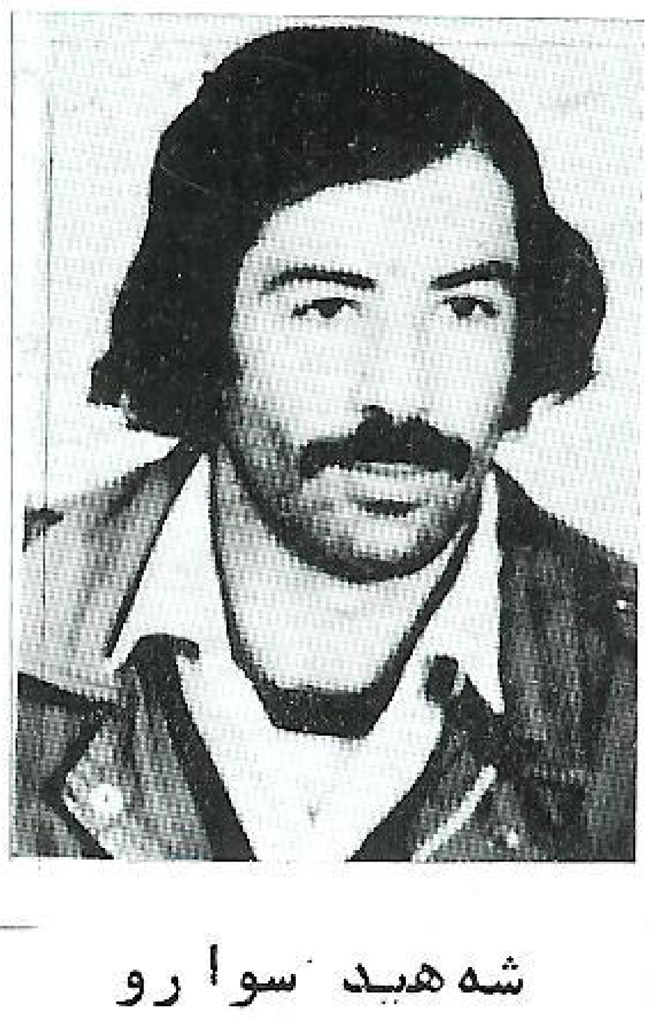

شەهید سوارو
(شاکر عەلی ئیسماعیل)